

Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers (SPOA)

Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers (SPOA)
Akerstraat 92, 6411 HD Heerlen
Postbus 4471, 6401 CZ Heerlen
Telefoon: 088 - 116 3021
Internetsite: www.spoa.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel onder nummer 41150815

Verslag over het boekjaar 1-1-2024 t/m 31-12-2024

Colofon

Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers (SPOA)
Akerstraat 92, 6411 HD Heerlen
Postbus 4471, 6401 CZ Heerlen

Redactie

Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers, Heerlen

SPOA jaarverslag 2024

Voorwoord

De voorbereidingen vanuit SPOA op de Wet Toekomst Pensioenen hebben in 2024 steeds duidelijker vorm gekregen. Nadat in de ALV van BPOA in maart 2024 meer dan 90% van de leden hun goedkeuring hebben gegeven op het transitieplan is SPOA met volle kracht verder gegaan. Dit mandaat ter invoering van de flexibele premieregeling geeft SPOA de steun van de deelnemers.

De grondslag voor de implementatie van de flexibele premieregeling bestaat uit de afspraken die in het transitieplan staan over de inhoud van de nieuwe pensioenregeling, de premie en bijbehorende pensioenambitie. Het is vervolgens aan SPOA om een zodanig (beleggings)beleid te ontwikkelen dat binnen de grenzen van de risico's die onze deelnemers willen en kunnen dragen, deze pensioenambitie naar verwachting ook wordt waargemaakt. En daarbij te zorgen dat als het pensioen tot uitkering komt, die pensioenuitkering stabiel is en bij voorkeur ook in waarde meegroeit met de prijsontwikkeling. Gedurende 2024 heeft dit beleid vorm gekregen, waardoor we straks ook alle berekeningen kunnen maken die nodig zijn om onze deelnemers inzicht te kunnen geven wat de overgang naar de nieuwe flexibele premieregeling voor hen gaat betekenen. Om te zorgen dat het huidige niveau van de dekkingsgraad behouden blijft, bij overgang naar de nieuwe pensioenregeling, heeft het bestuur een constructie gekozen die waarborgt dat bij forse koersdalingen, onze dekkingsgraad zodanig beschermd blijft dat wij op het moment van transitie naar het nieuwe stelsel onze ambities kunnen blijven waarborgen. Ook is de datakwaliteit verder op orde gebracht.

Eind 2024 is afscheid genomen van de pensioenuitvoerder AZL en heeft het bestuur besloten vanaf 1 januari 2025 de uitvoering van onze huidige pensioenregeling naar de nieuwe uitvoerder Visma Idella over te dragen.

2024 was economisch gezien een uitdagend jaar. Begin 2024 waren de verwachtingen voor de financiële markten gespannen. Er was nog sprake van een kans op recessie in Amerika en zwakke economische groei in Europa en China. De aandelenmarkten waren in 2023 al vooruitgesneld op de verwachting dat de centrale banken in 2024 de beleidsrente meerdere keren zouden verlagen vanwege gunstige inflatieverwachtingen. Desondanks behaalden onze aandelen over 2024 wederom mooie resultaten. De inflatie vertraagde in de meeste grote economieën en de wereldeconomie bleek veerkrachtiger dan eerder werd verwacht, vooral de Amerikaanse economie groeide flink door. Voor SPOA resulteerde dit op portefeuilleniveau in een gerealiseerd rendement van 9,6% versus een benchmark van 9,3%, een outperformance van 0,3%. De beleidsdekkingsgraad bedroeg ultimo 2024 121,9%.

Op het gebied van risicobeheer heeft SPOA ontwikkelingen doorgemaakt en resultaten geboekt die een positieve bijdrage leveren aan de volwassenheid van het integrale risicomanagement van SPOA.

Het ontwikkelen van een nieuwe regeling naast de uitvoering van de huidige regeling vraagt een intensieve samenwerking tussen verschillende partijen en een grote inzet van alle betrokkenen. Ook dit jaar had het bestuur een constructieve en plezierige samenwerking met het verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie, evenals met de beroepspensioenvereniging BPOA.

In 2024 hebben enkele bestuurlijke wisselingen plaatsgevonden. Nadat in het voorjaar afscheid is genomen van Ronald Heijn als bestuurslid en voorzitter van de beleggingscommissie, is in Karin Merkus een waardig opvolger gevonden. Zij is in september voor SPOA aan de slag gegaan. Eind 2024 heeft na een lange bestuursperiode onze bestuursvoorzitter Mariëtte van de Lustgraaf het stokje overgedragen aan Selma Smit. Begin 2025 werd het bestuur helaas geconfronteerd met het vertrek van ons gewaardeerd

bestuurslid Carolijn Huizinga die per direct wegens persoonlijke omstandigheden haar bestuurslidmaatschap moest neerleggen. Omdat op dat moment geen apotheker beschikbaar was om het stokje van haar over te nemen, is in nauwe samenspraak met beroepspensioenvereniging BPOA besloten om tot het eind van haar bestuurstermijn een externe ervaren interim bestuurder aan te trekken in de persoon van Peter Dorrestijn. Bij deze willen wij Ronald, Mariëtte en Carolijn (nogmaals) bedanken voor hun enorme inzet voor ons fonds en wensen wij Karin, Peter en Selma heel veel succes met hun werkzaamheden voor SPOA.

2025 is voor SPOA wederom een spannend jaar. Het is het eerste jaar van de uitvoering van de huidige pensioenregeling bij Visma Idella en de implementatie van de nieuwe pensioenregeling zal definitief uitgewerkt worden in een implementatieplan dat medio 2025 bij DNB voor goedkeuring wordt voorgelegd. Helaas is dit later dan beoogd. De datum waarop SPOA de stap naar de flexibele premiereregeling wilde maken was 1 januari 2026 maar in april 2025 heeft het bestuur moeten besluiten dit moment uit te stellen naar op zijn vroegst 1 juli 2026. Het goedkeuringstraject door DNB zal naar verwachting een iteratief proces zijn. De ervaringen van andere (beroeps)pensioenfondsen die ons hierin zijn voorgegaan, leren ons dat het goedkeuringstraject enige doorlooptijd vraagt waarbij DNB zelfs kan eisen dat eerdere keuzes van BPOA of SPOA moeten worden aangepast. Pas na afronding van dat traject weten we pas zeker hoe de nieuwe regeling er definitief uit gaat zien en kunnen we onze deelnemers definitief informeren wat de overgang naar de nieuwe pensioenregeling precies voor hun pensioen zal betekenen. Kortom, rust in het vaarwater zal er ook in 2025 nog niet zijn, waardoor ook dit jaar weer een boeiend en intensief jaar zal zijn.

Selma Smit-Bos
Voorzitter bestuur SPOA

Inhoud

	Pagina
SPOA jaarverslag 2024	
Voorwoord	3
Meerjarenoverzicht	7
Bestuursverslag	
1. Karakteristieken van het pensioenfonds	9
2. Pensioenbeheer	11
3. Communicatie	23
4. Financieel	24
5. Beleggingen	27
6. Actuarieel	32
7. Governance	36
8. Integraal Risicomanagement	42
9. Wet toekomst pensioenen	47
10. Migratie naar Visma Idella	50
11. Vooruitblik en overige ontwikkelingen	50
12. Organisatie pensioenfonds	51
Verantwoordingsorgaan	
Verslag van het Verantwoordingsorgaan	53
Reactie van het bestuur	54
Intern toezicht	
Oordeel en samenvatting visitatie 2024	55
Reactie van het bestuur	56

Pagina**Jaarrekening**

Balans per 31 december	58
Staat van baten en lasten	60
Kasstroomoverzicht	61
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	62
Toelichting op de balans per 31 december	68
Toelichting op de staat van baten en lasten	74
Resultaatbestemming	78
Gebeurtenissen na balansdatum	78
Verbonden partijen	79
Risicoparagraaf	80

Overige gegevens

Statutaire bepaling van resultaatbestemming	91
Actuariële verklaring	92
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	94

Bijlagen

SFDR	105
------	-----

Meerjarenoverzicht

	2024	2023	2022	2021	2020
Aantallen					
Actieve deelnemers	2.984	2.942	2.909	2.933	2.949
Gewezen deelnemers	1.352	1.316	1.311	1.291	1.271
Pensioengerechtigden	1.678	1.622	1.565	1.486	1.428
Totaal	6.014	5.880	5.785	5.710	5.648
Financiële gegevens					
(in duizenden euro)					
Toeslagen (voorwaardelijk)					
Indexatie actieven	0,0%	1,5%	3,0% ¹⁾	0,0%	0,0%
Indexatie inactieven	0,0%	1,5%	3,0% ¹⁾	0,0%	0,0%
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen	1.960.511	1.710.884	1.585.143	2.119.921	2.205.560
Beleggingsopbrengsten	165.517	123.948	-379.293	-6.276	213.598
Totaal rendement	9,6%	8,1%	-17,9%	-0,1%	11,4%
Reserves					
Algemene reserve	349.257	282.379	276.268	82.931	-66.744
Totaal reserves	349.257	282.379	276.268	82.931	-66.744
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	1.658.668	1.569.478	1.462.277	2.043.412	2.205.770
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	215	259	298	396	477
Overige technische voorzieningen	2.397	2.306	2.675	2.587	2.142
Totaal technische voorzieningen	1.661.280	1.572.043	1.465.250	2.046.395	2.208.389

1) Dit is 1,5% per 1 januari 2022 met terugwerkende kracht en 1,5% per 1 januari 2023.

	2024	2023	2022	2021	2020
Premiebijdragen van deelnemers	44.962	42.157	41.033	38.306	35.780
Pensioenuitkeringen	48.892	46.034	43.886	41.133	39.141
Pensioenvermogen	2.010.537	1.854.422	1.741.518	2.129.326	2.141.645
Dekkingsgraad					
Actuele dekkingsgraad ¹⁾	121,0%	118,0%	118,9%	104,1%	97,0%
Vereiste dekkingsgraad	112,5%	117,9%	118,6%	115,6%	114,5%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2%	104,2%	104,3%	104,3%	104,2%
Beleidsdekkingsgraad	121,9%	122,5%	113,7%	101,0%	91,0%
Premiedekkkingsgraad	89,1%	116,5%	100,9%	92,0%	98,4%

1) De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: $(349.257 + 1.661.280) / 1.661.280 \times 100\% = 121,0\%$.

Bestuursverslag

1. Karakteristieken van het pensioenfonds

1.1 Werkingssfeer en doelstelling

Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers (SPOA) is een beroepspensioenfonds opgericht op 30 december 1971 ten behoeve van de pensioenvoorziening van de in de openbare farmacie werkzame apothekers. Het pensioenfonds is statutair gevestigd te Den Haag. De pensioenregeling wordt door de Beroepspensioenvereniging Pensioenfonds Openbare Apothekers (BPOA) vastgesteld. Deelname is op grond van de verplichtstelling verplicht voor alle apothekers werkzaam in een openbare apotheek.

SPOA heeft als doel overeenkomstig de bepalingen in de statuten, de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement, te zorgen voor een ouderdomsvoorziening voor apothekers, werkzaam in de openbare apotheek en de verzorging van hun nagelaten betrekkingen. Een en ander door middel van pensioen of andere uitkeringen alsmede alle handelingen te verrichten die daartoe bevorderlijk zijn. Om dat doel te kunnen bereiken heeft SPOA een organisatie opgezet waarbinnen de uitvoering van de pensioenregeling en het beheer van het vermogen op een adequate en gecontroleerde manier kan plaatsvinden.

Missie-Visie-Strategie

In het najaar van 2023 heeft het bestuur een aanvang genomen met de herijking van de missie, visie en strategie. Vervolgens is het bestuur in 2024 tot een nieuwe missie visie en strategie gekomen, inclusief aangepaste kernwaarden.

1.2 Missie van SPOA

SPOA biedt een passend pensioenproduct voor aangesloten apothekers zodat zij een financieel vangnet voor henzelf en hun nabestaanden creëren. Als beroepspensioenfonds doet SPOA dit in samenspraak met de beroepspensioenvereniging op een zodanige wijze dat de apothekers zich betrokken voelen bij hun eigen regeling en hun eigen pensioen.

1.3 Visie van SPOA

SPOA is een pensioenfonds van, voor en door (voormalig) aangesloten apothekers. Als beroepspensioenfonds komt SPOA tegemoet aan de wens van de deelnemers om zeggenschap te hebben over hun eigen financiële vangnet en dat van hun nabestaanden. SPOA maakt het mogelijk dit in gezamenlijkheid met beroepsgenoten te regelen. SPOA voorziet haar belanghebbenden van informatie en biedt hun ondersteuning om weloverwogen keuzes te kunnen maken. Het bestuur staat in contact met beroepsgenoten en bevordert het pensioenbewustzijn van haar belanghebbenden door relevante en transparante communicatie, ook als het gaat om risico's, rechten en koopkracht van de (gewezen) deelnemer en de pensioengerechtigden.

1.4 Strategie van SPOA

SPOA kent een zo efficiënt mogelijk operationele uitvoering in combinatie met een gezonde bedrijfsvoering, een proactieve houding en verandervermogen door:

- de processen adequaat in te richten en vast te leggen, en op beheerste wijze te doorlopen;
- het vermogen te beheren op basis van beleggingsbeginselen, waarbij een prudent en verantwoord beleggingsbeleid wordt vastgesteld;

- de prestaties van SPOA op het gebied van beleggen, kosten en risicomanagement te monitoren en te vergelijken met alternatieven;
- de sterktes en zwaktes van de eigen organisatie te kennen en te vergelijken met alternatieve aanbieders voor pensioenen;
- (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en belanghebbenden op een begrijpelijke en relevante wijze van informatie te voorzien;
- op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in de pensioensector en binnen de beroepsgroep.

Voor de komende jaren luidt de strategie van SPOA op hoofdlijnen als volgt:

1. Uitvoering geven aan de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) door conform het transitieplan van BPOA over te gaan op de flexibele premieregeling (FPR)
2. Onderzoeken van een toekomstbestendige strategie, waaronder samenwerking met andere beroepspensioenfondsen teneinde daarmee voordelen voor de deelnemers te realiseren
3. De kosten voor de uitvoering van de FPR beheersen

1.5 Kernwaarden van SPOA en verantwoording beleid

Het bestuur van SPOA handelt vanuit de volgende kernwaarden:

- Betrokken:
Van, voor en door apothekers creëert een gevoel van gezamenlijkheid, herkenning en verbinding
- Betrouwbaar:
De deelnemer kan zich verlaten op een deskundig en betrouwbaar bestuur met een deugdelijke en professionele organisatie en uitbestedingspartijen
- Waardevol:
Voor het financiële welzijn van de (gepensioneerde) beroepsgenoot en diens nabestaanden

SPOA geeft uitvoering aan de pensioenregeling zoals vastgesteld door BPOA. Deze uitvoering bestaat uit het beleggen van het beschikbare vermogen, het doen van uitkeringen en het informeren van belanghebbenden. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en houdt als 'goed huisvader' de regie over de werkzaamheden van het pensioenfonds. Daartoe hanteert het pensioenfonds de volgende beleids- en verantwoordingscyclus:

- Beleid vastlegging: vastgelegd in het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst
- Analyse en verankering: door middel van een Asset and Liability Management Study (ALM) en vastlegging in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (Abtn) en het risicomanagement beleidsdocument
- Implementatie: vastgelegd in uitbestedingsdocumenten, vermogensbeheermandaten, Service Level Agreements
- Monitoren: door middel van SLA rapportages, performance rapportages, risicorapportages en ISAE-rapporten
- Verantwoording: UPO (uniform pensioenoverzicht), bestuursverslag, jaarrekening, verslag Verantwoordingsorgaan en Intern Toezicht, communicatie naar deelnemers

1.6 Opdrachtaanvaarding

Artikel 109a van de Wet verplichte beroepspensioenregeling draagt het bestuur van SPOA op te zorgen voor de formele opdrachtaanvaarding van de door de beroepspensioenvereniging BPOA ontworpen pensioenregeling. SPOA en BPOA hebben de doelstellingen en uitgangspunten opgenomen in een uitvoeringsovereenkomst.

2. Pensioenbeheer

2.1 Pensioenregeling

De pensioenregeling is vastgesteld door de beroepspensioenvereniging BPOA en wordt uitgevoerd door SPOA. De pensioenregeling is uitgewerkt in het pensioenreglement.

Pensioensysteem

De pensioenregeling heeft het karakter van een uitkeringsregeling in de zin van de Wet verplichte beroepspensioenregeling en is een collectieve beschikbare premieregeling met directe omzetting in pensioenaanspraken.

Premie

De pensioenregeling is gebaseerd op een vooraf vastgestelde premie (2024: 30,7%) van de pensioengrondslag, die de deelnemers afdragen aan SPOA. Het pensioengevend inkomen is hierbij gemaximeerd op € 104.089 (2024) op fulltime basis. De franchise is € 17.545 (2024).

Ouderdomspensioen

De beoogde opbouw van het ouderdomspensioen bedraagt 1,3% van de pensioengrondslag. Indien in enig jaar blijkt dat de vooraf vastgestelde premie naar oordeel van het bestuur onvoldoende is voor de beoogde pensioenopbouw dan wordt de opbouw van het ouderdomspensioen in dat jaar verminderd. In 2024 was ruimte om in eerdere jaren gemiste pensioenopbouw te compenseren en bedroeg de opbouw van levenslang ouderdomspensioen eenmalig 1,85% van de pensioengrondslag. De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar. Voor 2025 is de pensioenopbouw vastgesteld op 1,3%.

Voor de aanspraken op ouderdomspensioen van deelnemers en van gewezen deelnemers geldt een vaste stijging met 1,5% per jaar (onvoorwaardelijke toeslag) tot de pensioenrichtleeftijd van 68 jaar, eventueel vermeerderd met een resultaatafhankelijke verhoging (voorwaardelijke toeslag) waarbij het totaal is gemaximeerd op 3%. Jaarlijks beziet het bestuur of een voorwaardelijke toeslag wordt toegekend.

Voor de ingegane pensioenen geldt uitsluitend de genoemde voorwaardelijke toeslag. De voorwaardelijke toeslagverlening is gebaseerd op de prijsindex met een maximum van 1,5%. Dit is de maatstaf voor het bijhouden van de toeslagachterstand (zie tabel bij toeslagverlening).

Partnerpensioen

Het beoogde partnerpensioen bedraagt sinds 1 januari 2015 voor elk deelnemersjaar 1,313% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag van de (gewezen) deelnemer. Indien in enig jaar blijkt dat de vooraf vastgestelde premie naar oordeel van het bestuur onvoldoende is voor de beoogde pensioenopbouw, dan wordt de opbouw van het partnerpensioen in dat jaar verminderd. In 2024 bedroeg de opbouw van partnerpensioen 1,313% van de pensioengrondslag.

Voor actieve deelnemers die tevens op 31 december 2014 deelnamen aan de pensioenreglementen 1 of 2 geldt een overgangsregeling. Deze overgangsregeling houdt in dat het partnerpensioen wordt aangevuld tot het niveau van het partnerpensioen zoals dat verzekerd was per 31 december 2014.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen gaat in op de eerste dag van de maand volgend op het overlijden van de (gewezen) deelnemer en duurt voort tot uiterlijk de 21-jarige leeftijd van het op wezenpensioen recht hebbende kind. Het wezenpensioen bedraagt 20% van het partnerpensioen.

Voor actieve deelnemers die tevens op 31 december 2014 deelnamen aan de pensioenreglementen 1 of 2, geldt een overgangsregeling. Deze overgangsregeling houdt in dat het wezenpensioen wordt aangevuld tot het niveau van het wezenpensioen zoals dat verzekerd was per 31 december 2014.

Toeslagverlening

Met het oog op de komende transitie naar het nieuwe pensioenstelsel voert het bestuur een beschermingsconstructie voor de dekkingsgraad uit. In dat kader ligt het niet voor de hand om een toeslag te verlenen die zou leiden tot verlaging van de dekkingsgraad. Als een toeslag zou worden verleend, zou de dekkingsgraad ondanks de beschermingsmaatregel onder de 106% kunnen uitkomen wat niet in lijn is met de beoogde bescherming van de dekkingsgraad. Het bestuur achtte dit niet acceptabel en bovendien niet in lijn met de wensen van en afspraken met de beroepspensioenvereniging in het kader van het transitieplan. Het bestuur heeft daarom besloten om per 1 januari 2025 geen toeslag te verlenen. De jaarlijkse vaste verhoging van 1,5% voor (gewezen) deelnemers wordt wel toegekend. Bij de beoogde transitie kan de voorwaardelijke toeslag alsnog worden verleend door het uitdelen van de extra dekkingsgraad.

In onderstaande tabel is de toeslagachterstand van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden bij SPOA opgenomen. De toeslagachterstand per 1 januari 2025 bedraagt 32,4%. In deze achterstand zijn de niet-gerepareerde verlagingen uit de periode 2008 tot en met 2014 ad 23,4% meegenomen.

Datum	Maatstaf	Toeslagverlening	Achterstand
1-1-2015			23,4%
1-1-2016	0,40%	0,00%	23,9%
1-1-2017	0,00%	0,00%	23,9%
1-1-2018	1,50%	0,00%	25,8%
1-1-2019	1,50%	0,00%	27,7%
1-1-2020	1,50%	0,00%	29,6%
1-1-2021	1,00%	0,00%	30,9%
1-1-2022	1,50%	1,50%	30,9%
1-1-2023	1,50%	1,50%	30,9%
1-1-2024	1,50%	1,50%	30,9%
1-1-2025	1,50%	0,00%	32,4%

Vervallen zeer kleine pensioenaanspraken

Sinds 1 januari 2019 vervallen zeer kleine pensioenaanspraken bij einde deelneming. Als het opgebouwde ouderdomspensioen bij einde deelneming op de reguliere ingangsdatum van het pensioen niet meer bedraagt dan € 2 bruto per jaar vervallen de pensioenaanspraken van een deelnemer van rechtswege bij einde van de deelneming. Dat geldt dan zowel voor het ouderdomspensioen als partner- en wezenpensioen. De waarde van de vervallen zeer kleine pensioenaanspraken wordt toegevoegd aan de algemene middelen van SPOA.

In 2024 zijn er geen kleine pensioenen vervallen.

2.2 Uitvoering van de verplichtstelling

Op grond van de verplichtstelling is deelname aan de pensioenregeling van SPOA verplicht voor alle apothekers werkzaam in of voor een openbare apotheek. Onder openbare apotheek wordt verstaan een apotheek die farmaceutische zorg levert voor extramurale toepassing. Deze apothekers moeten zich aanmelden als deelnemer bij het pensioenfonds.

SPOA heeft de plicht naar BPOA, de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden om de verplichtstelling te handhaven en controleert zo goed mogelijk of alle openbare apothekers deelnemen aan de pensioenregeling. Aangezien SPOA zich voor deze controle niet kan baseren op een register van apothekers, en zowel SPOA als andere instanties zijn gebonden aan de privacywetgeving, ligt de focus met name op communicatie over de verplichte deelname aan SPOA. Daarom wordt geregeld bij de universiteiten aan de afstuderende apothekers informatie verstrekt over SPOA en BPOA. In relevante nieuwsbrieven wordt met regelmaat aandacht gevraagd voor de pensioenregeling en de wijze waarop nieuwe deelnemers zich kunnen aanmelden. Daarnaast heeft ook BPOA een taak in de bewustwording van de beroepsgenoten.

Onderdeel van de uitvoering van de verplichtgestelde pensioenregeling is de inwinning van de juiste inkomensgegevens. De beroepsgenoten zijn op grond van de verplichtstelling en de Wet verplichte beroepspensioenregeling zelf verantwoordelijk om tijdig de juiste inkomensgegevens door te geven en de premienota's te betalen. Zij doen dit via het digitale portaal MijnPensioenadministratie.

2.3 Wijzigingen in de fondsdocumenten

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota

Het bestuur evalueert de Abtn tenminste elk jaar. In 2024 is de Abtn geëvalueerd, geactualiseerd en vastgesteld door het bestuur.

Statuten

De statuten zijn in april 2024 geactualiseerd. De belangrijkste wijzigingen zien op de bepalingen over het minimaal aantal bestuursleden, het maximaal aantal externe bestuursleden, de zittingsduur van bestuursleden (naar aanleiding van de herziene Code Pensioenfondsen) en de sleutelfuncties.

Klachtenregeling

In verband met de overgang naar een nieuwe pensioenuitvoerder is de klachtenregeling van SPOA in december 2024 aangepast. Een toelichting is opgenomen onder 2.4.

Pensioenreglement

Het pensioenreglement is voor wat betreft de bedragen, percentages en de flexibiliserings- en afkoopfactoren geüpdatet voor 2024. Ook is de bepaling voor de maatstaf van de voorwaardelijke toeslagverlening geactualiseerd en in overeenstemming gebracht met de uitvoeringsovereenkomst. Daarnaast is een aanpassing gedaan zodat het voor deelnemers eenvoudiger is om eerder dan vijf jaar voor de AOW-datum vervroegd met pensioen te gaan.

Voor het overige is het pensioenreglement 2024 een ongewijzigde voortzetting ten opzichte van 2023.

Uitvoeringsovereenkomst

De uitvoeringsovereenkomst tussen de beroepspensioenvereniging BPOA en SPOA is in januari 2024 geactualiseerd.

De statuten en reglementen zijn beschikbaar op de documentenpagina van de website www.spoa.nl.

2.4 Klantsignalen, klachten en geschillen

Gedragslijn Goed omgaan met klachten

SPOA Conformanceert zich aan de Gedragslijn Goed omgaan met klachten (hierna Gedragslijn) van de Pensioenfederatie. De Gedragslijn regelt het behandelen, rapporteren en leren van klachten van deelnemers om een minimumniveau van klachtafhandeling in de pensioenfondsensector te waarborgen. De gedragslijn, die per 1 januari 2024 geïmplementeerd moest zijn hanteert een

ruimere definitie van klacht gehanteerd dan tot nu gebruikelijk: "elke uiting van ontevredenheid van een persoon, gericht aan de pensioenuitvoerder, wordt beschouwd als een klacht." De Gedragslijn is in lijn met de huidige wetgeving (waaronder de Wtp) en de aanbevelingen van de AFM en Ombudsman Pensioenen. SPOA ziet met het volgen van de gedragslijn de mogelijkheid tot het daadwerkelijk centraal stellen van het belang van de deelnemer. Tevens geeft een goede klachtenregeling kansen tot verbetering van de dienstverlening. Het analyseren en leren van klachten en het vervolgens doorvoeren van verbeteringen is hier de kern.

Klachtenregeling

De klachtenregeling van SPOA is opgenomen op de website. Belanghebbenden kunnen een klacht indienen bij de administrateur. Als een belanghebbende zich niet kan vinden in de reactie op de klacht, dan kan belanghebbende de klacht in tweede instantie laten behandelen door de Pensioen- en communicatiecommissie (afvaardiging bestuur). Is een belanghebbende het niet eens met het besluit van de Pensioen- en communicatiecommissie (PCC) dan kan hij de klacht laten behandelen door een externe geschilleninstantie, de Geschillen Instantie Pensioenfondsen (GIP). De GIP kan alleen in bepaalde gevallen een klacht in behandeling nemen. De GIP is per 1 januari 2024 operationeel. SPOA is verplicht aangesloten bij deze onafhankelijke externe geschilleninstantie. Ook de procedure voor een beroep op de GIP ligt vast in de klachtenregeling van SPOA.

In december 2024 zijn enkele wijzigingen doorgevoerd in de klachtenregeling van SPOA om de interne procedures aan te laten sluiten bij de klachtenregeling van Visma Idella. Daarnaast is de klachtenregeling op enkele punten aangescherpt. De klachtenregeling is opgesteld in overeenstemming met de Wtp en de Gedragslijn.

Klantsignalen en Klachten

SPOA besteedt aandacht aan de drie waarden in de Gedragslijn: "ontvankelijk", "klantgevoelig" en "lerend". Het doel is dat (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden de klachtenprocedure als laagdrempelig, eenvoudig en transparant ervaren. Bij klachten neemt SPOA persoonlijk contact op met deelnemers. SPOA liep daarmee vooruit op het advies dat de Ombudsman Pensioenen eind 2024 gaf om persoonlijk contact te zoeken met belanghebbenden bij klachten. In vervolg op de nulmeting Gedragslijn goed omgaan met klachten in september 2022 en de 1-meting in het najaar van 2023 heeft SPOA in het najaar van 2024 meegedaan aan de 2-meting. Deze meting liet verdere vooruitgang zien. De overall score is verbeterd van bijna voldoende naar ruim voldoende.

In 2024 heeft SPOA de volgende klachten (aantallen, gesplitst naar rubriek) behandeld:

Klachten				
Onderwerp	Afgehandeld	Geëscaleerd (behandeling PCC)	Geschil (behandeling GIP)	Totaal
Aanlevering (werknemer)gegevens	4	0	0	4
Aansluiting/ handhaving	0	0	0	0
Behandelingsduur	13	0	0	13
Deelnemersportaal	7	0	0	7
Duurzaamheid	0	0	0	0
Financiële situatie	3	0	0	3
Informatieverstrekking	16	0	0	16
Keuzebegeleiding	1	0	0	1
Pensioenberekening en -betaling	2	0	0	2
Premieberekening en betaling	5	0	0	5
Registratie werknemersgegevens	0	0	0	0
Service en klantgerichtheid	6	0	0	6

Klachten				
Onderwerp	Afgehandeld	Geëscaleerd (behandeling PCC)	Geschil (behandeling GIP)	Totaal
Toepassing wet- en regelgeving algemeen	1	0	0	1
Toepassing wet- en regelgeving invaren transitie	0	0	0	0
Werkgeversportaal	9	0	0	9
Overig	2	0	0	2
Totaal	69	0	0	69

Het aantal klachten in 2024 betreft in totaal 69, waarvan 34 werkgeversklachten en 35 deelnemersklachten. Het grootste gedeelte van de klachten kon direct telefonisch worden afgehandeld. De overige klachten zijn later via mail of schriftelijk afgehandeld. Er staan geen klachten meer open.

Er zijn in 2024 geen geschillen aangemeld bij de GIP.

2.5 AVG en Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen

SPOA conformeert zich aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen. De heer K. den Blanken (Sprenkels) is aangesteld als privacy officer voor SPOA. De privacy officer ziet onder andere toe op hoe SPOA omgaat met persoonsgegevens.

De privacy officer heeft in zijn rapportage over 2024 vastgesteld dat SPOA zich heeft gehouden aan de AVG en aan de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen.

2.6 Uitbestedingsbeleid en uitbestede werkzaamheden

Uitbestedingsbeleid

Zowel het pensioenbeheer, het vermogensbeheer en de custody als de bestuursondersteuning zijn uitbesteed. Het bestuur heeft hiervoor gekozen op basis van zijn verantwoordelijkheid voor het beheer van het pensioenfonds, de vereiste professionaliteit en de noodzakelijke risicobeheersing.

Het bestuur heeft uitbestedingsbeleid geformuleerd, waarin de uitgangspunten voor uitbesteding zijn vastgelegd. Dat is in lijn met de eisen die voortvloeien uit de wet- en regelgeving en de Guidance uitbesteding door Pensioenfondsen van DNB. Het doel van het uitbestedingsbeleid is het waarborgen van continuïteit en constante kwaliteit van de dienstverlening. Hiermee blijven de reputatie en de beheerste bedrijfsvoering van SPOA gehandhaafd.

De risicoanalyse is onderdeel van een voorgenomen bestuursbesluit om bepaalde werkzaamheden of taken uit te besteden. Mede op basis van de risicoanalyse worden selectiecriteria vastgesteld. SPOA beheerst operationele risico's door eisen te stellen aan zijn dienstverleners. Dit zijn onder andere eisen met betrekking tot continuïteit, integriteit en kwaliteit.

Het bestuur toetst regelmatig of de manier waarop de uitbestede activiteiten of processen worden uitgevoerd in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. Het bestuur doet dit onder meer aan de hand van:

- Periodieke rapportages over (de resultaten van) de uitbestede taken en werkzaamheden.
Indien van toepassing bevatten de rapportages een overzicht van normen, afwijkingen en benchmarks. De rapportages zijn bruikbaar als stuurmiddel.
- In control statements, zoals een ISAE 3402 (type 1 en 2) verklaring, waarbij de representativiteit van het pensioenfonds geborgd is.
- Compliance statements (compliance rapportages).

- Integrale kostenanalyse.
- Analyse incidenten en/of klachten (incidentenrapportage).
- Periodiek overleg met de uitbestedingspartij over de uitbestede werkzaamheden en taken (SLA-rapportage).
- Bezoeken aan de uitbestedingspartij.

Het bestuur evalueert periodiek of de uitbestedingsrelatie nog aan de gestelde eisen voldoet. Daarnaast evalueert het bestuur het uitbestedingsbeleid minimaal eens in de twee jaar.

Op 18 november 2024 heeft het bestuur het aangepaste uitbestedingsbeleid vastgesteld. Aanleiding van de herziening is de Digital Operational Resilience Act (DORA). Deze Europese verordening heeft als doel de digitale operationele veerkracht van financiële instellingen te versterken. DORA stelt strikte eisen aan de IT- en cyberbeveiliging van instellingen en hun derde partijen, met als doel de impact van digitale verstoringen te minimaliseren en de stabiliteit van het financiële systeem te waarborgen. Pensioenfondsen moeten DORA uiterlijk 17 januari 2025 hebben geïmplementeerd.

SPOA is voor de implementatie van DORA in 2024 een traject gestart. Voor de ondersteuning daarbij heeft SPOA een externe partij ingeschakeld. Gedurende het implementatietraject is gewerkt aan het opstellen van een informatieregister en het aanpassen van fondsdocumenten om te voldoen aan de DORA wetgeving. Het IT-beleid, BCP en incidentenbeleid zijn hierbij aangepast. Waar nodig, heeft afstemming plaatsgevonden met de administrateur. SPOA is inmiddels compliant met de DORA wetgeving.

Administratie

AZL voerde in 2024 de administratie uit.

Het bestuur is van oordeel dat de verantwoordelijkheid voor de uitbestede werkzaamheden is geborgd, dankzij ISAE-verklaringen, periodieke rapportages, jaarlijkse evaluatie van de dienstverlening en andere contractueel vastgelegde middelen. AZL verstrekt jaarlijks een ISAE 3402-rapportage aan SPOA. AZL heeft de ISAE-rapportage over 2024 in februari 2025 opgeleverd, zodat de accountant bij de jaarwerkcontrole hierop kan steunen. Daarnaast is in maart 2025 over 2024 een ISAE3000-statement afgegeven door een externe auditor. Dit statement wordt afgegeven over de opzet en het bestaan van het Interne Beheersingssysteem van AZL van (o.a.) de business units Actuariaal, Verslaglegging, Communicatie, Excasso, Grootboek en het SLA-proces. Deze rapportages zijn besproken in de Pensioen- en communicatiecommissie van het bestuur. Deze commissie voert de controle op het functioneren van AZL onder meer uit aan de hand van het door het bestuur vastgestelde uitbestedingsbeleid.

De overeenkomst met AZL is eind 2023 opgezegd. Vanaf 1 januari 2025 wordt de pensioenregeling uitgevoerd door Visma Idella. De overeenkomst met Visma Idella loopt initieel tot en met 31 december 2029.

Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer is ultimo 2024 ondergebracht bij de volgende partijen:

Coördinerend vermogensbeheerder	Achmea Investment Management
Custodian	CACEIS
Vastrentende waarden	PIMCO
	BlackRock
Aandelen Europa	Acadian
Aandelen wereldwijd	BlackRock
Aandelen opkomende markten	BlackRock
Vastgoed	CBRE
	LaSalle Inv. Management
Hedge funds	Blackrock Alternative Advisors

De controle op het functioneren van bovengenoemde partijen wordt primair verricht op basis van rapportages. De beleggingscommissie voert die controle uit onder meer aan de hand van het door het bestuur vastgestelde beleid, waaronder het beleggingsplan en het uitbestedingsbeleid. De partijen verstrekken jaarlijks een ISAE 3402-rapportage. Hiermee geven zij de beleggingscommissie en ook het bestuur inzicht in de belangrijkste primaire processen. Daarnaast voert de coördinerend vermogensbeheerder periodiek een due diligence onderzoek uit op locatie van de vermogensbeheerders en rapporteert de resultaten hiervan aan de beleggingscommissie.

SPOA heeft AON aangesteld als extern beleggingsadviseur.

Bestuursondersteuning

De bestuursondersteuning is ondergebracht bij Montae & Partners. De werkzaamheden zijn vastgelegd in een overeenkomst en SLA. De verantwoordelijkheid voor deze uitbestede werkzaamheden is geborgd door middel van periodieke evaluatie van de dienstverlening.

Sleutelfuncties

De inrichting van de sleutelfuncties is verankerd in de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). Dit betreft de risicobeheerfunctie, de actuariële functie en de interne auditfunctie. Bij de inrichting van de sleutelfuncties is rekening gehouden met de omvang, aard en complexiteit van de werkzaamheden van SPOA.

Het houderschap en de vervulling van de sleutelfunctie actuariel is uitbesteed aan de certificerend actuaaris Triple A.

Het houderschap van de sleutelfunctie risicobeheer is belegd binnen het bestuur, namelijk bij bestuurslid mevrouw Huizinga-Arp. Het houderschap van de sleutelfunctie risicobeheer is vanaf maart 2025 middels insourcing belegd bij een externe deskundige, de heer J. Sluis.

De vervulling van de sleutelfunctie risicobeheer is uitbesteed aan PensionRisk.

Het houderschap van de sleutelfunctie interne audit is middels insourcing belegd bij een externe deskundige, de heer R. de Waard van BDO. De vervulling van de sleutelfunctie interne audit is uitbesteed aan BDO.

In 7.9 leest u meer over de positie van de sleutelfunctie in de governancestructuur van SPOA.

Externe ondersteuning en controle

De controle van de jaarrekening wordt uitgevoerd door EY Accountants B.V.

Bij de actuariële ondersteuning wordt onderscheid gemaakt tussen adviserende en waarmerkende werkzaamheden.

Het bestuur heeft de adviserende werkzaamheden belegd bij Sprenkels. De waarmerkende werkzaamheden zijn belegd bij Triple A.

De heer De Koning van TriVu is aangesteld als compliance officer. De compliance officer is onder meer belast met de controle op de naleving van de gedragscode.

De heer Den Blanken van Sprenkels is aangesteld als privacy officer. De privacy officer ziet onder andere toe op hoe SPOA omgaat met persoonsgegevens. Daarnaast ziet de privacy officer toe op de naleving van de IT-gedragscode, ten behoeve van de borging van de continuïteit van IT-processen.

De heer Simon van Bureau voor Pensioencommunicatie en de heer Rijnsburger van Sprenkels verrichten de werkzaamheden van communicatieadviseur.

2.7 Uitvoeringskosten

SPOA maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten voor het vermogensbeheer. Het bestuur vindt het belangrijk om aan betrokkenen inzicht te verstrekken over de opbouw van de kosten. De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en AFM.

Uitvoeringskosten en kosten vermogensbeheer

Het bestuur rapporteert conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en AFM over haar uitvoeringskosten en vermogensbeheerkosten.

In onderstaande tabel zijn conform deze aanbeveling de kosten opgenomen van:

- Uitvoeringskosten SPOA uitgedrukt als percentage van het belegd vermogen en per deelnemer incl. pensioengerechtigden;
- Uitvoeringskosten SPOA en BPOA uitgedrukt als percentage van het belegd vermogen en per deelnemer incl. pensioengerechtigden;
- Vermogensbeheerkosten als percentage van het belegd vermogen.

Uitvoeringskosten

(x € 1000)	2024	2023	2022	2021	2020
Administratiekosten (AZL)					
Pensioenadministratie	818	791	775	760	644
Implementatie	0	0	0	0	10
Bestuursadvisering	0	0	0	0	31
Communicatie	84	101	109	69	38
Diverse incidentele kosten	370	167	140	80	35
Subtotaal	1.272	1.059	1.024	909	758

(x € 1000)	2024	2023	2022	2021	2020
Overige kosten uitvoering					
Accountant: controle van de jaarrekening	112	112	101	95	57
Accountant: controlewerkzaamheden voorgaand boekjaar	0	4	-2	27	2
Actuaris certificering	19	20	19	19	17
Actuaris jaarwerk	24	43	26	19	19
Actuaris advies	247	167	162	165	202
Actuaris kosten inzake DC kapitalen	0	0	0	0	0
Actuariële sleutelfunctie	11	9	14	5	13
BTW advies en aangifte	26	48	122	84	52
Sleutelfunctie interne audit (BDO)	50	29	22	16	5
Privacy Officer	0	4	0	5	10
Bestuursondersteuning	479	568	407	421	439
Visitatiecommissie	30	27	25	19	18
Verantwoordingsorgaan (extern adviseur)	0	7	8	7	4
Vergader- en kantoorkosten	88	77	66	49	53
Deurwaarderkosten	7	3	1	2	0
Compliance	10	12	6	5	5
Subtotaal	1.103	1.130	977	938	896
Bestuurskosten					
Vacatiegeld en bestuursvergoedingen	187	135	121	169	235
Reiskostenvergoeding	0	0	0	1	17
Opleidingen	19	9	11	26	18
Verantwoordingsorgaan	62	31	33	20	19
Opleidingen verantwoordingsorgaan	0	0	0	0	2
Subtotaal	268	175	165	216	291
Overig					
Contributies en bijdragen	222	206	153	158	160
Communicatieadvies, websiteontwerp en onderzoek	113	95	105	64	81
Verzekering	32	32	30	30	9
Juridisch advies	35	22	3	42	51
Risico Management (advies, onderzoek)	114	132	103	141	77
Project WTP	1.591	1.131	797	414 ¹⁾	0
Overig	69	52	75	28	18
Kosten BPOA beroepspensioenvereniging	200	216	126	156	116
Subtotaal	2.376	1.886	1.392	1.033	512
Totaal uitvoeringskosten	5.019	4.250	3.558	3.096	2.457

1) Waarvan 83 doorbelast is vanuit 'Kosten BPOA beroepspensioenvereniging' en 145 doorbelast is vanuit 'Vacatiegeld en bestuursvergoedingen'.

(x € 1000)	2024	2023	2022	2021	2020
Gemiddeld belegd vermogen	1.915.847	1.755.582	1.868.936	2.101.662	2.002.367
Uitvoeringskosten als % van het belegd vermogen	0,26%	0,24%	0,19%	0,15%	0,12%
Aantallen					
Actieve deelnemers	2.984	2.942	2.909	2.933	2.949
Pensioengerechtigden	1.678	1.622	1.565	1.486	1.428
	4.662	4.564	4.474	4.419	4.377
Kosten in € per deelnemer	1.077	931	795	701	561
Vermogensbeheerkosten					
Beheervergoeding vermogensbeheerders regulier	3.020	3.793	3.066	3.332	3.082
Beheervergoeding vermogensbeheerders voorgaande jaren	0	0	0	0	0
Bewaarvergoeding custodian	619	402	553	274	862
Ondersteuning beleggingscommissie	533	430	456	474	551
Beleggingsadministratie	381	371	347	333	387
Beleggingsadministratie voorgaande jaren	0	0	0	0	0
Omzetbelasting	32	-108	32	419	223
Directe vermogensbeheerkosten	4.585	4.888	4.454	4.832	5.105
Beheerkosten	753	0	1.256	1.381	521
Bewaarloon en overige kosten	281	1.075	1.312	1.940	721
Indirecte vermogensbeheerkosten	1.034	1.075	2.568	3.321	1.242
Totaal vermogensbeheerkosten	5.619	5.963	7.022	8.153	6.347
Transactiekosten ¹⁾	2.964	1.920	1.462	2.402	2.635
Totaal vermogensbeheerkosten incl transactiekosten	8.583	7.883	8.484	10.555	8.982
Vermogensbeheerkosten als % van het belegd vermogen	0,29%	0,34%	0,38%	0,39%	0,32%
Transactiekosten als % van het belegd vermogen	0,15%	0,11%	0,08%	0,11%	0,13%
Vermogensbeheerkosten (incl. transactiekosten) als % van het belegd vermogen	0,44%	0,45%	0,46%	0,50%	0,45%

1) Transactiekosten (en overige beheerkosten) betreffen een schatting op basis van de methodiek, welke verderop wordt toegelicht.

Financiering van de uitvoeringskosten

In 2024 werden de kosten enerzijds gefinancierd uit een opslag op de premie en anderzijds uit de kostenvoorziening (2,7% van de voorziening pensioenverplichtingen). In de financiële paragraaf is dit toegelicht.

Toelichting op de uitvoeringskosten

In 2024 zijn de uitvoeringskosten opnieuw gestegen.

De belangrijkste oorzaak voor de stijging wordt, zoals ook in 2023, veroorzaakt door de kosten die gemaakt worden ten behoeve van de voorbereiding voor de nieuwe pensioenregeling. Dit betreft met name externe kosten van projectmanagement, advies, datakwaliteit, bestuursondersteuning en toegenomen inzet / tijdsbesteding van bestuursleden. Andere factoren betreffen inflatiecorrecties, toegenomen kosten voor toezicht en incidentele kosten voor de pensioenadministratie.

De voortgaande kostenstijging van de uitvoering is voor het bestuur een belangrijk aandachtspunt. Het bestuur verwacht in de komende periode de kosten niet te kunnen verlagen vanwege de overgang naar de nieuwe pensioenuitvoerder per 1 januari 2025 en de toekomstige transitie naar de nieuwe pensioenregeling. Het streven is om na de transitie te komen tot een kostenefficiënte uitvoering van de nieuwe pensioenregeling, waartoe het bestuur een kostenvisie aan het ontwikkelen is.

In de onderstaande tabel wordt het resultaat op kosten in de afgelopen jaren weergegeven:

(x € 1000)	2024	2023	2022	2021	2020
Uit pensioenuitkeringen	1.430	1.253	1.187	1.115	1.063
Uit premie	1.904	1.648	1.604	1.336	1.294
Werkelijke kosten	-5.019	-4.250	-3.558	-3.096	-2.457
Resultaat op kosten	-1.685	-1.349	-767	-645	-100

Kosten beroepspensioenvereniging

Het pensioenfonds neemt de kosten voor de beroepspensioenvereniging voor zijn rekening. Met de Beroepspensioenvereniging (BPOA) zijn afspraken gemaakt over de door BPOA in rekening te brengen kosten. BPOA ontvangt per kwartaal een vaste vergoeding voor de werkzaamheden die zij verricht in het kader van de aan hen wettelijk voorgeschreven taken. BPOA stelt hiervoor jaarlijks een begroting op die ter informatie aan SPOA wordt voorgelegd. Aan het eind van elk jaar vindt een afrekening plaats op basis van de werkelijk gemaakte kosten.

Toelichting op de vermogensbeheerkosten

De kosten vermogensbeheer zijn afhankelijk van veel factoren. De meest belangrijke factoren zijn de beleggingsstrategie en de wijze van beheer. Met de beleggingsstrategie wordt de verdeling van de portefeuille bedoeld over beleggingscategorieën en mandaten. Zo zal een keuze voor bijvoorbeeld duurdere alternatieve beleggingscategorieën zoals vastgoed, private equity en hedge funds leiden tot een hoger kostenniveau, maar dat kan gerechtvaardigd zijn door het effect daarvan op het risico en rendement van de portefeuille en de additionele spreiding ten opzichte van andere beleggingscategorieën in de portefeuille. In vergelijking tot het gemiddelde van de markt (van beroepspensioenfondsen) verwacht het bestuur dat de allocatie naar deze alternatieve beleggingscategorieën thans relatief lager dan gemiddeld is voor SPOA door de liquidatie van de Market Neutral portefeuille.

De wijze van beheer duidt op het onderscheid tussen actief en passief beheer. Bij actief beheer wordt nagestreefd een hoger rendement te behalen dan de afgesproken benchmark, bij passief beheer is de doelstelling daarentegen het rendement van de

benchmark zo goed mogelijk te repliceren. SPOA hanteert het belief dat voor actief beheer gekozen wordt als aangetoond kan worden dat dat waarde toevoegt na kosten en er voldaan wordt aan de gestelde voorwaarden.

Actief beheer kent gemiddeld een hogere vergoeding dan passief beheer. In vergelijking tot het gemiddelde van de markt verwacht het bestuur dat de allocatie naar actief beheer relatief hoger is voor SPOA.

In paragraaf 5.3 is een overzicht opgenomen dat toont dat de keuze voor actief beheer op de lange termijn waarde heeft toegevoegd, doordat de hogere kosten ruimschoots zijn goedgemaakt door een hoger behaald rendement.

Op basis van beide factoren is de verwachting dat de kosten vermogensbeheer van SPOA zich op of licht onder het gemiddelde bevindt. Op basis van de beschikbare marktdata over de afgelopen vijf jaar (2023-2019) zijn de kosten vermogensbeheer van SPOA uitgekomen op een niveau net onder dat van het gemiddelde voor beroepspensioenfondsen hetgeen aansluit bij de verwachting.

Terugkijkend over de afgelopen vijf jaar (2024-2020) hebben de kosten vermogensbeheer inclusief de transactiekosten zich in een nauwe bandbreedte tussen de 0,44% en 0,50% van de portefeuille bewogen. Voor 2024 komen de kosten vermogensbeheer inclusief de transactiekosten uit op 0,44%.

De vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten zijn in vergelijking met vorig jaar licht gedaald. Dat heeft met name te maken met het verdere vervolg van de in 2023 aangevangen liquidatie van de hedge fund portefeuille welke een hogere beheervergoeding kent. Daarnaast zijn de transactiekosten in vergelijking met vorig jaar gestegen, met name door de stijging van de transactiekosten voor vastrentende waarden door de verhoging van de renteafdekking in het tweede kwartaal.

Doordat de daling van de kosten vermogensbeheer groter is dan de stijging van de transactiekosten zijn de totale kosten vermogensbeheer inclusief transactiekosten ten opzichte van 2023 licht gedaald.

De totale kosten vermogensbeheer komen daarmee uit op circa 8.583 gespecificeerd als volgt:

	Beheer- kosten	Transactie- kosten	Incl. transactie- kosten
Vastgoed	23	0	23
Aandelen	646	262	908
Vastrentende waarden	2.878	2.681	5.559
Hedgefunds	48	0	48
Performancefee	0	0	0
Overige beleggingen	31	19	50
Kosten overlay beleggingen	146	2	148
Bewaarloon	183	0	183
Advieskosten vermogensbeheer	533	0	533
Overige kosten	1.131	0	1.131
	5.619	2.964	8.583

3. Communicatie

3.1 Communicatiebeleid

In 2023 is het betreffende communicatiebeleidsplan gewijzigd en is er voor 2024 een uitvoerend werkplan opgesteld.

Op 1 januari 2025 start SPOA de uitvoering van de administratie bij Visma Idella. De deelnemers krijgen vanaf dat moment te maken met een andere klantbediening met op termijn onder meer verbeterde digitale faciliteiten. Gezien deze overgang kwam het goed uit om de start van de nieuwe beleidsperiode voor communicatie samen te laten vallen met de start bij Visma Idella. Het bestuur heeft daarom begin 2024 besloten de beleidsperiode 2021 tot en met 2023 met een jaar te verlengen tot en met 2024. De start van de nieuwe beleidsperiode valt zo gelijk met de start van de nieuwe klantbediening in 2025.

3.2 Doelstellingen

Op basis van de visie en de missie van SPOA is het communicatiebeleid voor de periode 2021-2024 gericht op de volgende doelen:

- a. Deelnemers betrekken bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel
De communicatie over de overgang speelt de komende jaren een belangrijke rol en valt binnen de kaders van dit beleidsplan. In samenwerking met BPOA is een projectplan opgesteld met een ondersteunend communicatieplan als deelproject.
- b. Faciliteren van een adequate pensioenuitvoering (proces)
De correcte uitvoering van de pensioenregeling is mede afhankelijk van administratieve handelingen van deelnemers. Dit krijgt vorm door adequate middeleninzet, duidelijke en gebruiksvriendelijke informatie en instructies.
- c. Faciliteren van de financiële planning van deelnemers (planning)
(Gewezen) deelnemers kunnen hun pensioenkeuzes maken op basis van voldoende en juiste informatie over de regeling, over SPOA en pensioen in het algemeen.
- d. Verbetering van de beeldvorming over SPOA (beeld)
SPOA wil door deelnemers gezien worden als een betrouwbaar en professioneel pensioenfonds van deze tijd en wil dat de meerwaarde van SPOA onder deelnemers breed wordt gedragen.
- e. Aansluiting van de communicatie bij de verschillende doelgroepen blijven verbeteren.
De middelenmix, vormgevingen tone of voice sluiten aan bij (en bewegen mee met) de verwachtingen en herkenbaarheid van de gangbare wijze van financiële communicatie bij verschillende groepen deelnemers die aangesloten zijn bij SPOA.

3.3 Communicatiestrategie

Met gerichte boodschappen naar deelnemers en pensioengerechtigden wil SPOA deelnemers een correct en reëel beeld geven van hun pensioen bij SPOA, zodat zij in staat zijn de rol en toegevoegde waarde van het pensioenfonds juist in te schatten. Door monitoring van de klantreizen van deelnemers, weet SPOA waar knelpunten liggen en waar verbetering mogelijk is. Deze kennis gebruikt het pensioenfonds om binnen verschillende projecten aan de kwaliteit van de klantbediening te werken.

SPOA werkt daarnaast binnen het project Apothekerspensioen samen met de beroepspensioenvereniging BPOA bij de communicatie over de nieuwe pensioenregeling. In 2022 hebben de leden van BPOA met een grote meerderheid van stemmen ingestemd met de nieuwe pensioenregeling. In 2023 zijn de leden van BPOA vervolgens op diverse momenten en manieren (klankbordgroepen, webinars, nieuwsbrieven, nieuwsberichten op website, BPOA ledenvergaderingen) intensief betrokken bij de invulling van de nieuwe regeling. Dit alles heeft ertoe geleid dat het door BPOA opgestelde Transitieplan op de ledenvergadering van 6 maart 2024 kon rekenen op instemming van 93% van de aanwezigen.

3.4 Communicatie (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden

Naast de wettelijk verplichte communicatiemiddelen, verstuurt SPOA onder meer nieuwsbrieven aan de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en worden nieuwsberichten op de website geplaatst. De nieuwsbrieven worden digitaal verstuurd, tenzij de deelnemer heeft aangegeven deze per post te willen blijven ontvangen. SPOA maakt gebruik van een klankbordgroep van deelnemers

om de aansluiting van de communicatie bij de beroepsgroep te toetsen en waar nodig te optimaliseren. Om de klantreis Met Pensioen gaan (en wellicht ook andere klantreizen) te verbeteren heeft SPOA onafhankelijk adviesplatform Prikkl ingezet. Dit heeft in 2024 een hogere klanttevredenheid laten zien.

In 2024 was er naast de communicatie over het project Apothekerspensioen veel aandacht voor de overgang van AZL naar Visma Idella. Deze overgang brengt belangrijke wijzigingen in de klantbediening met zich mee, waaronder betere mogelijkheden voor digitale keuzebegeleiding. Dit onderwerp stond in de tweede helft van 2024 centraal op de website, in de nieuwsbrief en in andere communicatiemiddelen.

4. Financieel

4.1 Premie

Premiebeleid SPOA

Pensioenfondsen zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. SPOA stelt de kostendekkende premie vast met een zogeheten premiedemping. Deze demping vindt plaats op basis van een verwacht rendement. Door het dempen van de premie kan de feitelijke premie lager zijn dan de (niet-gedempte) actuarieel benodigde premie. Jaarlijks wordt getoetst of de pensioenopbouw in de pensioenregeling kan worden gefinancierd uit de geldende vaste premie. Indien de feitelijk betaalde premie onvoldoende is om de pensioenopbouw te financieren, kan de pensioenopbouw in het betreffende jaar verlaagd worden. De toetsing van de premie bestaat uit twee onderdelen:

- de wettelijke toets op kostendekkendheid (op basis van de gedempte kostendekkende premie);
- een aanvullende premietoets.

Premie 2024

De premie is in 2024 niet gewijzigd ten opzichte van 2023 en bedroeg 30,7% van de pensioengrondslag. De pensioenopbouw bedroeg in 2024 1,85% van de pensioengrondslag. Dit is fors hoger dan de beoogde pensioenopbouw van 1,3%. Sinds 2020 wordt een aangescherpte aanvullende premietoets gehanteerd; SPOA hanteert een minimale premiedekkingsgraad van 100%, tenzij de dekkingsgraad van SPOA lager is dan 100%. In dat geval is de minimale premiedekkingsgraad gelijk aan de actuele dekkingsgraad van SPOA. Bij een premiedekkingsgraad van 100% is de premie exact gelijk aan de aangroei van de voorziening pensioenverplichtingen door pensioenopbouw. Het opbouwpercentage voor de komende jaren wordt jaarlijks in het laatste kwartaal van het voorgaande boekjaar vastgesteld. SPOA heeft binnen haar fiscale en financiële mogelijkheden besloten om voor 2024 eenmalig een extra opbouw toe te kennen. Als gevolg hiervan is het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen voor 2024 vastgesteld op 1,85%.

In 2024 heeft BPOA de premie voor 2025 ongewijzigd vastgesteld op 30,7%. SPOA heeft hierbij een opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen vastgesteld op 1,3%.

De kostendeekkende premie, gedempte kostendeekkende premie en feitelijke premie zijn als volgt samengesteld:

(x € 1.000)	2024	2023
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
– Bijdragen van apothekers	44.962	42.157
	44.962	42.157
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	48.316	34.759
– Opslag in stand houden vereist vermogen	8.649	6.465
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.904	1.648
	58.869	42.872
De gedempte kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	23.980	22.956
– Opslag in stand houden vereist vermogen	4.292	4.270
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.904	1.648
– Voorwaardelijk	13.969	12.246
	44.145	41.120

De actuarieel benodigde koopsom is voor de zuiver kostendeekkende premie vastgesteld op basis van de DNB- rentetermijnstructuur per 31 december 2023. De solvabiliteitsopslag is gelijk aan 17,9%, zijnde het strategisch vereist eigen vermogen voor risico fonds per eind 2023.

Het fonds heeft ervoor gekozen de kostendeekkende premie te dempen op basis van het verwacht rendement.

Over het boekjaar 2024 bedroeg de feitelijk ontvangen premie 44.962. De feitelijk ontvangen premie is derhalve lager dan de zuiver kostendeekkende premie, maar hoger dan de gedempte kostendeekkende premie. De premiedekkingsgraad bedroeg 89,1% ex-post. Beoogd was dat de premiedekkingsgraad gelijk zou zijn aan 100% ex ante. De lagere premiedekkingsgraad wordt verklaard door een stijging van de kostendeekkende premie als gevolg van een daling van de rente in de laatste maanden van 2023. De premie heeft in 2024 geleid tot een daling van de dekkingsgraad van 0,9%-punt.

4.2 Ontwikkeling dekkingsgraad

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen de bezittingen (het vermogen) en de verplichtingen (de uit te keren pensioenen, nu en in de toekomst) van SPOA.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds is een voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen twaalf maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen dan de actuele dekkingsgraad. Sinds de invoering van het nFTK is de

beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds was ultimo 2024 121,9% (ultimo 2023 was deze 122,5%).

Het dekkingsgraadverloop van het afgelopen jaar is als volgt (in percentages):

- De eerste rij is de dekkingsgraad per maand einde (deze wordt overschreven door kwartaaleinden en jaareinde)
- De tweede rij geeft de beleidsdekkingsgraad weer: dit is het 12-maands gemiddelde van de dekkingsgraad per maand. Deze dekkingsgraad is de dekkingsgraad op basis waarvan beleidsbeslissingen worden genomen.

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Dekkingsgraad ultimo maand	119,1%	120,7%	120,4%	121,9%	123,2%	123,7%	123,3%	123,5%	123,6%	121,5%	120,9%	121,0%
Beleidsdekkingsgraad	122,6%	122,5%	122,6%	122,6%	122,8%	122,9%	122,8%	122,7%	122,4%	122,0%	121,7%	121,9%

De dekkingsgraad wordt enerzijds beïnvloed door de ontwikkeling van de verplichtingen en anderzijds door de ontwikkeling van het vermogen. In de volgende paragrafen wordt op beide ontwikkelingen een toelichting gegeven.

Reële dekkingsgraad

De reële dekkingsgraad houdt niet alleen rekening met de bezittingen (vermogen) en verplichtingen (de uit te keren pensioenen, nu en in de toekomst), maar daarnaast ook met verwachte prijsinflatie. De reële dekkingsgraad was ultimo 2024 95,9% (ultimo 2023 was deze 95,6%)

Herstelplan

In het eerste kwartaal van 2023 heeft SPOA een herstelplan ingediend bij DNB, omdat de beleidsdekkingsgraad lager was dan de vereiste dekkingsgraad. Op basis van regulier beleid was de verwachting dat de beleidsdekkingsgraad in 2024 voldoende hersteld zou zijn. De dekkingsgraad herstelde echter sneller dan voorzien. Aanvullende maatregelen waren derhalve niet nodig. In 2024 hoeft SPOA daarom geen herstelplan meer in te dienen omdat de beleidsdekkingsgraad eind 2023 hoger was dan de vereiste dekkingsgraad. Het herstelplan is daarmee succesvol afgerond.

4.3 Haalbaarheidstoets

Met een haalbaarheidstoets kijkt een fonds naar het pensioenresultaat. Het pensioenfonds bekijkt of de afgesproken ambities kunnen worden gerealiseerd over een tijdshorizon van de komende zestig jaar, of het premiebeleid voldoende realistisch en haalbaar is en of SPOA voldoende herstelcapaciteit heeft. Als dat pensioenresultaat onvoldoende zou zijn, overlegt SPOA met BPOA welke maatregelen het kan nemen om het verwachte pensioenresultaat op het gewenste niveau te brengen. De haalbaarheidstoets wordt uitgevoerd aan de hand van de risicohouding van het pensioenfonds. De risicohouding van een fonds is de mate waarin een fonds (na overleg met BPOA en het Verantwoordingsorgaan) beleggingsrisico's kan en wil lopen.

De volgende grenzen zijn in 2015 in het kader van de risicohouding op lange termijn vastgesteld:

- Ondergrens 1: Vanuit de situatie waarbij de beleidsdekkingsgraad gelijk is aan Vereist Eigen Vermogen dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 90%.
- Ondergrens 2: Vanuit de feitelijke beleidsdekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat ten minste gelijk te zijn aan 90%.
- Ondergrens 3: Vanuit de feitelijke beleidsdekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een "slechtweerscenario" (lees: 5e percentiel) 35% te bedragen.

Bij het aanbieden van het transitieplan heeft BPOA aan SPOA gevraagd om naar de mogelijkheden van het beschermen van de dekkingsgraad te kijken. Dit moet ervoor zorgen dat de (verwachte) dekkingsgraad op het transitiemoment ten minste gelijk is aan 106%. Het bestuur heeft hieraan gehoor gegeven door middel van een optiestrategie en een verhoging van de renteafdekking (voor een nadere toelichting zie de beleggingenparagraaf). Omdat dit wordt gezien als een significante beleidswijziging is het uitvoeren van een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets verplicht.

Alvorens de aanvangshaalbaarheidstoets uit te voeren heeft het bestuur de grenzen herijkt. De ondergrenzen hebben een signaalfunctie en moeten in lijn zijn met de ambitie. SPOA kan een maximale voorwaardelijke toeslag verlenen van 1,5% (boven op de onvoorwaardelijke toeslag van 1,5%). Dit is lager dan de prijsinflatie waarmee in de haalbaarheidstoets wordt gerekend. Een ambitie van 100% is derhalve niet realistisch. Terugkijkend naar de periode 2015-2023 is er een achterstand van ca. 25%. Met een correctie naar het verleden zou dit uitkomen op een minimale grens van 79,9%. Het 25e percentiel van het pensioenresultaat bedraagt 79,4%. Het bestuur is van mening dat dit 25e percentiel een realistische signalerende werking heeft. Op grond van beide benaderingswijzen heeft het bestuur de tweede ondergrens (mediaan van het pensioenresultaat vanuit de feitelijke beleidsdekkingsgraad) vastgesteld op 79%. Deze methode is doorgetrokken voor bepaling van de eerste ondergrens (mediaan van het pensioenresultaat vanuit de vereiste dekkingsgraad); deze bedraagt 76%. Er was geen aanleiding om de grens van de relatieve afwijking aan te passen. Deze is gehandhaafd op 35%. De herijking van de grenzen is besproken met het VO en met BPOA. Zij hebben aangegeven zich te kunnen vinden in de nieuwe grenzen.

Het bestuur heeft in april de resultaten van de aanvangshaalbaarheidstoets besproken. Het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt 86,3% en vanuit de vereiste dekkingsgraad 85,6%. Beiden blijven daarmee ruim boven de ondergrenzen. Ook de relatieve afwijking van 22,4% valt ruim binnen de marge. Daarnaast heeft de toets aangetoond dat het premiebeleid in combinatie met de pensioenregeling realistisch en haalbaar is en dat er voldoende herstelcapaciteit is.

5. Beleggingen

5.1 Strategisch beleggingsbeleid SPOA

Het strategisch beleggingsbeleid wordt vastgesteld op basis van de beleggingsbeginselen, de ALM-studie, het strategisch beleggingskader en de risicohouding van het fonds. Tevens zijn investment cases opgesteld ten behoeve van de vastlegging van de overwegingen om in een beleggingscategorie te beleggen.

Het afgelopen jaar stond in het teken van de verdere vormgeving van het beleggingsbeleid ten behoeve van de voorgenomen overgang naar de Flexibele Pensioen Regeling (FPR) in het kader van de WTP (Wet Toekomst Pensioenen). Na de vaststelling van de investment cases zijn vervolgens de kaderstellingen besproken en vastgesteld. De kaderstellingen specificeren het mandaat in detail en zijn het startpunt van de selectietrajecten. In 2024 zijn door de specialisten van Achmea Investment Management alle selectietrajecten afgerond. In het hele proces wordt nauw samengewerkt met het bestuur en met de pensioen- en communicatiecommissie. Daarnaast heeft de beleggingscommissie zich op verzoek van de beroepspensioenvereniging en het bestuur gebogen over de vormgeving van een tijdelijke beschermingsconstructie van de dekkingsgraad ten behoeve van de overgang naar het nieuwe stelsel. Dat heeft geleid tot een tijdelijke dekkingsgraadoverlay tot aan het moment van overgang om de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rente en aandelen te verminderen. Door de dekkingsgraadoverlay wordt de kans vergroot dat het fonds met de beoogde omvang van de reserves kan overgaan naar het nieuwe stelsel.

In aanvulling op de additionele werkzaamheden heeft de beleggingscommissie de reguliere onderwerpen zoals de beleidsbepaling, monitoring en evaluatie van het huidige beleggingsbeleid ter hand genomen.

Verdeling portefeuille versus de strategische verdeling

De bandbreedtes, normen alsmede de feitelijke verdeling van de portefeuille zijn in de tabel weergegeven. De dekkingsgraadoverlay en valuta-overlay zijn onderdeel van de liquide middelen. De portefeuille market neutral is in liquidatie. De opbrengst van deze portefeuille is herbelegd in de categorie liquide middelen gezien het vergelijkbare rendementsprofiel en het zeer liquide karakter van deze categorie in het licht van de aanstaande transitie van de portefeuille naar de WTP. Daardoor is de weging van deze categorie hoger dan in voorgaande jaren.

Beleggingscategorie	Porte- feuille ultimo	Norm	Minimum	Maximum
	2024	2024		
Aandelen	26,3%	25,6%	20,1%	31,1%
Vastrentende waarden	67,2%	66,8%	60,3%	74,3%
Onroerend goed	0,2%	0,5%	0,0%	5,0%
Market Neutral	0,1%	0,5%	0,0%	3,5%
Liquide Middelen	6,2%	6,6%	1,6%	11,6%
Totaal	100%	100%		

Afdekking renterisico en valutarisico

Het bestuur heeft de afdekking van het renterisico in 2024 verhoogd om de gevoeligheid van de dekkingsgraad naar rente te verminderen gezien de aankomende transitie. Deze maatregel maakt onderdeel uit van de tijdelijke dekkingsgraadoverlay. Het beleid voor de valuta-afdekking is niet gewijzigd.

Tactische allocatie en herbalancering

Er vindt geen tactische allocatie over de beleggingscategorieën plaats. De jaarlijkse herbalancering heeft conform het beleid plaatsgevonden.

5.2 Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

SPOA heeft als standpunt dat het pensioenfonds een maatschappelijke functie heeft. Vanuit die gedachte wil het fonds een bijdrage leveren aan een betere wereld en aansluiten bij breed gedragen maatschappelijke initiatieven op het gebied van ESG. SPOA heeft de ambitie om het MVB-beleid te blijven ontwikkelen en aan te passen aan wat maatschappelijk gangbare normen zijn. Dit kan worden gerealiseerd aan de hand van twee doelstellingen:

1. Portefeuilledoelstelling: Met maatschappelijk verantwoord beleggen wil SPOA rekening houden met ESG-maatstaven in de daadwerkelijke allocatie naar beleggingscategorieën, ondernemingen en landen. Het fonds heeft hiermee ten doel dat de portefeuille op de langere termijn een betere risico-rendementsverhouding kent dan een portefeuille waarbij geen rekening wordt gehouden met ESG-factoren.
2. Invloed doelstelling: Anderzijds wil SPOA invloed (laten) uitoefenen op de ondernemingen waarin het belegt. De instrumenten die hierbij worden ingezet zijn stemmen (voting) en het aangaan van gesprekken met de onderneming/het land over wat voor het fonds belangrijk is (engagement). SPOA maakt gebruik van haar vermogensbeheerders om deze instrumenten namens het fonds in te zetten.

Thema's

Binnen het ESG-raamwerk vindt SPOA elk van de drie factoren Environment, Social en Governance belangrijk. SPOA wil zich in de implementatie echter bij voorkeur richten op de algemene ESG factoren, in plaats van specifieke thema's.

In de selectietrajecten ten behoeve van de invulling van de beleggingen voor de FPR-portefeuille hanteert SPOA een artikel 8 classificatie onder SFDR. Dat betekent dat SPOA wenst te beleggen in beleggingsinstellingen en/of -mandaten die ecologische of sociale kenmerken promoten maar geen duurzame beleggingsdoelstelling hebben. Dat sluit aan bij de mening van de deelnemers die in meerderheid hebben gekozen voor een marktconform ESG beleid.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Pensioenfonds dienen te voldoen aan de informatieverstrektingsregels vanuit de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). SPOA belegt in meerdere beleggingsinstellingen en -mandaten die ecologische of sociale kenmerken promoten. Hiermee classificeert de pensioenregeling van SPOA als artikel 8 onder SFDR.

De pensioenregeling promoot ecologische en/of sociale kenmerken, maar heeft geen duurzame beleggingsdoelstelling. De pensioenregeling houdt via de MVB-instrumenten (het uitsluitingsbeleid, ESG-integratie, doelinvesteringen en engagement) rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. De ecologische en/of sociale kenmerken van de pensioenregeling zijn:

- ESG-integratie
- CO₂-reductie

Voor meer informatie wordt verwezen naar de website van het fonds. In de bijlage van het jaarverslag wordt gerapporteerd over de portefeuille conform het vereiste SFDR-format.

5.3 Monitoring

Het bestuur ontvangt maandelijks en per kwartaal performancerapportages respectievelijk risicorapportages van de coördinerend vermogensbeheerder. De coördinerend vermogensbeheerder berekent onafhankelijk van de vermogensbeheerders de performance en de benchmark van zowel het totaal van de portefeuille als van de verschillende deelportefeuilles.

Ontwikkelingen in de portefeuille en rendementen van SPOA

In onderstaand overzicht zijn de bruto beleggingsrendementen en de benchmarks van het fonds over verschillende perioden op geannualiseerde basis weergegeven.

Categorie	SPOA 10 jr	SBM 10 jr	SPOA 5 jr	SBM 5 jr	SPOA 3 jr	SBM 3 jr
Aandelen	7,8%	7,1%	8,0%	7,8%	3,9%	4,0%
Vastrentende waarden	2,3%	2,0%	-1,0%	-1,0%	-2,9%	-2,9%
Market Neutral	2,7%	2,1%	3,3%	4,0%	1,9%	4,0%
Vastgoed	-0,6%	-0,6%	-5,2%	-5,2%	-5,1%	-5,1%
Totaal	4,0%	3,6%	1,8%	1,9%	0,8%	0,6%

Toelichting:

SBM is de totale SPOA benchmark welke de weergave vormt van de gemaakte beleidskeuzes. De in de tabel getoonde SBM is een op basis van de normportefeuille gewogen gemiddelde van de gehanteerde benchmarkindices per beleggingscategorie c.q. mandaat.

Het genoemde rendement is inclusief de effecten van de valutahedge. Vastgoed is niet meer separaat opgenomen in de toelichting gezien de minimale allocatie en daarmee minimale contributie aan het totale resultaat.

Over 2024 heeft SPOA op portefeuilleniveau een rendement gerealiseerd van 9,6% versus een benchmark van 9,3%, dus een outperformance van 0,3%. De bijdrage van de valuta-overlay was -0,4%. Met ingang van 2021 is het effect van de valuta-overlay door de coördinerend vermogensbeheerder niet meegenomen in de vergelijkende cijfers tussen fonds en SBM omdat geen maatwerk valuta-overlay benchmark voorhanden is.

Onderstaand is een terugblik op de financiële markten opgenomen en een toelichting per beleggingscategorie.

Terugblik financiële markten

Begin 2024 waren de verwachtingen voor de financiële markten gespannen. Er was nog sprake van een kans op recessie in Amerika en zwakke economische groei in Europa en China. De aandelenmarkten waren in 2023 al vooruitgesnel op de verwachting dat de centrale banken in 2024 de beleidsrente meerdere keren zouden verlagen vanwege gunstige inflatieverwachtingen, toch behaalden aandelen wederom mooie resultaten. De inflatie vertraagde in de meeste grote economieën en de wereldeconomie bleek veerkrachtiger dan eerder werd verwacht, vooral de Amerikaanse economie groeide flink door, terwijl Europa nauwelijks groeide door de hoge energiekosten en gestegen lonen en politieke instabiliteit. Zo vielen de regeringen van Duitsland en Frankrijk bij gebrek aan vertrouwen, maar leverden de Britse en Amerikaanse verkiezingen een duidelijk mandaat op voor respectievelijk de Labour- en de Republikeinse partij. De presidentsverkiezing in Amerika bepaalde de richting van de financiële markten.

Aandelenmarkten

Terwijl de geopolitieke spanningen opliepen in het Midden-Oosten, China en Taiwan en de oorlog in Oekraïne, hielden de aandelen vast aan een stijgende trend. Aandelen van ontwikkelde landen stegen 27%, gemeten in euro. Aandelen werden geholpen door de ECB en de FED die hun beleidsrente gefaseerd met totaal 1%-punt lieten dalen doordat de inflatie tot het niveau van 2-3% daalde. Daarnaast zorgden de nieuwe mogelijkheden van Artificial Intelligence (AI) voor enorme winsten en nog hogere verwachtingen voor de toekomst bij enkele zeer grote bedrijven zoals Nvidia en Microsoft. Tot slot zorgde de verkiezing van Donald Trump direct voor ongeveer 8% stijging van de Amerikaanse aandelen.

Noord-Amerika, zwaar gewogen in technologie, profiteerde het meeste van nieuwe AI-mogelijkheden en was de best presterende regio met 32%, gevolgd door Japan met 15%. Europa bleef achter met slechts 8,5% rendement. De opkomende landen stegen met 16% door goede resultaten van Taiwan (44%) en China (27%). Belangrijk voor de markten waren de enorme stimuleringspakketten die Chinese overheid lanceerde om de economische groei in het land te herstellen.

Het rendement van de SPOA aandelenbenchmark over 2024 bedroeg 16,7%. Het verschil tussen de feitelijke performance en de performance van de benchmark bedroeg circa 1,5% door de outperformance van de Europa aandelenportefeuille.

Vastrentende waarden en rente

De inflatie daalde in 2024 maar langzaam, waardoor de kapitaalmarktrente in zowel Amerika als Europa opliep. De inflatie zette pas later in het jaar door richting de gewenste 2%-doelstelling. In de tweede helft van het jaar daalde de kapitaalmarktrente in de eurozone terwijl deze in Amerika juist verder opliep. Beleggers maakten zich zorgen over het mogelijk inflatoire beleid van Trump en de enorme Amerikaanse staatsschuld.

Op de vastrentende markten zorgden de gestegen rente en dalende creditspreads, dat de benchmark van de vastrentende portefeuille een rendement van 7,1% behaalde. De vastrentende portefeuille wordt actief beheerd door twee beheerders. Deze beheerders behaalden over 2024 een underperformance van afgerond 0,1%.

Market Neutral portefeuille

Deze portefeuille kenmerkt zich door een brede diversificatie doordat in de portefeuille in meer dan 30 onderliggende hedge funds wordt belegd met verschillende strategieën. Deze portefeuille heeft een lange termijnrendementsdoelstelling van 4% in combinatie met een doelstelling van een laag risico en een lage samenhang met aandelenbeleggingen.

Het lage risico wordt gerealiseerd door enerzijds de grote spreiding en anderzijds de allocatie naar sectoren met een relatief wat lager risico in vergelijking met het totale universum. Het bestuur heeft in 2023 de passendheid van deze portefeuille getoetst in het kader van de FPR-portefeuille. Uitkomst was dat deze portefeuille niet passend was. Deze portefeuille is in liquidatie. Gezien het illiquide karakter komen de opbrengsten van de verkopen geleidelijk binnen. Er resteert eind 2024 nog een kleine allocatie. De portefeuille heeft dit jaar een rendement van 4,8% behaald.

Vastgoed

Zoals het overzicht op pagina 1 toont kent de vastgoedportefeuille een zeer beperkte weging in de portefeuille. Het betreft een aantal participaties in beleggingsfondsen welke in liquidatie zijn. Ook deze categorie kent een illiquide karakter waardoor de opbrengsten van de verkopen geleidelijk binnenkomen. In het kader van de WTP is een nieuwe kaderstelling voor vastgoed geformuleerd en is het selectietraject afgerond.

Lange termijn rendementen SPOA

SPOA richt zich voor de bepaling van het beleggingsbeleid op de lange termijn. Onderstaande tabel toont de nettoresultaten op de lange termijn performance van de portefeuille versus de SBM. Op de lange termijn (2015 -2024) droegen alle beleggingscategorieën positief bij: de aandelenportefeuille behaalde een rendement van 7,8% per jaar, de vastrentende portefeuille een rendement van 2,3% per jaar en de market neutral portefeuille een rendement van 2,7% per jaar.

Overzicht netto performance

SPOA Beleggingsportefeuille 2015 - 2024

Geannualiseerd (in %)	10 jaar	5 jaar	3 jaar
SPOA	3,9%	1,7%	-1,0%
SBM	3,6%	1,9%	-0,6%

SPOA behaalde over de afgelopen tien jaar 0,3% extra rendement per jaar ten opzichte van de SBM na aftrek van kosten. Over de afzonderlijke jaren presteerde de portefeuille in zes van de tien jaren beter dan de SBM. Het hogere rendement is te danken aan het feit dat de actieve vermogensbeheerders in de portefeuille over deze perioden een hoger rendement hebben behaald dan de benchmark na kosten.

Jaarlijks vindt een uitgebreide evaluatie plaats van de resultaten versus het geformuleerde beleid. Deze evaluaties betreffen bijvoorbeeld de evaluaties ten behoeve van het strategisch beleggingskader, de evaluatie van het rentebeleid maar ook de resultaten van de beheerders versus de doelstelling. Uit deze evaluaties is gebleken dat SPOA voldoet aan de lange termijn doelstelling voor het meerrendement van de portefeuille versus de verplichtingen, rekening houdend met de risicohouding van het fonds. Deze evaluaties hebben conform de planning plaatsgevonden.

5.4 Vooruitblik 2025

Voor 2025 is de voorbereiding van de transitie van de huidige beleggingsportefeuille naar de FPR-portefeuille een belangrijk onderwerp. Naast dit traject zal de beleggingscommissie zich bezighouden met de verdere uitwerking van het SFDR en het ESG beleid en de ESG risicomonitoring van de portefeuille.

Deze trajecten zijn in aanvulling op de reguliere taken van de beleggingscommissie zoals de beleidsbepaling, monitoring en evaluatie van het beleggingsbeleid welke het komend jaar weer zullen worden uitgevoerd.

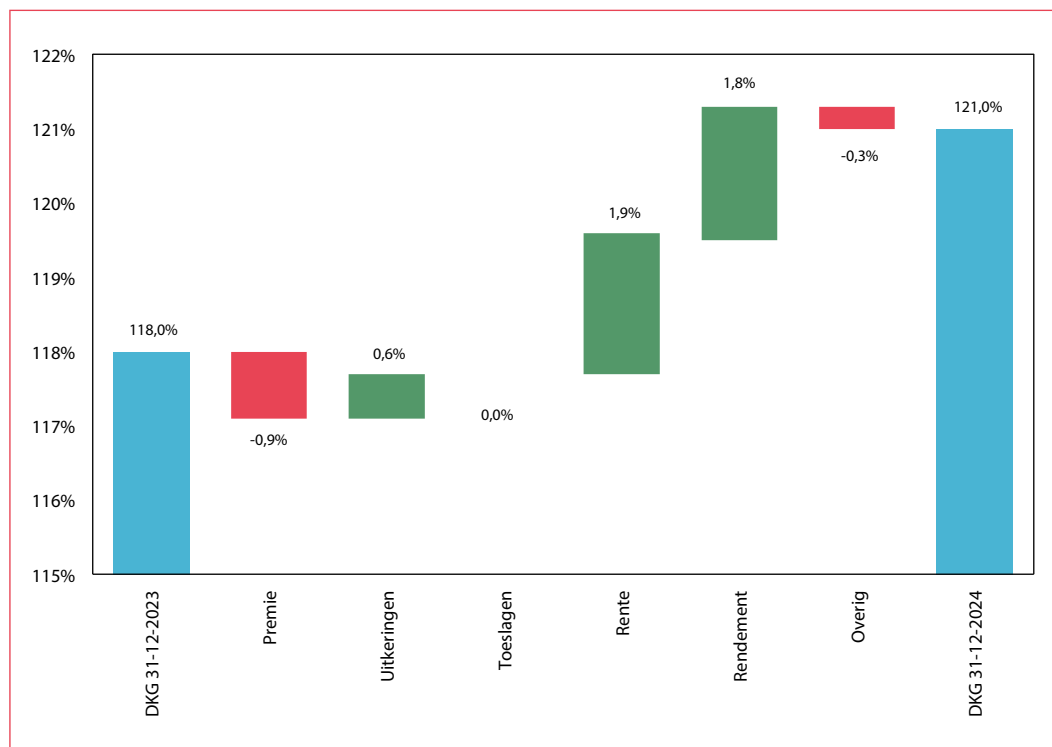
6. Actuarieel

6.1 Samenvatting van het actuarieel rapport

Ontwikkeling actuele dekkingsgraad

In 2024 is de actuele dekkingsgraad (inclusief risico deelnemers) gestegen van 118,0% naar 121,0%. In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad uitgesplitst naar de verschillende componenten.

Toelichting van het verloop van de actuele dekkingsgraad

De voornaamste oorzaak van de stijging van de actuele dekkingsgraad zijn het resultaat op rente en rendement.

Het resultaat op premie en het effect van de grondslagwijzigingen (onder overig) hebben een negatief effect op de dekkingsgraad.

Er is per 1-1-2025 geen voorwaardelijke toeslag verleend, zodoende heeft dit geen effect op de dekkingsgraad.

Solvabiliteit

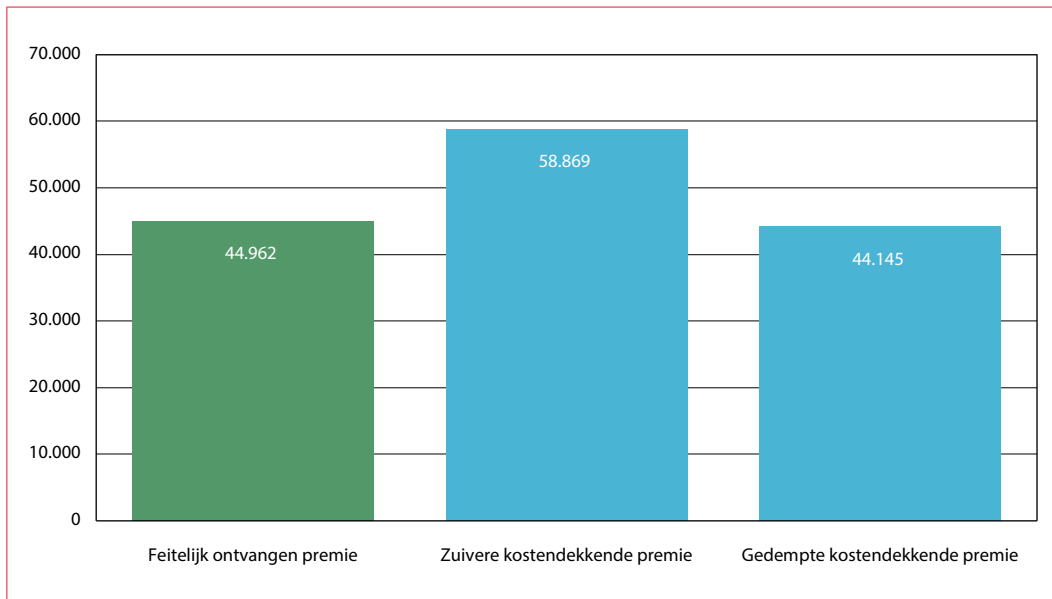
De beleidsdekkingsgraad is in boekjaar 2024 gedaald van 122,5% naar 121,9%.

De vereiste dekkingsgraad bedraagt ultimo 2024 112,5% (ultimo 2023 117,9%). Deze daling wordt verklaard door een wijziging in het beleggingsbeleid met als doel de dekkingsgraad te beschermen richting invaren in het nieuwe stelsel.

De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt 104,2%.

Aangezien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de vereiste dekkingsgraad, is er sprake van een situatie van toereikend vermogen.

Premies

De ontvangen premie in het boekjaar 2024 is hoger dan de gedempte kostendekkende premie, maar lager dan de zuiver kostendekkende premie.

De premiedekkingsgraad bedroeg 89,1% ex-post. Beoogd was dat de premiedekkingsgraad gelijk zou zijn aan 100%. De lagere premiedekkingsgraad wordt verklaard door een stijging van de kostendekkende premie als gevolg van een daling van de rente in de laatste maanden van 2023. De premie heeft in 2024 geleid tot een daling van de dekkinggraad van 0,9%-punt.

Aandachtspunten en conclusies

- In 2024 is een nieuwe overlevingstafel gepubliceerd en heeft conform het fondsbeleid een evaluatie van de actuariële grondslagen plaatsgevonden. Naast het updaten van de overlevingstafel heeft dit geleid tot een aanpassing van de ervaringssterfte en de risicopremie voor arbeidsongeschiktheid.
- Wij adviseren om voorafgaand aan de transitie naar de FPR de grondslagen en voorzieningen te evalueren. Het wijzigen en reserveren van de voorzieningen zal bij invaren gebeuren. Het onderzoek zal in het najaar van 2025 starten. De vaststelling van de voorzieningen zelf gebeurt op het invaarmoment.
- Er is per 1 januari 2025 geen voorwaardelijke toeslag verleend.
- SPOA heeft in 2024 geen gebruik gemaakt van het transitie-FTK.

6.2 Verzekerdenbestand

(Aantallen)

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtig- den	Totaal
Stand per 31 december 2023	2.942 ¹⁾	1.316	1.622	5.880
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	271			271
Uit dienst	-206	206		0
Waardeoverdracht		-17		-17
Ingang pensioen	-27	-66	116	23
Overlijden	-1	-2	-54	-57
Afkoop				0
Andere oorzaken ²⁾	5	-85	-6	-86
Mutaties per saldo	42	36	56	134
Stand per 31 december 2024	2.984 ¹⁾	1.352	1.678	6.014

Specificatie pensioengerechtigden

	2024	2023
Ouderdomspensioen	1.334	1.282
Partnerpensioen	323	316
Wezenpensioen	21	24
Totaal	1.678	1.622

1) Waarvan 79 deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling vanwege arbeidsongeschiktheid.

2) Deze verzamelpost wordt o.a. veroorzaakt door het rechtekken van de uitdiensttrekers en de stelpost uit J701. Dit betreft met name uitdiensttrekers die reeds een slaperspakket hebben en conform de richtlijnen van DNB uniek geteld dienen te worden.

7. Governance

7.1 Vergaderingen

Het bestuur van SPOA heeft het afgelopen jaar 19 keer vergaderd. Daarnaast is het bestuur zes keer samengekomen met het Verantwoordingsorgaan, twee keer met de Visitatiecommissie en negen keer met de beroepspensioenvereniging BPOA. Naast vergaderingen op locatie vonden vergaderingen regelmatig digitaal plaats door middel van videoconferencing.

De belangrijkste gebeurtenissen en onderwerpen op de agenda van 2024 waren:

- Project nieuwe pensioenstelsel en nieuwe pensioenregeling
- Migratie naar nieuwe pensioenuitvoerder
- Risk Self Assessment informatiebeveiliging en aanvang herziening IT-beleid
- Communicatiebeleid 2025-2027
- Risicomanagement
- Implementatie DORA
- Financiële positie
- Governance/toekomst bestuur

Het bestuur hield in 2024 ook een aantal heidagen waarin onder meer is gesproken over de Wtp en invaarstrategie, beleggingen en keuzebegeleiding.

7.2 Ontwikkelingen samenstelling bestuur en Verantwoordingsorgaan

Binnen het bestuur hebben in 2024 de volgende wijzigingen in de samenstelling plaatsgevonden.

In april 2024 is de heer R. Heijn afgetreden als bestuurslid en voorzitter van de beleggingscommissie. Op 15 juli 2024 (goedkeuring vanuit DNB ontvangen op 23 augustus 2024) is mevrouw K. Merkus benoemd als bestuurslid en voorzitter van de beleggingscommissie. In de tussenliggende periode heeft de heer Van Asselt de taken binnen de beleggingscommissie waargenomen.

Per 1 januari 2025 treedt de voorzitter van het bestuur mevrouw M. van de Lustgraaf-Wielens af. In 2024 is een procedure gestart en afgerond om in haar opvolging te voorzien. Per 1 januari 2025 is zij opgevolgd door mevrouw S. Smit-Bos.

Op 22 april 2024 is mevrouw S. el Ouazizi benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan. Zij volgde daarmee de heer Heerkens op die per 1 januari 2024 is afgetreden.

Een overzicht van de samenstelling van de fondsorganen, commissies en de vaste bestuurlijke werkgroepen is opgenomen in hoofdstuk 11.

7.3 Geschiktheidsbevordering

Het geschiktheidsbeleid en het opleidingsplan zijn vastgelegd in een geschiktheidsplan. Daarbij wordt onder meer uitgegaan van de Handreiking geschikt pensioenfondsbestuur van de Pensioenfederatie en de Guidance normenkader beleggingskennis van DNB. Naar aanleiding van Servicedocument besturen van een pensioenfonds van de Pensioenfederatie van februari 2023 en de gewijzigde Beleidsregel geschiktheid 2012 (in werking per 1 april 2023) van DNB is het geschiktheidsplan in 2024 geüpdatet.

De geschiktheidsbevordering van het bestuur krijgt collectief vorm door heisessies, studiedagen en kennissessies te organiseren. Wanneer het onderwerp ook van belang is voor BPOA en/of het Verantwoordingsorgaan, dan worden zij uitgenodigd voor de sessie. Verder hebben de individuele bestuursleden opleidingen gevolgd, literatuur bijgehouden, seminars en lezingen op pensioengebied bijgewoond en ervaringen met andere bestuursleden uitgewisseld.

7.4 Diversiteitsbevordering

Diversiteit heeft de aandacht van het bestuur. In 2019 heeft het bestuur diversiteitsbeleid vastgesteld alsmede een stappenplan ten behoeve van de diversiteitsbevordering. In 2024 is het beleid naar aanleiding van de herziene Code Pensioenfonds geactualiseerd en uitgebreid tot een Diversiteits- en inclusiebeleid.

Zowel voor bestuur als Verantwoordingsorgaan wordt gestreefd naar een samenstelling die zoveel mogelijk een weerspiegeling is van de beroepsgroep van openbare apothekers. Er wordt gestreefd naar een afspiegeling van het deelnemersbestand, waarbij:

- in beide fondsorganen variatie is in geslacht of genderidentiteit
- zowel het bestuur als het Verantwoordingsorgaan ten minste één lid jonger dan 40 jaar heeft.

Het bestuur en het Verantwoordingsorgaan voldoen per eind 2024 aan deze diversiteitseisen.

Het bestuur heeft het volgende stappenplan diversiteitsbevordering vastgesteld:

1. Bij het opstellen van de profielschets wordt rekening gehouden met het diversiteits- en inclusiebeleid.
2. Een persoonlijke benadering van mogelijke kandidaten die bijdragen aan de diversiteits- en inclusiedoelstellingen.
3. Regelmatig overleg met BPOA over invulling van vacatures conform de diversiteits- en inclusiedoelstellingen van het fonds.
4. Als gebruik wordt gemaakt van een externe searchpartij, zal van deze partij worden gevraagd dat de kandidatenlijst voldoende divers is. Daarnaast kan worden gezocht via specifieke netwerken, zoals de Vereniging van Jonge Apothekers (VJA), de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie (KNMP), PensioenLab, Vrouwen in institutioneel Pensioen (ViiP) en Jongeren in de Pensioensector (JIIP).
5. Toetsing van kandidaten vindt plaats door een divers samengestelde commissie, als taak van de beroepspensioenvereniging BPOA.
6. Als er meerdere kandidaten zijn voor een vacature, kan bij gelijke geschiktheid de voorkeur gegeven worden aan die kandidaat die de diversiteit vergroot. Mogelijk maken van een “stage” en aspirant-bestuurslidmaatschap, waarvoor een opleidingsbudget ter beschikking wordt gesteld.
7. Periodiek evalueren en zo mogelijk wijzigen onderlinge taakverdeling in het bestuur. Zittende bestuursleden kunnen op meerdere aandachtsgebieden deskundig worden gemaakt, zodat er ruimte ontstaat om jongere bestuurders met minder ervaringsdeskundigheid te plaatsen op vacatures met minder zware profielen.
8. De voorzitters van het bestuur en van het verantwoordingsorgaan dragen zorg voor een open cultuur waarin ruimte is voor verschillen in identiteit en in perspectief.
9. De fondsorganen betrekken diversiteit en inclusie bij de periodieke zelfevaluatie.

7.5 Beloningsbeleid

Het bestuur voert een beheerst beloningsbeleid. Het houdt hierbij rekening met de verantwoordelijkheid, de eisen die aan de functie worden gesteld en de tijd die de functie in beslag neemt. SPOA hanteert daarbij het “van en voor (apothekers)-principe”. Een deel van de bestuursleden en leden van het Verantwoordingsorgaan zijn in de praktijk werkzaam als apotheker. Uitgangspunt is daarom dat de vergoeding gebaseerd is op de tijdsbesteding.

De hoogte van de vergoedingen en afspraken over de vergoeding van kosten voor opleidingen zijn vastgelegd in de declaratieregeling, die onderdeel uitmaakt van het beloningsbeleid en van toepassing is op het bestuur en het Verantwoordingsorgaan.

De hoogte van de vergoeding bedraagt € 138 per uur (2024). De vergoeding voor reistijd is € 55 per uur (2024). Daarnaast ontvangen bestuursleden en leden van het Verantwoordingsorgaan een reiskostenvergoeding wanneer zij reizen voor vergaderingen. Deze vergoedingen worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de Wet normering topinkomens en zijn vrijgesteld van btw.

7.6 Gedragscode en compliance

Doel van de gedragscode van SPOA is het stellen van regels en richtlijnen voor verbonden personen waarbij het gaat om de leden van het bestuur, het Verantwoordingsorgaan en de Visitatiecommissie. De gedragscode richt zich onder meer op:

- Het voorkomen van belangenverstrengeling;
- Het vermijden van het gebruik van voorwetenschap;
- Het voorkomen van koersmanipulatie of andere misleidende handelingen;
- Een zorgvuldige omgang met bedrijfsmiddelen en -informatie;
- De omgang met het ontvangen van relatiegeschenken, giften en uitnodigingen;
- De omgang met het geven van relatiegeschenken;
- De omgang met nevenfuncties;
- De omgang met financiële belangen in zakelijke relaties;
- De omgang met leveranciers en dienstverleners.

Naast een gedragscode beschikt SPOA over een incidentenregeling en een klokkenluidersregeling.

Het bestuur van SPOA heeft afspraken gemaakt over de melding van zaken die behandeld worden in de gedragscode. Tijdens de bestuursvergadering is compliance en maken van op basis van de gedragscode relevante meldingen een vast agendapunt.

De compliance officer voert jaarlijks een toetsing op de naleving van de gedragscode uit. Uit de monitoring door de compliance officer is, voor zover de compliance officer heeft kunnen beoordelen, gebleken dat de regels die vallen binnen de scope van Compliance in 2024 zijn nageleefd. De rapportage van de compliance officer meldt het volgende:

- De verbonden personen hebben de naleving van de gedragscode ondertekend. De meldingen die de verbonden personen in 2024 hebben gedaan, vallen binnen de normen van de gedragscode van het pensioenfonds.
- Er zijn geen relatiegeschenken ontvangen.
- Er zijn geen bevindingen bij de ontvangen uitnodigingen, zakelijke relaties en het privégebruik van fondseigendommen.
- Er zijn enkele wijzigingen van nevenfuncties gemeld. De nevenfuncties van de verbonden personen geven geen aanleiding tot nader onderzoek.
- Er zijn geen insiders benoemd bij SPOA.
- Er zijn geen meldingen gedaan of bekend t.a.v. belangenverstrengeling.
- Er zijn geen directe bevindingen bij de incidenten.

7.7 Code pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is een gedragscode voor de sector en bestaat uit normen die de sector zichzelf oplegt. Per 1 januari is de Code Pensioenfondsen 2024 in werking getreden. Deze herziene code vervangt de Code Pensioenfondsen uit 2018. De Code Pensioenfondsen 2024 (hierna: de Code) is net als de vorige versies uit 2018 en 2014 opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid.

De herziening van de Code heeft plaatsgevonden tegen de achtergrond van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Een aantal kernboodschappen die uit de Wtp voortvloeien zijn in de Code meegenomen, waaronder het centraal stellen van de deelnemer. Naast de invoering van de Wtp komen in de Code ook recente relevante (maatschappelijke) ontwikkelingen terug zoals diversiteit en inclusie.

In de Code worden de drie centrale functies voor 'goed pensioenfondsbestuur' die in de vorige codes zijn meegenomen, gevolgd. Het effectief functioneren van de driehoek bestuur, intern toezicht en verantwoording wordt als essentieel gezien voor 'goed pensioenfondsbestuur'. Deze drie functies zijn in de Code steviger verankerd, doordat zij in de thema's een duidelijker plek hebben gekregen. Vanuit de doelstelling om met minder thema's te werken is gekozen voor vijf thema's (voorheen acht). Ook is een aantal nieuwe normen aan de Code toegevoegd. SPOA heeft in 2024 inspanningen verricht om aan de nieuwe Code te voldoen. Ook in 2025

krijgt dit onderwerp de aandacht. Jaarlijks wordt geanalyseerd of SPOA compliant is met de Code en worden non-compliant situaties voorzien van een uitleg conform de regelgeving op dit punt.

Rapportering over non-compliant normen

SPOA rapporteert in dit jaarverslag op basis van het principe 'pas toe of leg uit' over de normen waar niet of niet volledig aan wordt voldaan. Aan norm 49 van de Code Pensioenfonds wordt niet volledig voldaan. Hieronder is een toelichting opgenomen.

Norm 49

Het eigen functioneren is voor het bestuur, het intern toezicht, het belanghebbendenorgaan en het verantwoordingsorgaan een continu aandachtspunt. Deze organen evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betrekken zij één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij. De organen besteden daarbij in elk geval periodiek aandacht aan bestuursmodel, integriteit, geschiktheid, continuïteit, diversiteit en inclusie, de wijze van opereren en de mate waarin de individuele leden zich voldoende onafhankelijk en kritisch kunnen opstellen.

Zelfevaluatie door bestuur vindt jaarlijks plaats. Minimaal één keer in de drie jaar wordt een onafhankelijke derde partij betrokken. Het bestuur heeft het eigen functioneren eind 2024 geëvalueerd. Het verantwoordingsorgaan heeft dit in 2024 niet gedaan maar een extern begeleide verantwoordingsorgaanevaluatie staat voor 2025 op de agenda.

Normen waarover 'verhalend' dient te worden gerapporteerd

De Pensioenfederatie adviseert om in het jaarverslag standaard over een aantal normen 'verhalend' te rapporteren, ook al voldoet het pensioenfonds aan deze normen. Hierna is per norm een toelichting opgenomen.

Norm 1

Het pensioenfonds heeft een missie, visie en strategie. Daarin beschrijft het pensioenfonds wat het pensioenfonds wil betekenen en bereiken voor zijn belanghebbenden, rekening houdend met hun voorkeuren en belangen. Op deze wijze bepaalt het pensioenfonds wat zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, zijn. Het pensioenfonds evalueert zijn missie, visie en strategie periodiek en rapporteert hierover in zijn bestuursverslag.

Het bestuur heeft de missie, visie en strategie geformuleerd en vastgelegd in de Abtn. SPOA rapporteert over de missie, visie en strategie in het bestuursverslag. Periodiek wordt de missie, visie en strategie geëvalueerd, laatstelijk in 2024. De strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten worden door het bestuur betrokken bij het bepalen van de strategie voor de toekomst van het pensioenfonds. Het bestuur betreft de voorkeuren en belangen van de deelnemers bij haar besluitvorming, onder meer door de uitkomsten van het RPO in de besluitvorming mee te nemen.

Norm 2

Het pensioenfonds heeft, rekening houdend met de voorkeuren en belangen van belanghebbenden, een beleggingsbeleid waarvan milieu- en klimaat- alsmede sociale en governance factoren een uitdrukkelijk en kenbaar onderdeel zijn. Het pensioenfonds houdt op een proportionele wijze rekening met mogelijke langetermijneffecten van het beleggingsbeleid op mens, milieu en maatschappij en de effecten van duurzaamheidsrisico's op beleggingsbeslissingen.

De visie van SPOA is dat maatschappelijk verantwoord beleggen bijdraagt aan de lange termijn doelstelling en integraal onderdeel is van de uitvoeringsopdracht. Dit is vastgelegd in het MVB-beleid. Op de website heeft SPOA hierover de volgende informatie opgenomen: <https://www.spoa.nl/financiele-situatie/maatschappelijk-verantwoord-beleggen-esg/>

Het MVB beleid van SPOA wordt in 2025 herzien.

Norm 4

Het pensioenfonds verdiept zich in de voorkeuren van de bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden en betreft deze voorkeuren bij het bepalen van zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en gaat daarover met belanghebbenden in gesprek. Het pensioenfonds rapporteert hierover in het bestuursverslag.

Het Bestuur heeft periodiek overleg met de beroepspensioenvereniging BPOA en door middel van een risicopreferentieonderzoek krijgt het pensioenfonds inzicht in de voorkeuren van de belanghebbenden. Het bestuur probeert daarnaast ook actief in verbinding te staan met belanghebbenden, zijnde mede-apothekers. Het VO representeert de belanghebbenden van het fonds en het Bestuur voert geregeld overleg met het VO.

In voorkomende gevallen worden e-mails van (gewezen) deelnemers of gepensioneerden of individuele gevallen voorgelegd aan de Werkgroep Individuele Gevallen die bestaat uit bestuursleden.

Daarnaast vindt een RPO plaats waarvan de uitkomsten de voorkeuren van de belanghebbenden representeren. De voorkeuren worden meegenomen bij het bepalen van de strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten van het fonds.

Norm 34

Het pensioenfonds heeft een schriftelijk beleid vastgesteld om de diversiteit en inclusie in zijn fondsorganen te vergroten of in stand te houden. Dit beleid stelt passende doelen op ten aanzien van de mate van diversiteit op alle voor het pensioenfonds relevante maatschappelijke aspecten, waaronder tenminste geslacht of genderidentiteit, leeftijd en sociaal-culturele achtergrond. Op basis van dit beleid heeft het pensioenfonds een planmatige aanpak gericht op het bereiken van deze doelen. Het bestuur herijkt dit beleid periodiek en rapporteert in het bestuursverslag over de resultaten van dit beleid.

Het fonds heeft een diversiteits- en inclusiebeleid en rapporteert hierover. Dit beleid is in 2024 herijkt en voldoet aan de Code PF 2024.

Norm 35

Ten aanzien van leeftijdsdiversiteit geldt als minimum dat er tenminste een persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van genderdiversiteit geldt als minimum dat er in de organen variatie is in geslacht of genderidentiteit.

In zowel het bestuur en het verantwoordingsorgaan zitten ten minste één man en één vrouw. In beide organen heeft tenminste één lid zitting dat jonger is dan 40 jaar. Diversiteit en inclusie in het bestuur wordt bevorderd door hier specifiek aandacht aan te besteden bij ontstaan van een vacature. Er is een concreet stappenplan opgesteld om diversiteit en inclusie in het bestuur te bevorderen.

7.8 Zelfevaluatie

Het bestuur heeft in 2024 in twee collectieve sessies met externe begeleiding gesproken over het eigen functioneren en over het functioneren van het bestuur als geheel. Hierbij zijn onderwerpen besproken als de dynamiek binnen het bestuur, onderlinge communicatie, interactie en samenwerking, deskundigheid en de verwachtingen ten aanzien van het nieuwe bestuur. Daarnaast heeft de voorzitter met alle bestuursleden individuele evaluatiegesprekken gevoerd.

7.9 Werkzaamheden sleutelfuncties

Risicobeheerfunctie

De risicobeheerfunctie bestaat uit de sleutelfunctiehouder risicobeheer en de vervuller van de sleutelfunctie. Het houderschap is belegd bij een bestuurslid, mevrouw C.R.C. Huizinga-Arp. Het vervullerschap is uitbesteed aan PensionRisk. De risicobeheerfunctie voert zijn taak uit conform de wettelijke eisen. Hieronder valt in elk geval:

- Een bijdrage leveren aan het opstellen van de risicohouding.
- Het bestuur faciliteren bij de reguliere identificatie van (toekomstige) risico's en het bepalen van de (mogelijke) omvang ervan; de risicomanagementfunctie heeft hierbij zowel een faciliterende als initiërende rol.
- Het geven van een onafhankelijke opinie (inhoudelijke beoordeling) over de (mogelijke) risico's ten gevolge van bestuursbesluiten ("countervailing power").
- Signalerende en adviserende rol bij het vormgeven van beheersmaatregelen.
- Het frequent controleren of risico's zich nog binnen daartoe vastgestelde risicotoleranties bevinden.
- Gevraagd en ongevraagd adviseren over (de beheersing van) risico's.
- Ondersteunen bij de uitvoering van de eigen risicobeoordeling.

De sleutelfunctiehouder rapporteert aan het bestuur. Materiële bevindingen en aanbevelingen worden gerapporteerd aan het bestuur en aan de visitatiecommissie. In 2025 is de invulling van de sleutelfunctiehouder via insourcing uitbesteed aan de heer J. Sluis.

In hoofdstuk 8 wordt nader ingegaan op het integraal risicomanagement.

Actuariële functie

Het houderschap en de vervulling van de actuariële functie zijn belegd bij de certificerend actuaris, Triple A. Deze invulling vereist geen extra (actuariële) deskundigheid in het bestuur. Bovendien zijn de werkzaamheden van de certificerend actuaris en de (nieuwe) actuariële sleutelfunctie complementair aan elkaar.

Onder de taken van de actuariële functie vallen:

- Het controleren van de berekening van de technische voorzieningen.
- Beoordelen van de opgestelde flexibiliseringsfactoren voor het volgend boekjaar.
- Het beoordelen van de betrouwbaarheid en adequaatheid van de berekening van de technische voorzieningen, waaronder in ieder geval wordt verstaan:
 - het beoordelen of de bij de berekening van de technische voorzieningen gehanteerde methodieken, onderliggende modellen en aannamen passend zijn;
 - het beoordelen of er voldoende gegevens worden gebruikt bij de berekening van technische voorzieningen en het beoordelen van de kwaliteit van die gegevens (hierbij kan gebruik worden gemaakt van de werkzaamheden van de accountant); en
 - het toetsen van de bij de berekening van technische voorzieningen gehanteerde aannames aan de praktijk.
- Het beoordelen van het premiebeleid en beleid inzake omzetting van pensioenaanspraken (bijvoorbeeld bij een waardeoverdracht).
- Het beoordelen van de adequaatheid van herverzekeringsregelingen (indien van toepassing).
- Het ertoe bijdragen dat het risicobeheer doeltreffend wordt toegepast.

De actuariële functie stelt na afloop van ieder kwartaal een rapportage op, welke wordt besproken in de vergaderingen van de PCC. Daarin is het oordeel naar aanleiding van de toetsing van het verloop en de eindstand van de technische voorzieningen opgenomen plus de onderliggende basisgegevens en een beschrijving van de overige werkzaamheden die de actuariële functie in het kwartaal heeft verricht.

Interne Auditfunctie

Het bestuur heeft het sleutelfunctiehouderschap interne audit buiten het bestuur belegd door middel van insourcing. De sleutelfunctiehouder is de heer De Waard. Het vervullerschap van de sleutelfunctie interne audit is uitbesteed aan BDO.

Onder de taken van de interne auditfunctie valt in elk geval het opstellen van een Audit Universe (totaal van de periodiek te onderzoeken objecten) en een audit jaarplan. De frequentie en prioriteitstelling van de uit te voeren audits wordt in overleg met het bestuur vastgesteld.

De Sleutelfunctie Interne Audit rapporteert ieder kwartaal aan het bestuur. Naast een verantwoording over de uitvoering van het auditplan, wordt ook gerapporteerd over de monitoring van de uitvoering door AZL via de gezamenlijke bijeenkomsten en rapportages van Assurancediensten.

In 2023 heeft de sleutelfunctie het self assessment informatiebeveiliging beoordeeld. Voor 9 controls was het gewenste volwassenheidsniveau nog niet bereikt. Op basis hiervan heeft het fonds een plan van aanpak verbetering beheersmaatregelen IB opgesteld. Begin 2025 is een nieuw self assesment uitgevoerd en is vastgesteld dat SPOA alle benodigde volwassenheidsniveaus heeft bereikt.

7.10 Contacten met de toezichthouders

DNB is als toezichthouder belast met prudentieel toezicht. Dit toezicht richt zich op de financiële stevigheid van financiële ondernemingen (waaronder pensioenfondsen). Het doel van DNB is bij te dragen aan de stabiliteit van de financiële sector. SPOA informeert DNB over alle wijzigingen in statuten, reglementen en de Abtn. Uiterlijk 30 juni van elk jaar legt het pensioenfonds het jaarverslag en de daarbij behorende verslagstaten ter beoordeling aan DNB voor. Elke maand en elk kwartaal rapporteert SPOA aan DNB over zijn financiële positie.

In 2024 is er meerdere malen contact geweest met DNB. De belangrijkste gespreksonderwerpen waren de voortgang van de Wtp transitie en de migratie naar Visma Idella. De AFM houdt toezicht op de communicatie van pensioenuitvoerders ter bescherming van de (oud-) deelnemers en pensioengerechtigden.

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) houdt toezicht op de naleving van de privacywetgeving. In 2024 waren er 3 datalekken. Deze waren niet van zodanige aard dat deze aan de toezichthouder zijn gemeld.

In 2024 zijn aan SPOA geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichthouders DNB en AFM geen aanwijzingen aan SPOA gegeven. Ook is er geen bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van SPOA gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

8. Integraal Risicomanagement

Risicomanagement is een belangrijk onderdeel van de besluitvorming en uitvoering van SPOA en is daarmee één van de kerntaken van het bestuur. Het draagt bij aan het behalen van de doelstellingen van het fonds en aan de beheerste en integere bedrijfsvoering.

Sommige risico's worden bewust gelopen en in andere situaties wil SPOA een zo minimaal mogelijk risico lopen. Dit vraagt om een volledig en adequaat functionerend integraal risicoraamwerk.

SPOA heeft het risicobeheer uitgewerkt en heeft het beleid, de uitvoering en de eigenrisicobeoordeling in samenhang vastgelegd in het integraal risicomanagement (IRM-) document. SPOA hanteert als basis voor het IRM de principes van het Enterprise Risk Management-raamwerk (ERM) van COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) uit 2017.

Om waarde te kunnen toevoegen, is de inrichting van het risicomanagement gebaseerd op drie pijlers: proactief, integraal en continu. Deze aanpak is nodig omdat SPOA acteert in een dynamische wereld.

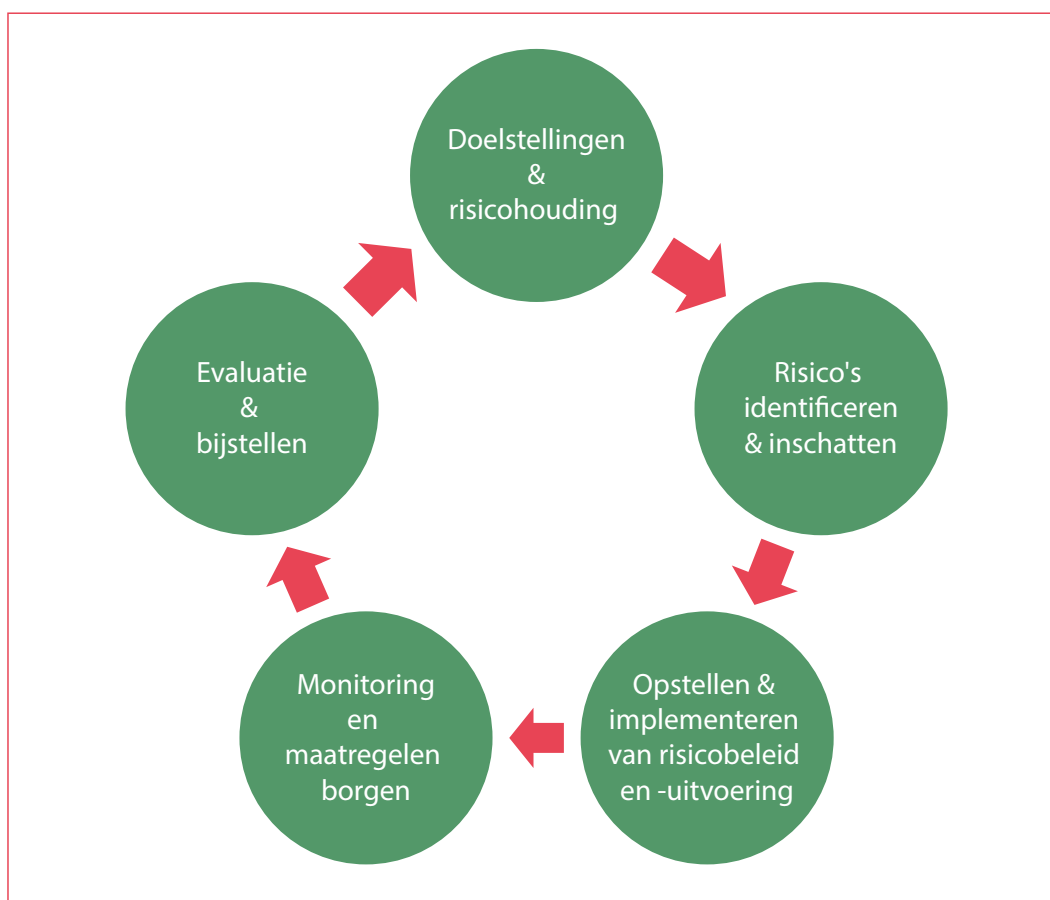
IRM is als een automatisme in het dagelijks handelen en doen van SPOA (besluitvorming, uitvoering en monitoring). Zo is het risicoraamwerk geïntegreerd in de governancestructuur en worden te nemen besluiten vooraf getoetst aan de risicobereidheid van het pensioenfonds.

SPOA heeft het risicobeheer ingericht volgens het zogenaamde “three lines” model. De eerste lijn is uitvoerend en verantwoordelijk voor het eerstelijns risicomanagement. Deze bestaat onder meer uit het bestuur, de bestuursondersteuning en de commissies. De tweede lijn is onafhankelijk van de eerste lijn en verantwoordelijk voor de monitoring van –en het tegenwicht bieden aan– de eerste lijn. Bij SPOA bestaat de tweede lijn uit de sleutelfuncties actuarieel en risicobeheer. Tevens heeft de sleutelfunctie risicobeheer een ondersteunende en adviserende rol richting de eerste lijn. De derde lijn (sleutelfunctie interne audit) houdt vanuit een onafhankelijke rol toezicht op het functioneren van de eerste en tweede lijn. Hierbij worden opzet, bestaan en werking beoordeeld.

8.1 IRM

Het IRM omvat onder andere de risicostrategie, tolerantiegrenzen, governance en een overzicht van het integraal risicomanagementproces. Het IRM-beleid is kaderstellend voor de integrale benadering van risico's en risicobeheersing voor onderliggende beleidsdocumenten.

IRM is een doorlopend proces. De navolgende risicomanagement cyclus wordt toegepast, bestaande uit vijf verschillende processtappen:

Bij de risico-identificatie is aangesloten bij de indeling die DNB sinds 2021 hanteert met de vernieuwde toezichtsaanpak ATM (Actualisatie Toezichtsmethodologie); in onderstaande tabel zijn dat niveaus 1 en 2. Niveau 3 is de SPOA-specifieke risicotaxonomie. Sinds 2023 hanteert SPOA de volgende risicotaxonomie:

Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Bedrijfsmodel en strategie	Levensvatbaarheid bedrijfsmodel	Continuïteitsrisico
		Kostenrisico
	Houdbaarheid strategie	Risico's financiële opzet
		Reputatierisico
		Wendbaarheidsrisico
		ESG-risico
Gedrag, Governance, Cultuur en Risicomanagement	Interne governance	Klantbedieningsrisico
		Governancerisico
		Juridisch risico
	Gedrag & cultuur	Belangenverstrengeling (SIRA)
		Leiderschapsrisico
		Besluitvormingsrisico
Integriteit	Risicomanagement	Interne fraude (SIRA)
		Werking risicobeleid
	Maatschappelijke onbetamelijkheid	Maatschappelijk onbetamelijk gedrag (SIRA)
		Benadeling van derden (SIRA)
	Terrorismedfinanciering	Terrorismedfinanciering (SIRA)
	Sancties	Omzeiling sanctiewet/ -regelgeving (SIRA)
Prudentiële risico's	Corruptie	Corruptie/omkoping (SIRA)
	Witwassen	Witwassen (SIRA)
	Kredietrisico	Kredietrisico
		Tegenpartijrisico
	Verzekeringstechnisch risico	Grondslagenrisico
		Herverzekeringsrisico
	Renterisico	Renterisico
	Operationeel risico	Uitbestedingsrisico
		IT- en cybercrimerisico
		Datarisico
		Fiscale fraude (SIRA)
		Externe fraude (SIRA)
	Liquiditeitsrisico	Liquiditeitsrisico
	Marktrisico	Zakelijke waardenrisico
		Valutarisico
		Inflatierisico
		Actief beheerrisico
Kapitaal	Kapitaalpositie	Concentratierisico
		Dekkingsgraadrisico

Voor bovenstaande geïdentificeerde risico's is de risicobereidheid bepaald. De risicobereidheid is enerzijds kwalitatief geconcretiseerd waarbij de risico's onder dezelfde noemer zijn gebracht en daarmee vergelijkbaar gemaakt. Ook heeft het bestuur de risicobereidheid gekwantificeerd door voor ieder risico een aantal key risico-indicatoren (KRI's) met bijbehorende risicotolerantiegrenzen vast te stellen. Met behulp van deze KRI's en tevens een kwalitatieve duiding van de risico's is het bestuur in staat om geobjectiveerd het risicobeeld van het fonds te bepalen. Het bestuur monitort op kwartaalbasis de risicobeelden.

Eind 2023 heeft het bestuur de risicoanalyse uitgevoerd. Hierbij heeft het bestuur de bruto en netto risico's ingeschat en zijn de belangrijkste beheersmaatregelen beschreven. Uit de risicoanalyse volgt dat alle netto risico's binnen de risicobereidheid van het bestuur vallen. Begin 2025 beoordeelt SPOA de werking van de beheersmaatregelen over 2024 en vervolgens zal een nieuwe risicoanalyse uitgevoerd gaan worden.

8.2 Speerpunten risicobeheer in 2024

In 2024 waren de belangrijkste speerpunten op het gebied van risicobeheer voor SPOA:

1. Wet toekomst pensioenen
2. Overgang PUO
3. Eigenrisicobeoordeling (ERB)

1. Wet toekomst pensioenen

In 2024 heeft het bestuur de ontwikkeling en de beheersing van de in 2022 geïdentificeerde projectrisico's gemonitord. Waar tot eind 2024/begin 2025 het project Wtp met name in het teken stond van beleidsvorming en het voorbereiden van de invaarmelding, zal het project in 2025 met name in het teken staan van de implementatie van de FPR. Voor deze nieuwe fase van het project heeft het bestuur de volgende key risico's geïdentificeerd:

Nr	Risico
1	Zorgvuldige besluitvorming door bestuur ten aanzien van go/no-go momenten is niet mogelijk omdat beheerskaders, validatiecriteria en terugvalopties niet tijdig, juist en volledig zijn gedefinieerd, ingericht en/of toegepast worden
2	SPOA voert onvoldoende regie op de implementatie waardoor bestuur (in de ogen van de toezichthouder) onvoldoende in control is
3	SPOA heeft niet tijdig nieuwe dienstverlenings-overeenkomsten (DVO's) met uitbestedingspartijen gesloten voor de lopende transitieperiode en voor de uitvoering van de FPR-regeling (vanaf 1/1/2026) met mogelijke onprettige verrassingen voor dienstverlening en kosten
4	Systemen en/of processen bij uitvoerders zijn niet tijdig gereed of niet conform de vereisten van SPOA ingericht
5	Het risico dat het pensioenfonds de grote geldstroom niet beheerst kan uitvoeren voor deelnemers doordat partij- en VID en AIM niet tijdig gereed zijn of de gegevensuitwisseling onjuist is ingericht
6	Het invaren geschiedt niet op beheerste wijze waardoor de reserves, voorzieningen en persoonlijke kapitalen niet juist zijn vastgesteld
7	VID kan tijdens de transitiefase niet voldoen aan de eisen die SPOA stelt aan de dienstverlening voor DB (2025) en FPR (2026HY1)
8	De beheersing van datakwaliteit is onvoldoende waardoor voor, tijdens en na de transitie verkeerde uitkomsten ontstaan
9	Transitie van de beleggingsportefeuille verloopt niet soepel met mogelijke nadelige consequenties voor kosten en/of compliance met wet- en regelgeving (er wordt niet voldaan aan vereiste dat werkelijke blootstelling kort na invaren in lijn is met vastgestelde beleid)
10	SPOA niet voldoet aan wet- en regelgeving omdat fondsdocumenten naar aanleiding van de wtp niet tijdig aangepast zijn en/of niet tijdig gedeeld zijn met belanghebbenden

Nr	Risico
11	Risico dat het pensioenfonds onvoldoende juridisch verweer kan voeren door onvoldoende documentatie en verzoeken tot transparantie met als gevolg bestuurlijke aansprakelijkheid
12	Individuele transitiecommunicatie is onduidelijk of leidt tot onbegrip en mogelijk negatieve reacties bij deelnemers
13	Risico dat door ontwikkelingen in de financiële markten de invaardeckingsgraad te laag is om aan alle transitie-doelstellingen te voldoen
14	SPOA vaart niet in op 1/1/26 waardoor er meerdere type risico's kunnen ontstaan o.a. reputatierisico, financieel risico, operationeel risico

De projectanalyse is eind 2024 door het bestuur vastgesteld en vormt onderdeel van de partiële ERB, die input vormt voor het implementatieplan. Zowel de partiële ERB als het implementatieplan worden begin 2025 vastgesteld. Voor de beleidsdocumenten, zoals financiële opzet en datakwaliteit heeft de risicobeheerfunctie van SPOA in 2024 risico-opinies geschreven. De laatste opinies volgen in 2025.

2. Overgang PUO

In december 2024 heeft het bestuur een definitieve Go gegeven om per 1 januari 2025 over te gaan naar Visma Idella. Visma Idella heeft aangegeven de pensioenregeling van SPOA per 1 januari 2025 beheerst en integer uit te zullen voeren. Vanuit risicoperspectief zijn er nog meerdere aandachtspunten die bij de migratie en in productie name extra gemonitord zijn en gemonitord worden.

3. Eigenrisicobeoordeling (ERB)

Als onderdeel van de herijking van de risicomangementcyclus in 2023 en de update van het IRM-document begin 2024 heeft het bestuur ook een update gemaakt van de ERB. Deze ERB is onderdeel van het IRM-document en is medio april 2024 door het bestuur vastgesteld. Het bestuur is van mening dat deze ERB een adequate weergave is van de risico's waaraan SPOA momenteel en in de toekomst kan worden blootgesteld. Hierbij in ogenschouw nemende de uitvoering van de huidige regeling, de transitie naar de nieuwe regeling en de transitie naar een nieuwe PUO. Tevens is het bestuur van mening dat deze ERB een juiste weergave is van de effectiviteit van het risicobeheer –inclusief de (feitelijke) beheersmaatregelen– en de doelmatigheid daarvan.

8.3 Speerpunten risicobeheer in 2025

In 2024 zijn voor 2025 de volgende speerpunten voor het risicobeheer vastgesteld:

1. Project Wet toekomst pensioenen

Begin en medio 2025 zal het bestuur de werking van de projectbeheersing toetsen. Het bestuur heeft in het voorjaar van 2025 besloten de transitie met minimaal een half jaar uit te stellen. De nieuwe transitiedatum is nog niet bekend, maar deze is zeker niet vóór 1 juli 2026. Naar verwachting zal SPOA in de tweede helft van 2025 de invaarmelding doen bij DNB. De risicobeheerfunctie is betrokken geweest bij het besluit om de transitiedatum te verplaatsen, in ondersteunende vorm en door het verstrekken van een risico-opinie. Deze ondersteuning wordt gecontinueerd bij de go/no go besluitvorming inzake de overgang naar de FPR.

2. Aanpassen risicobeleid aan FPR

In 2025 zullen de verschillende onderdelen van het risicobeleid, waaronder de risicomangement cyclus, opnieuw worden beoordeeld en passend worden gemaakt voor de invoering van de FPR.

8.4 Financiële risico's

De financiële positie van SPOA is gevoelig voor bewegingen van de rente en ontwikkelingen van zakelijke waarden. SPOA heeft een financieel crisisplan. Doel van een crisisplan is dat het bestuur vooraf beschrijft welke crisismaatregelen beschikbaar zijn, wat de impact

van deze maatregelen is, welke procedures doorlopen moeten worden en hoe wordt gecommuniceerd. Het bestuur kan daarmee slagvaardig opereren wanneer een crisissituatie daadwerkelijk optreedt. Het crisisplan is een bijlage bij de Abtn.

Het bestuur heeft begin 2024 besloten om de dekkingsgraad te beschermen. Het doel van deze bescherming is het voorkomen dat de dekkingsgraad onder de 106% daalt vóór het geplande invaarmoment. Deze bescherming is gerealiseerd door het verhogen van de rente-afdekking en het kopen van een put optie.

9. Wet toekomst pensioenen

9.1 Aanleiding

In 2020 bereikten het kabinet, de werkgevers en de vakbonden een akkoord over de uitwerking van het nieuwe pensioenstelsel. De Wet toekomst pensioenen (Wtp) is op 1 juli 2023 in werking getreden. Toekomstige pensioenopbouw moet in Nederland uiterlijk op 1 januari 2028 zijn omgezet naar het nieuwe pensioenstelsel. In het nieuwe stelsel kunnen pensioenfondsen alleen beschikbare premieregelingen uitvoeren. Dat is een regeling waarin is afgesproken hoeveel geld (premie) de werkgever en werknemer betalen voor het pensioen. De pensioenuitkering staat niet langer vast, maar is afhankelijk van de beleggingsresultaten en de rente. Gaat het financieel goed, dan wordt het pensioen verhoogd met het behaalde rendement. Gaat het economisch slechter en is het rendement negatief, dan wordt het pensioen lager.

De wijziging van de pensioenregeling leidt tot veel keuzes en besluiten voor de beroepspensioenvereniging BPOA en voor SPOA. Deze omzetting raakt zowel het strategische beleid als de uitvoering in brede zin. Naast de transitie moet de dagelijkse gang van zaken ('going concern') niet uit het oog worden verloren.

9.2 Inrichting project

Om te waarborgen dat de transitie naar het nieuwe stelsel effectief en efficiënt verloopt, zijn BPOA en SPOA gezamenlijk het project Apothekerspensioen gestart en is een onafhankelijk projectmanager aangesteld.

De besturen van SPOA en BPOA hebben een gezamenlijke stuurgroep ingericht. De stuurgroep rapporteert aan de besturen van BPOA en SPOA. De stuurgroep is in zijn geheel verantwoordelijk voor het monitoren van het projectplan en het project. De stuurgroep is voorbereidend, adviserend en informierend. De besturen zijn sturend voor de voortgang van het project en het budget.

De onafhankelijk projectleider heeft de opdracht om de voortgang van het project, het plan van aanpak, de detailplanning en de samenwerking tussen partijen te bewaken en te bevorderen en gestelde doelen kosten efficiënt te behalen.

Daarnaast zijn er twee deelprojectgroepen ingericht: 'Pensioenregeling en -Uitvoering' en 'Communicatie & Stakeholdermanagement'. De deelprojectgroepen zijn verantwoordelijk voor:

- Opstellen en uitvoeren van het betreffende deelprojectplan;
- Halen van de planning en uitvoeren kritische (actie)punten deelplan;
- Aansturen van adviseur(s);
- Opstellen van inhoudelijke stukken voor de stuurgroep en bestuur;
- Nemen van besluiten volgens de afgesproken mandatering
- Signaleren risico's en knelpunten met oplossingen binnen de scope;

De voorzitter van de deelprojectgroep is contactpersoon voor de projectleider en heeft zitting in de Stuurgroep.

Gedurende het jaar vindt veelvuldig contact plaats met DNB over de voortgang van het project. Tevens vindt ad hoc overleg plaats met SzW en de Pensioenfederatie.

In de loop van 2024 is de bovenstaande structuur aangepast. De werkzaamheden zijn verschoven naar het pensioenfonds. Iedere maand vindt overleg plaats tussen BPOA en SPOA en rapporteert SPOA over de voortgang.

9.3 De Flexibele Premiereregeling

Op hoofdlijnen is er in het nieuwe pensioenstelsel een keuze tussen de Solidaire Premiereregeling en de Flexibele Premiereregeling. De algemene ledenvergadering (ALV) van BPOA heeft in 2022 het besluit genomen dat de nieuwe pensioenregeling een Flexibele Premiereregeling wordt.

Alle deelnemers hebben in de Flexibele Premiereregeling een persoonlijk pensioenvermogen (een individuele spaarpot). Daarnaast is er binnen de Flexibele Premiereregeling in een aantal individuele (beleggings)keuzevrijheden voorzien. In de Flexibele Premiereregeling hebben deelnemers bij ingang van het pensioen een keuze voor een vaste of een variabele uitkering. Binnen SPOA wordt alleen de optie voor een variabele uitkering aangeboden. Pas in deze uitkeringsfase worden enkele risico's gedeeld door het collectief van pensioengerechtigden voor een stabielere uitkering. Deelnemers die een vaste uitkering willen, hebben de mogelijkheid om op dat moment met hun pensioenvermogen over te stappen naar een andere pensioenuitvoerder.

Migratiedatum Wtp naar Flexibele Premiereregeling

Beoogd was een invoering van de Flexibele Premiereregeling onder de Wtp per 1 juli 2024. Deze datum is gedurende 2023 een aantal keer aangepast naar aanleiding van gewijzigde inzichten; uit het oogpunt van een beheerste en zorgvuldige overgang is door SPOA besloten meer tijd te nemen voor de overgang op de nieuwe Flexibele premiereregeling. De nieuw beoogde migratiedatum Wtp werd daarmee eerst (op aangeven van AZL) 1 januari 2025 en later 1 juli 2025. Zoals eerder in dit verslag benoemd, heeft het bestuur eind 2023 besloten een overstap te maken van pensioenuitvoeringsorganisatie AZL naar Visma Idella. De migratiedatum Wtp werd andermaal uitgesteld, nu naar 1 januari 2026. In 2024 is deze planning onder druk komen te staan maar nog niet aangepast. Het bestuur heeft in 2025 deze planning wederom moeten aanpassen, de transitie wordt minimaal een half jaar uitgesteld. De nieuwe transitiedatum is nog niet bekend, maar deze zal zeker niet vóór 1 juli 2026 liggen. Het besluit tot uitstel is afgestemd met de beroepspensioenvereniging BPOA, BPOA onderschrijft de afwegingen van het bestuur van SPOA. De reden van de vertraging ligt in het feit dat op 1 januari 2025 de pensioenregeling van SPOA is ondergebracht bij de nieuwe pensioenuitvoerder, Visma Idella. Het overzetten van de administratie stuit echter op vertraging. De afronding van deze overgang is een voorwaarde voor de transitie naar de nieuwe regeling, daarom is het invoeren van de nieuwe regeling nu uitgesteld.

Risicohouding

De huidige geformuleerde Risicohouding moet worden herijkt ten behoeve van de nieuwe kaderstelling en de keuze voor de Flexibele Premiereregeling. Bij het bepalen van de risicohouding is onder andere gebruik gemaakt van het uitgevoerde RPO, wetenschappelijke inzichten en de doelstellingen zoals geformuleerd binnen het bestuur van SPOA, BPOA en het verantwoordingsorgaan. Tevens wordt rekening gehouden met de wettelijke maatstaven en de uitkomsten daarvan voor de risicohouding.

Het bestuur heeft in 2024 een RSA gedaan. De risico's voor de implementatiefase voor de transitie zijn daarbij beoordeeld en het bestuur heeft op basis daarvan beheersmaatregelen geformuleerd.

Financiële opzet

Gedurende 2024 is verder invulling gegeven aan de onderdelen van de financiële opzet van de Flexibele Premiereregeling; hoe worden de rekenregels omtrent de pensioenregeling, premie en buffers vormgegeven. Zo blijkt het door een wijziging in de Wtp begin 2023 mogelijk om de risicodelingsreserve (de reserve om voor het collectief van pensioengerechtigden een stabielere uitkering te verkrijgen) anders vorm te geven dan eerder verondersteld; dit sluit nog beter aan bij de doelstellingen van BPOA en SPOA. Ook zijn de

uitgangspunten voor de compensatie voor de afschaf van de doorsneesystematiek, het verdelen van het onverdeeld vermogen en de bijbehorende spreidingsmethodiek vastgesteld. De financiële opzet wordt daarbij doorlopend getoetst aan het evenwichtigheidskader van SPOA.

Evenwichtige transitie (netto-profit)

In november 2022 zijn de parameters door de Commissie Parameters bekend gemaakt. Op grond daarvan heeft DNB de benodigde scenariosets vastgesteld waarmee SPOA in 2023 en 2024 aan de slag kon voor verdere (kwantitatieve) inzichten. Om te komen tot een evenwichtige transitie zijn door BPOA en SPOA de transitiedoelstellingen, bandbreedtes, voorrangregels voor de verdeling van het vermogen bij de transitie en het scenariodenken (onder andere: wat is de impact van de hoogte van de dekkingsgraad) concreet gemaakt. Op basis daarvan zijn berekeningen gemaakt om de transitie-effecten (per leeftijdscohort) in kaart te brengen. Later heeft toetsing van deze berekeningen plaatsgevonden door middel van de wettelijk vereiste nettoprofitberekeningen. In workshops met de besturen van BPOA en SPOA heeft oordeelsvorming plaatsgevonden over de evenwichtigheid van deze uitkomsten (evenwichtige belangenafweging).

Goedgekeurd transitieplan

Eind 2023 heeft BPOA geconcludeerd dat onder de opgestelde voorwaarden (waarvan het invaren van de bestaande pensioenen er één is) sprake is van een evenwichtige transitie. BPOA is vervolgens gestart met het opstellen van het Transitieplan zoals dat wettelijk gezien door de sociaal partners dient te worden opgesteld. Het Transitieplan dient als onderbouwing van de evenwichtigheid richting de Algemene Ledenvergadering (ALV) van BPOA en het mogelijk daaruit voortkomende verzoek tot invaren van BPOA aan SPOA. Het transitieplan is in 2024 goedgekeurd door de leden van BPOA. Voor het bestuur van SPOA was dit het vertrekpunt voor de verdere planning. In 2024 is op basis van voortschrijdend inzicht het beoordelingskader van het transitieplan aangepast. Daarnaast zijn de bandbreedtes aangevuld en is een evenwichtigheidsbeoordeling gedaan. Daarnaast is de financiële opzet en beleid ten opzichte van solidariteit en uitkeringen verder geconcretiseerd. In 2024 is besloten om het risicopreferentieonderzoek opnieuw uit te voeren.

Datakwaliteit

Een belangrijke actie om uiteindelijk de pensioenen juist en correct te kunnen vaststellen in de nieuwe Flexibele premieregeling is een onderzoek op de kwaliteit van de data zoals vastgelegd in de huidige pensioenadministratie. Het traject rondom datakwaliteit is in samenwerking met WTW opgepakt. De bevindingen vanuit WTW zijn opgeleverd en met SPOA besproken. Deze zijn voorts afgestemd met AZL. Doel is om met correcte data 'schoon' en 'clean' de uiteindelijke migratie Wtp in te gaan. Door de voorgenomen transitie van AZL naar Visma Idella is de afronding van het traject enigszins gewijzigd. In overleg met DNB en de accountant is een voorstel besproken om dit traject naar tevredenheid van alle partijen af te ronden. Naar aanleiding van een gesprek met DNB is de planning datakwaliteit in 2024 aangepast. Het kader datakwaliteit is in alle facetten bij Visma Idella doorlopen. Oorspronkelijk was het plan om 'clean' over te gaan en bij Visma Idella alleen de 'stay clean' te beleggen maar dat bleek niet te lukken door vertraagde behandeling van de dossiers van de latende partij. De afronding van het dossier datakwaliteit zal naar verwachting in 2025 plaatsvinden.

Communicatie

Het communicatieplan is in 2023 ontwikkeld en ziet onder meer op de pensioenverwachtingen en de communicatie daarover. Ook binnen het communicatieplan hebben de nodige wijzigingen in de planning plaatsgevonden door het tot tweemaal toe verplaatsen van de ALV beoogd voor de behandeling van de evenwichtige transitie. De beoogde communicatie is op meerdere momenten getoetst en afgestemd met de klankbordgroepen.

In 2024 zijn de belanghebbenden van SPOA op diverse momenten en manieren (klankbordgroepen, webinars, nieuwsbrieven, nieuwsberichten op website, BPOA ledenvergaderingen) intensief betrokken bij de verdere invulling van de nieuwe regeling.

Pensioenreglement

In 2024 is de uitvoeringsovereenkomst aangepast naar de nieuwe Flexibele Premiereregeling. Daarnaast is in 2024 de blauwdruk pensioenregeling verder vormgegeven.

Rol van visitatiecommissie en Verantwoordingsorgaan.

Het Verantwoordingsorgaan heeft in 2024 een positief advies gegeven op het voorgenomen besluit tot invaren. Daarnaast heeft het Verantwoordingsorgaan positief geadviseerd over het wettelijk communicatieplan. In 2024 heeft het bestuur meerdere gesprekken gevoerd met de visitatiecommissie. De visitatiecommissie heeft haar ondersteuning geboden door middel van het beoordelingskader Wtp, dat wordt gebruikt als uitgangspunt bij de beoordeling.

10. Migratie naar Visma Idella

Wijziging PUO

In 2023 heeft het bestuur na uitvoerig onderzoek besloten om de overeenkomst met AZL te beëindigen per 31 december 2024. Deze beslissing komt voort uit een grondige evaluatie van de huidige en toekomstige behoeften van de deelnemers en heeft tot doel bij te dragen aan het verbeteren van de algehele pensioenvoorzieningen binnen de nieuwe pensioenregeling. Samen met BPOA heeft SPOA in 2021 geconcludeerd dat met een overstap naar een nieuwe flexibele pensioenregeling een beter passend pensioen- en beleggingsbeleid voor de apothekers gerealiseerd kan worden. SPOA wilde dan ook graag in het belang van de deelnemer zo spoedig mogelijk en op beheerste wijze overstappen naar de nieuwe pensioenregeling.

Vanuit marktanalyse is gebleken dat Visma Idella het beste voldoet aan de gestelde wensen ten aanzien van beheersing, tijdigheid en deelnemer gerichtheid. De transitie van de huidige pensioenregeling vindt plaats per 1 januari 2025. Vervolgens was het bestuur voornemens om op 1 januari 2026 de transitie naar de nieuwe flexibele premiereregeling te laten plaatsvinden. Deze transitiedatum is uitgesteld in verband met het niet tijdig gereed zijn van de overzetting van de administratie. Om de beide transities in goede banen te leiden heeft het bestuur twee projectmanagers aangesteld, een projectmanager voor de migratie van de huidige pensioenregeling en een transitie manager voor de transitie naar de flexibele premiereregeling.

In 2024 heeft het bestuur de voorbereidende werkzaamheden getroffen om de migratie naar Visma Idella in goede banen te leiden. Verschillende deelprojecten zoals governance, inrichting van de administratie en datakwaliteit zijn met de nieuwe uitvoerder, de beroepspensioenvereniging BPOA en met de gremia VO en VC doorlopen. De werkzaamheden lopen in 2025 door, waarbij toegewerkt wordt naar een beheerste migratie in 2025.

11. Vooruitblik en overige ontwikkelingen

Algemene context ten aanzien van de vooruitzichten

Ten tijde van het schrijven van het bestuursverslag is het overzetten van de administratie naar de nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie Visma Idella gaande. Zodra deze overzetting gereed is, kan het bestuur met de uitbestedingspartners de nieuwe transitiedatum vaststellen.

Governance

Per 31 januari 2025 heeft mevrouw Huizinga haar werkzaamheden als bestuurder en sleutelfunctiehouder risicobeheer helaas moeten neerleggen. Begin 2025 is SPOA daarom een selectieprocedure gestart om in haar opvolging te voorzien. Het bestuur heeft daarbij besloten om het bestuurslidmaatschap en de functie van sleutelfunctiehouder risicobeheer niet meer bij dezelfde persoon te beleggen. Per 25 maart 2025 is de functie van sleutelfunctiehouder risicobeheer belegd bij de heer Jochem Sluis.

Voor de opvolging van mevrouw Huizinga binnen het bestuur is eveneens een opvolgingsprocedure gestart. Omdat geen apotheker beschikbaar was, is in samenspraak met BPOA besloten om te opteren voor interim bestuurslidmaatschap door een externe professionele pensioenbestuurder. Uit deze procedure kwam de heer Peter Dorrestijn als geschikte kandidaat naar voren. De heer Dorrestijn is vervolgens, conform de statuten, door BPOA formeel voorgedragen aan het bestuur van SPOA voor de benoeming als bestuurder bij SPOA met het aandachtsgebied IT en risicobeheer. In de bestuursvergadering van 10 maart 2025 is de heer Dorrestijn, onder voorbehoud van een positief advies van DNB benoemd als bestuurder bij SPOA. Deze benoeming is na goedkeuring van DNB, ontvangen op 20 mei 2025, definitief geworden. De heer Dorrestijn treedt in de termijn van mevrouw Huizinga die afloopt op 31 december 2026.

Informatiebeveiliging en herziening IT-beleid

In 2024 heeft het bestuur een plan van aanpak ter verbetering van de informatiebeveiligingsbeheermaatregelen opgesteld en ten uitvoer gebracht. Aan DNB moest worden aangetoond dat het gewenste volwassenheidsniveau ten aanzien van informatiebeveiliging was bereikt en dat dit ook in stand kan worden gehouden. Met de uitvoer van maatregelen die uit het plan van aanpak komen heeft SPOA een self assessment uitgevoerd en deze begin 2025 door de sleutfunctie laten beoordelen. Ook is op basis van het plan van aanpak in het vierde kwartaal van 2024 gestart met de herziening van het IT-beleid. Dit beleid is in 2025 vastgesteld. De uitbestedingspartijen van SPOA moeten in 2025 aantoonbaar maken dat zij voldoen aan de gestelde vereisten. In maart 2025 heeft SPOA de self assessment en het herziene IT-beleid gedeeld met DNB en op basis daarvan heeft DNB geconcludeerd dat SPOA voldoet aan de vereisten ten aanzien van informatiebeveiliging.

Bestuursbesluit uitstel transitie

Het bestuur heeft besloten de transitie met minimaal een half jaar uit te stellen. De nieuwe transitiedatum is nog niet bekend, maar is zeker niet vóór 1 juli 2026. Het besluit tot uitstel is afgestemd met de beroepspensioenvereniging BPOA, BPOA onderschrijft de afwegingen van het bestuur van SPOA. De reden van de vertraging ligt in het feit dat op 1 januari 2025 de pensioenregeling van SPOA is ondergebracht bij de nieuwe pensioenuitvoerder, Visma Idella. Het overzetten van de administratie stuit echter op vertraging. De afronding van deze overgang is een voorwaarde voor de transitie naar de nieuwe regeling, daarom is het invoeren van de nieuwe regeling nu uitgesteld.

12. Organisatie pensioenfonds

Samenstelling bestuur

Bestuur per 31 december 2024

Mw. M.J.G. van de Lustgraaf-Wielens (1959), apotheker n.p. (voorzitter); vanaf 1 januari 2025: Mw. S.B.P. Smit-Bos
 P.M. Dantuma (1985), apotheker (secretaris en penningmeester)
 Mw. C.R.C. Huizinga-Arp (1967), apotheker; vanaf 20 mei 2025: P.G.J. Dorrestijn
 Mw. E.A.A.M. Lie-Kwie-ten Berge (1986), apotheker
 Mw. K. Merkus (1971), bestuurder, niet-apotheker
 P.P. Bannink (1970), bestuurder, niet-apotheker
 Mw. L.R. Denée-Haasnoot (1978), apotheker

De bestuursleden van het pensioenfonds worden door de beroepspensioenvereniging BPOA voorgedragen.

Samenstelling commissies

Beleggingscommissie

Mw. K. Merkus (voorzitter)
P.M. Dantuma
R.J. van Asselt (extern lid)

Pensioen- en communicatiecommissie

P.P. Bannink (voorzitter)
Mw. E.A.A.M. Lie-Kwie-ten Berge
Mw. L.R. Denee-Haasnoot
Mw. M.J.G. van de Lustgraaf-Wielens

Samenstelling Verantwoordingsorgaan

Mw. J.M.H. Bezemer-Biermans (1966) (voorzitter)
J.C. Kortekaas (1952) (secretaris)
R. Bartels (1988)
Mw. M. van den Berg (1953)
Mw. S. El Ouazizi (1978)

Samenstelling Visitatiecommissie

Via Stichting Dienstverlening Beroepspensioenfondsen

M.J.G. Driesen
Mw. P. Huisman-Spuijbroek
M. Roberts

Organisatie per 31-12-2024

Bestuursondersteuning	Montae & Partners B.V.
Beleggingsadviseur	M.W. Thomassen, AON
Communicatieadviseur	R. Simon, Bureau voor Pensioencommunicatie
	M. Rijnsburger, Sprenkels
Adviseur VO	Mw. M. Hoekstra
Pensioenbeheer	AZL N.V.
Coördinerend vermogensbeheerder	Achmea Investment Management B.V.
Beleggingen	Acadian Asset Management Ltd.
	BlackRock Investment Management Ltd.
	PIMCO Europe Ltd.
Custodian	Caceis Bank
Adviserend Actuaris	M. Stougie, Sprenkels
Accountant	Mw. C.M.B. Leers, EY Accountants B.V.
Certificerend Actuaris/ sleutelfunctie actuarieel	J.M.J. Tol, Triple A - Risk Finance Certifications B.V.
Compliance Officer	P. de Koning, TriVu
Privacy Officer	K. den Blanken, Sprenkels
Vervuller sleutelfunctie risicobeheer	R. van Giersbergen, PensionRisk
Houder sleutelfunctie interne audit	R. de Waard, BDO Advisory B.V.
Vervuller sleutelfunctie interne audit	BDO Advisory B.V.

Verantwoordingsorgaan

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Inleiding

Het verantwoordingsorgaan (VO) heeft als taak om te toetsen hoe het bestuur van SPOA invulling geeft aan zijn verantwoordelijkheden. Het VO verstrekt zowel gevraagd als ongevraagd advies aan het bestuur en is bevoegd om een oordeel te vellen over het handelen van het bestuur, het door het bestuur uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst. Het VO beoordeelt of er op een evenwichtige manier rekening wordt gehouden met de belangen van alle deelnemers van het fonds. De taken van het VO zijn vastgelegd in het Reglement Verantwoordingsorgaan.

Het jaar 2024

Het jaar 2024 stond voor SPOA in het teken van verdere ontwikkeling van de nieuwe pensioenregeling. Het pensioenfonds heeft dit jaar zowel financieel als organisatorisch goed gepresteerd. In 2024 bestond het VO uit Jolanda Bezemer (voorzitter), Johan Kortekaas (secretaris) en de leden Marianne van den Berg, Salima el Ouazizi en Ron Bartels. De voorzitters hebben regelmatig overleg gehad en ook de overige leden zijn regelmatig door het bestuur geïnformeerd, zowel informeel als formeel. Met het bestuur hebben vier vergaderingen plaatsgevonden, waarvan één online.

Een aantal bijeenkomsten met BPOA en SPOA hebben plaatsgevonden, met name ter informatie en oriëntatie op de nieuwe FPR. Deze bijeenkomsten werden door het VO bijgewoond gedurende het informatieve gedeelte. Bij het besluit- en meningsvormende gedeelte heeft het VO de bijeenkomsten verlaten, waardoor het beter een onafhankelijk oordeel kon vormen.

Adviezen

In 2024 heeft het VO desgevraagd advies uitgebracht over het Beloningsbeleid, Communicatiebeleid, Huishoudelijk Reglement VO en het Premie- en Opbouwbeleid 2025. Daarnaast is er in het kader van de nieuwe FPR voorlopig advies uitgebracht over de Collectieve Waarde Overdracht en 2 communicatieplannen.

Het VO in 2024

In 2024 werd Salima el Ouazizi benoemd namens de premiebetalers als lid van het VO. Het VO vergaderde vier keer, waaronder één keer met de Visitatiecommissie. Daarnaast was er een gezamenlijke vergadering van VO, VC en bestuur.

De visitatie over 2024 is met de betreffende commissie en het bestuur besproken. Het VO constateert dat de gesprekken tussen VC en bestuur door alle partijen als zeer constructief worden ervaren. De VC oordeelt dat het bestuur 'in control' is. Het VO adviseert het bestuur de in het rapport genoemde punten ter harte te nemen. Het VO vraagt aan het bestuur de ingebrachte punten van de visitatiecommissie consequent tot zich te nemen en te behandelen.

Uitgevoerd beleid

Op grond van de werkzaamheden van het VO en kennisgenomen hebbende van het rapport van de visitatiecommissie en de verantwoording door het bestuur, is het VO van oordeel dat het bestuur gedurende 2024 goed heeft gehandeld om de pensioenregeling op een beheerste en evenwichtige wijze uit te voeren. Bovendien houdt het zijn toekomstgerichte houding vast.

In aanloop naar het nieuwe pensioencontract gaat het bestuur voortvarend aan de slag en werkt goed samen met de Visitatiecommissie en het VO.

Uitvoeringskosten

De kosten van het pensioenbeheer stegen van 4250 in 2023 naar 5019 in 2024. SPOA geeft aan dat ruim 30% van deze kosten betrekking heeft op de Wtp.

Ook de vermogensbeheerkosten stegen van 7993 in 2023 naar 8583 in 2024. Ook hier is sprake van extra kosten door de Wtp. Besloten moest worden de invaardekkingsgraad te beschermen om meer kans op invaren te hebben.

Het Verantwoordingsorgaan is tot de slotsom gekomen dat Europese regelgeving (DORA, ESG) en de implementatie van de Wtp tot veel hogere kosten zouden moeten leiden. De kostenstijging bij SPOA wordt over 2024 dan ook beoordeeld als niet onredelijk.

Tot slot

Ook in 2025 staat SPOA weer voor grote uitdagingen in het licht van de externe ontwikkelingen en het VO wenst het bestuur hierbij veel succes. Het VO ziet voor 2025 uit naar een continuering van de prettige samenwerking.

Johan Kortekaas
Secretaris Verantwoordingsorgaan SPOA

Leidschendam
26 mei 2025

Reactie van het bestuur

Het verantwoordingsorgaan (VO) heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het bestuursverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de visitatiecommissie, over het door het bestuur gevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst.

Het bestuur dankt het VO hartelijk voor het oordeel over 2024, over het door het bestuur gevoerde beleid en de uitvoering daarvan. Het bestuur zal gevolg geven aan het verzoek VO aangaande de ingebrachte punten van de VC.

Het bestuur is van mening dat het VO zich in het afgelopen jaar enorm heeft ingezet voor het fonds en daarmee, juist in deze tijd van voorbereidingen op de transitie naar de wtp, een belangrijke rol heeft gespeeld.

Het bestuur bedankt de leden van het VO voor de constructieve samenwerking in het afgelopen jaar. Het bestuur is verheugd over het positieve algemene oordeel op het handelen van het bestuur in 2024.

Het bestuur dankt het VO voor de prettige samenwerking en constateert mét het VO dat er sprake is van een open en constructief overleg tussen VO en bestuur. Het bestuur wenst het VO ook in 2025 veel succes in de werkzaamheden voor het fonds.

Met vriendelijke groet,

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers
19 juni 2025

Intern toezicht

Oordeel en samenvatting visitatie 2024

Oordeel:

De VC is van mening dat het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers (SPOA), met haar het functioneren in het jaar 2024, voldoende 'in control' was.

Vanuit haar taak, zoals beschreven in hoofdstuk 2, geeft de VC het volgende oordeel:

- Het beleid van het bestuur kwalificeert de VC als ruim voldoende;
- De algemene gang van zaken binnen het pensioenfonds typeert de VC als voldoende;
- De risicobeheersing vindt de VC ruim voldoende;
- De evenwichtige belangenafweging vindt de VC ruim voldoende.

Samenvatting:

De VC is van mening dat het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers, met haar het functioneren in het jaar 2024, voldoende 'in control' was.

Gedurende 2024 werden, ook de onvoorziene, consequenties van de in 2023 ingezette 'dubbele transitie' duidelijk. Daarnaast leidde ook de verdere uitwerking van de regelgeving, tot extra inspanningen van het fonds. De aanhoudende problemen met pensioenuitvoerder AZL waren eind 2023 aanleiding deze samenwerking te beëindigen en voor de toekomst met Visma/Idella (V/I) in zee te gaan. Zowel de afwikkeling van de pensioenadministratie bij AZL, als de hernieuwde inrichting hiervan bij V/I vergde veel inzet van het bestuur en externe ondersteuning. De VC vermoedt dat dit in 2025 zo zal blijven gezien de onervarenheid van V/I als PUO. Met publicatie van het Transitieplan Wet toekomst pensioenen (BPOA, 12 feb. 2024) kon het bestuur de verdere voorbereiding van de Wtp-transitie vervolgen. Helaas ondervond ook dit project enkele tegenslagen, het RPO en een aantal berekeningen moesten opnieuw uitgevoerd worden, met onvoorziene inzet van bestuurders en externe ondersteuning tot gevolg. Daarmee liepen de kosten in zowel menskracht als geld op, en kwam somtijds ook de reguliere bestuurlijke jaaragenda onder druk te staan.

Gelukkig heeft het bestuur tijdig ingezien dat meer structurele maatregelen noodzakelijk waren om de kwaliteit van het fonds te borgen en het tijdsbeslag voor de bestuurders, als ook de kosten voor externen tot meer houdbare waarden terug te gaan brengen. Het aantal externe adviseurs is gereduceerd, verantwoordelijkheden werden nadrukkelijker bij uitvoerders belegd zodat het bestuur meer in een regierol en daarmee 'in control' kan komen, en er is gestart met aanpassingen in de taakverdeling binnen het bestuur. Het bestuur heeft de communicatie en samenwerking met BPOA en het VO ondanks de hoge belasting onverminderd effectief voortgezet.

Eind 2024 liep de zittingstermijn van de voorzitter van het bestuur, mevrouw Van de Lustgraaf, af.

De VC ziet terug op een prettige samenwerking, mede in het besef dat zij de drijvende kracht is geweest in de professionalisering van het bestuur gedurende haar voorzitterschap.

Tegen het einde van het jaar viel mevrouw Huizinga (bestuurslid, SFH-Risk) vanwege fysiek ongemak uit. Helaas heeft zij haar bestuurslidmaatschap om die reden moeten beëindigen. De VC bedankt haar voor haar grote inzet op het gebied van het IRM, en wenst haar een snel herstel toe.

De VC stelt vast dat 2024 geen eenvoudig jaar voor het bestuur is geweest en begrijpt de gemaakte keuzes om de voortgang in de meeste essentiële projecten te verzekeren. Met de ingezette veranderingen en de instroom van een aantal nieuwe functionarissen bij fonds ziet de VC 2025 met vertrouwen tegemoet.

De belangrijkste aanbevelingen naar aanleiding van de visitatie 2024 zijn:

- Maak voortgang met de ingezette veranderingen om als bestuur meer ‘in control’ te komen;
- Rond een aantal dossiers met verhoogd risico ten snelste af;
- Spreek uitbestedingspartijen nadrukkelijker aan op de invulling van hun taken, en verantwoordelijkheden, heroverweeg KPI's / SLA's

Reactie van het bestuur

Het bestuur ervaart het oordeel van de visitatiecommissie ‘voldoende in control’ te zijn als waardevol en een erkenning van de in 2024 verrichte werkzaamheden. De VC merkt op dat gedurende 2024 ook de onvoorziene, consequenties van de in 2023 ingezette dubbele transitie duidelijk werden.

Daarnaast leidde ook de verdere uitwerking van onder meer DORA regelgeving, tot extra inspanningen van het fonds. Het bestuur waardeert het, dat de VC ziet dat het bestuur structurele maatregelen heeft genomen om de kwaliteit van het fonds te borgen en het tijdsbeslag voor de bestuurders, als ook de kosten voor externen tot meer houdbare waarden terug te gaan brengen. De overgang naar de wtp blijft veel tijd en aandacht van het bestuur vragen en tevens vergt het een groot deel van de beschikbare capaciteit van de adviseurs. In gezamenlijkheid met BPOA en met steun van de VC en VO maakt het bestuur flinke stappen voorwaarts. Het bestuur stelt het op prijs dat de VC de ingezette veranderingen, samen met de nieuwe functionarissen 2025 met vertrouwen tegemoet ziet.

De opmerkingen en aanbevelingen zijn reeds besproken met de VC. Ten aanzien van het maken van voortgang met de ingezette veranderingen om als bestuur meer ‘in control’ te komen heeft het bestuur recent een nieuwe portefeuillevverdeling gemaakt zodat de werkzaamheden beter bestuurlijk verdeeld zijn. De opvolging van de aanbevelingen van de VC vergen een nadrukkelijker opvolging en vastlegging. Hier zal verder aandacht aan worden besteed. Ten aanzien van de DORA implementatie geeft de VC aan dat de overeenkomsten en de doorvertaling naar derden meer duidelijk moet zijn. Het bestuur zal deze aanbeveling ter harte nemen.

Ten aanzien van risicomanagement zijn er een aantal aanbevelingen. Met de komst van de nieuwe interim bestuurder Risk/IT en de sleutelfunctiehouder risicobeheer zal het bestuur aan Risicobeheer in 2025 de aandacht geven die het verdient. Uiteraard heeft het bestuur in komende periode ook oog voor de overige aanbevelingen en opmerkingen van de VC.

Met vriendelijke groet,

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers
19 juni 2025

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2024	2023
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Onroerende zaken	3.607	7.244
Aandelen	523.003	486.153
Vastrentende waarden	1.059.339	1.028.936
Derivaten	44.790	34.924
Overige beleggingen	366.018	199.504
	1.996.757	1.756.761
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [2]	215	259
Vorderingen en overlopende activa [3]	60.302	147.582
Liquide middelen [4]	56.272	45.158
Totaal activa	2.113.546	1.949.760

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2024	2023
Stichtingskapitaal en reserves [5]	349.257	282.379
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen [6]	1.658.668	1.569.478
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [7]	215	259
Overige technische voorzieningen [8]	2.397	2.306
	1.661.280	1.572.043
Kortlopende schulden en overlopende passiva [9]	103.009	95.338
Totaal passiva	2.113.546	1.949.760

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2024	2023
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [10]		
Directe beleggingsopbrengsten	34.065	28.558
Indirecte beleggingsopbrengsten	136.037	100.278
Kosten van vermogensbeheer	-4.585	-4.888
	165.517	123.948
Premiebijdragen van deelnemers [11]	44.962	42.157
Saldo van overdrachten van rechten [12]	-336	-2.950
Pensioenuitkeringen [13]	-48.892	-46.034
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [14]		
Toevoeging pensioenopbouw	-46.509	-33.114
Indexering en overige toeslagen	0	-22.733
Rentetoevoeging	-54.589	-47.896
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	50.724	47.662
Wijziging marktrente	-34.377	-46.883
Mutatie overdrachten van rechten	483	2.331
Wijziging actuariële grondslagen	-1.557	-2.993
Overige mutaties	-3.365	-3.575
	-89.190	-107.201
Mutatie overige technische voorzieningen [15]	-91	369
Herverzekering [16]	-73	-68
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [17]	-5.019	-4.250
Overige baten/lasten [18]	0	140
Saldo van baten en lasten	66.878	6.111
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	66.878	6.111

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2024	2023
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van deelnemers	44.721	42.699
Overgenomen pensioenverplichtingen	127	666
Overige	0	140
	44.848	43.505
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-48.856	-46.804
Overgedragen pensioenverplichtingen	-463	-3.604
Herverzekering	-73	-68
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-5.495	-3.524
	-54.887	-54.000
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	30.670	27.156
Verkopen en aflossingen beleggingen	32.446.222	21.358.101
	32.476.892	21.385.257
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-32.450.775	-21.418.144
Kosten van vermogensbeheer	-4.964	-4.716
	-32.455.739	-21.422.860
Mutatie liquide middelen	11.114	-48.098
Saldo liquide middelen 1 januari	45.158	93.256
Saldo liquide middelen 31 december	56.272	45.158

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers (SPOA) is een beroepspensioenfonds opgericht op 30 december 1971 ten behoeve van de pensioenvoorziening van de in de openbare farmacie werkzame apothekers. Het pensioenfonds is statutair gevestigd te Den Haag. De pensioenregeling wordt door de Beroepspensioenvereniging Pensioenfonds Openbare Apothekers (BPOA) vastgesteld. Deelname is op grond van de verplichtstelling verplicht voor alle apothekers werkzaam in een openbare apotheek. Zij moeten zich aanmelden als deelnemer bij het pensioenfonds. SPOA heeft de plicht naar BPOA, de deelnemers en andere belanghebbenden om de verplichtstelling te handhaven.

De (statutaire) doelstelling van SPOA is overeenkomstig de bepalingen van de statuten, van de uitvoeringsovereenkomst en van het pensioenreglement, te zorgen voor een ouderdomsvoorziening voor apothekers en de verzorging van hun nagelaten betrekkingen, één en ander door middel van pensioen of andere uitkeringen, alsmede alle handelingen te verrichten die daartoe bevorderlijk zijn.

Het KvK-nummer van het fonds is 41150815

Toepassing Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ 610 'Pensioenfonds' en BW 2 Titel 9.

Schattingen en veronderstellingen

Het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met BW 2 Titel 9 vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten. Dit geldt met name voor de voorziening pensioenverplichtingen en voor ramingen van kosten die betrekking hebben op het boekjaar, maar nog niet zijn gefactureerd. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Ook de waardering van sommige beleggingen kan gebaseerd zijn op basis van schattingen. Dit betreft met name waarderings van de beleggingen waarbij gebruik wordt gemaakt van onafhankelijke taxaties en nettocontantewaardeberekeningen en diverse schattingselementen ten behoeve van de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen. Voor meer informatie wordt verwezen naar de 'Methodiek bepaling marktwaarde' in de toelichting op de balans. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

Schattingswijzigingen 2024

In 2024 hebben de volgende schattingswijzigingen plaatsgevonden:

Op 12 september 2024 is de Prognosetafel AG2024 gepubliceerd. Naast een actualisatie van de prognosetafel is eind 2024 ook de ervaringssterfte aangepast. Tevens is de risicopremie voor arbeidsongeschiktheid gewijzigd. De risicopremie is toegenomen van 3,2% naar 3,6%.

De gewijzigde overlevingstafel resulteert in een afname van de technische voorziening van 2.490 duizend. De wijziging van de ervaringssterfte resulteert in een toename van 4.047 duizend en de verhoging van de risicopremie zorgt voor een toename van 266 duizend. Dit totale effect van -1.823 duizend is als mutatie in het resultaat 2024 verwerkt.

Algemene grondslagen

Alle activa en passiva worden gewaardeerd op nominale waarde, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans

opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien nagenoeg alle toekomstige voordelen en nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post vorderingen of schulden uit hoofde van effectentransacties.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta worden omgerekend tegen de ultimo jaar geldende koersen. Per balansdatum bestaande valutatermijntransacties worden gewaardeerd tegen ultimo boekjaar geldende koersen. Verschillen ten opzichte van de contractkoersen worden in de staat van baten en lasten verwerkt en als overlopende post dan wel belegging in de balans gepresenteerd.

Onroerende zaken

De ter beurze genoteerde aandelen in vastgoedbeleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde ultimo boekjaar. De niet ter beurze genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde, eventueel gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum.

Aandelen

De aandelen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde ultimo boekjaar. Aandelenfondsen waarvoor geen reële waarde beschikbaar is, worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende intrinsieke waarde, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde, eventueel gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum.

Vastrentende waarden

De ter beurze genoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de reële waarde ultimo boekjaar. De niet ter beurze genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde, eventueel gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Reverse repo's worden gewaardeerd op de netto contante waarde. Als verdisconteringscurve wordt gebruik gemaakt van een rentecurve (Eonia Swap) en een spread curve. De Eonia Swap-curve is een representatieve curve voor een geldmarktlening waarbij geen onderpand wordt uitgewisseld. De spread curve weerspiegelt het verminderde risico van een repo doordat het uitwisselen van onderpand zorgt voor extra zekerheid.

Derivaten

Derivaten verkrijgen in de regel een dagelijkse waardering op basis van onderliggende contractafspraken en beschikbare marktinformatie om te komen tot een afgeleide marktwaardering.

RJ 610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven. Deze zijn terug te vinden onder de kortlopende schulden.

Overige beleggingen

De ter beurze genoteerde overige beleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde ultimo boekjaar. De niet ter beurze genoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de op ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde, eventueel gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde inclusief transactiekosten. Na eerste verwerking worden de vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde) indien geen sprake is van transactiekosten.

Liquide middelen

Dit betreft direct opeisbare tegoeden bij banken die worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Algemene reserve

De reserve voor algemene risico's dient ter dekking van algemene risico's van het fonds. Het saldo van de rekening van baten en lasten wordt aan de algemene reserve toegevoegd of onttrokken.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld als de contante waarde van de tijdsevenredig opgebouwde pensioenaanspraken. Voor arbeidsongeschikte deelnemers is de voorziening pensioenverplichtingen gesteld op de contante waarde van de volledige te bereiken aanspraken. De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Daarnaast wordt een voorziening aangehouden voor de personen die volgens de administratie recht hebben op een pensioenuitkering, maar geen uitkering ontvangen als gevolg van het gebrek aan gegevens. De bijbehorende voorziening wordt op een gelijke manier vastgesteld als de voorziening voor de ingegane pensioenen. Indien de desbetreffende persoon niet meer in leven blijkt of een leeftijd van 100 jaar heeft bereikt volgens de administratie, valt de gehele voorziening vrij. In het geval dat de desbetreffende persoon zijn niet opgevraagde pensioen als nog opvraagt, zal deze met terugwerkende kracht worden uitbetaald. Hier wordt geen aparte voorziening voor aangehouden.

De voorziening is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen (zie categorie [14] in de jaarrekening voor een uitsplitsing van de mutatie van de voorziening):

Overlevingstafel en ervaringssterfte

In het boekjaar is de prognosetafel AG2024, startjaar 2025, gehanteerd zoals gepubliceerd door het Actuariel Genootschap (AG). De ervaringssterfte behelst leeftijdsafhankelijke correctiefactoren op de sterftেকansen, zodat rekening wordt gehouden met de hogere levensverwachting van de pensioenfondspopulatie ten opzichte van de gehele bevolking. De ervaringssterfte is gelijkgesteld aan de ervaringssterfte voor het derde tertiel op basis van inkomen (Sprenkels 2024), waarbij de ervaringssterfte voor mannen gelijk is aan die voor vrouwen.

Rentetermijnstructuur

Er is gebruik gemaakt van de rentetermijnstructuur (RTS) per 31 december 2024, zoals gepubliceerd door DNB, met gebruikmaking van de Ultimate Forward Rate (UFR).

Toeslagverlening

Er wordt bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen rekening gehouden met de onvoorwaardelijke toeslagverleningen van de actieve en gewezen deelnemers (1,5% tot de pensioenleeftijd) welke middels de betaalde premies worden gefinancierd. Er wordt geen rekening gehouden met voorwaardelijke toekomstige verhogingen van opgebouwde en toegekende pensioenen.

Aannames partner

Tot de pensioendatum worden de leeftijdsafhankelijke partnerfrequenties 'CBS 2022 incl. samenwonend' gehanteerd. Op de pensioendatum is de partnerfrequentie 100%. Na de pensioendatum wordt het bepaalde partnersysteem gehanteerd. Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op drie jaar voor hoofdverzekerde man en één jaar voor hoofdverzekerde vrouw gesteld. Daarnaast wordt er een opslag van 1,0% gehanteerd op het tarief van het latent (risico) partnerpensioen voor niet-ingegane deelnemers.

Opslag uitkeringsduur

In de voorziening pensioenverplichtingen is een voorziening van 0,3% opgenomen ter compensatie van het feit dat er wordt uitgekeerd tot en met de maand waarin de deelnemer komt te overlijden.

Uitkeringen

De uitkeringen zijn continu betaalbaar verondersteld.

Opslag wezenpensioen

Dit is een opslag van 0,5% van de voorziening van het latente partnerpensioen van niet-gepensioneerde deelnemers.

Opslag excassokosten

Voor toekomstige excassokosten wordt in de voorziening pensioenverplichtingen 2,9% (2023: 2,9%) gereserveerd.

Overige technische voorzieningen

Naast de voorziening pensioenverplichtingen is er een voorziening risicodekkingen aanwezig ter dekking van toekomstige premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Er is besloten om de voorziening van toekomstige arbeidsongeschikten vast te stellen op basis van tweemaal de opslag in de zuiver kostendeekkende premie voor premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Voor de berekening van de gekapitaliseerde waarde van de verzekeringspolissen zijn dezelfde grondslagen aangehouden als voor de totale voorziening pensioenverplichtingen. Er is met betrekking tot de herverzekeringscontracten geen recht op resultatendeling overeengekomen.

Herverzekering

Het pensioenfonds is op stop-loss basis herverzekerd voor het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico bij Zwitserleven. Op de einddatum van het contract bepaalt de actuaire de som van de verschuldigde overlijdenskapitalen. Daarnaast wordt het jaarlijks eigen behoud bij elkaar opgeteld. Is de som van de kapitalen groter dan de som van het jaarlijkse eigen behoud, dan wordt het verschil uitgekeerd aan het pensioenfonds. Het risico bij de niet-actieven en het deel onder de stop-loss grens komt voor rekening van het fonds. Het contract is na 31 december 2019 verlengd.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Kortlopende schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden de schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde) indien geen sprake is van transactiekosten.

Resultaatbepaling

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de renteopbrengst verminderd met de kosten; bij de zakelijke waarden wordt hieronder verstaan de dividendopbrengsten, na aftrek van dividendbelasting en kosten. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde koersverschillen bij verkopen van beleggingen;
- valutaverschillen;
- niet-gerealiseerde koersverschillen.

Kosten vermogensbeheer

Onder de kosten vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen. De kosten vermogensbeheer worden in mindering gebracht op de beleggingsopbrengsten. Vanaf pagina 20 is een toelichting op de vermogensbeheerkosten opgenomen. De transactiekosten zijn gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten zijn vastgesteld op basis van schattingen, omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen.

Premiebijdragen

Premies worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarin de daarmee samenhangende pensioenrechten worden opgebouwd. Premiekortingen, extra premies en bijdrage aan de kosten worden verwerkt in de periode waarin aan de voorwaarden volgens de uitvoeringsovereenkomst wordt voldaan.

Saldo van overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofd van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Uitkeringen

De uitkeringen bestaan uit de betalingen aan uitkeringsgerechtigden die betrekking hebben op het boekjaar.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Interne uitvoeringskosten ten aanzien van vermogensbeheer worden in mindering gebracht bij de beleggingsopbrengsten.

Bestemming van het saldo

Het resultaat ultimo jaar wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

Voor de opstelling van het kasstroomoverzicht is de directe methode gehanteerd. Hierbij worden alle ontvangsten en uitgaven als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2023	Aankopen/ Verstrekk- ingen	Verkopen aflossingen	Koers- verschillen	Stand ultimo 2024
Onroerende zaken	7.244	0	-3.559	-78	3.607
Aandelen	486.153	135.377	-178.629	80.102	523.003
Vastrentende waarden	1.028.936	20.168.939	-20.159.589	21.053	1.059.339
Derivaten	-10.953	11.638.402	-11.641.043	22.138	8.544
Overige beleggingen	199.504	508.056	-352.409	10.867	366.018
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	1.710.884	32.450.774	-32.335.229	134.082	1.960.511
Derivaten (passiva zijde)	45.877				36.246
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	1.756.761				1.996.757
Liquide middelen beschikbaar voor beleggingen	34.099				45.110
Vorderingen/schulden uit hoofde van ontvangen collateral	12.856				8.013

Het pensioenfonds heeft eind 2024 € 1,627 miljoen (2023: € 0 miljoen) aan onderpand ontvangen in de vorm van (staats) obligaties en € 1,592 miljoen (2023: € 2,2 miljoen) aan onderpand ontvangen in de vorm van liquiditeiten als gevolg van positieve waardeontwikkeling van de derivaten. De liquiditeiten worden verantwoord onder [9] Kortlopende schulden en overlopende passiva. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking.

Het pensioenfonds heeft eind 2024 € 9,605 miljoen (2023: € 15,9 miljoen) aan onderpand verstrekt in de vorm van liquiditeiten en € 27,413 miljoen (2023: € 6,7 miljoen) aan onderpand verstrekt in de vorm van (staats)obligaties als gevolg van negatieve waardeontwikkeling van derivaten. De verstrekte liquiditeiten worden verantwoord onder de liquide middelen. De verstrekte (staats) obligaties zijn verantwoord onder de vastrentende waarden. Het fonds is juridisch en economisch eigenaar van deze beleggingen en stelt geen deel van de beleggingen beschikbaar voor het in bruikleen geven van effecten.

Methodiek bepaling marktwaarde

In onderstaande tabel is aangegeven op welke manier de marktwaarden zijn afgeleid.

	Directe markt- notering	Onafhanke- lijke taxaties	NCW berekening	Intrinsieke waarde	Stand ultimo 2024
Onroerende zaken	0	0	0	3.607	3.607
Aandelen	365.198	0	0	157.805	523.003
Vastrentende waarden	985.850	0	73.489	0	1.059.339
Derivaten	-27	0	4.697	3.874	8.544
Overige	364.665	0	0	1.353	366.018
Totaal belegd vermogen	1.715.686	0	78.186	166.639	1.960.511

	Directe markt- notering	Onafhanke- lijke taxaties	NCW berekening	Intrinsieke waarde	Stand ultimo 2023
Onroerende zaken	0	0	0	7.244	7.244
Aandelen	350.283	0	0	135.870	486.153
Vastrentende waarden	970.894	0	58.042	0	1.028.936
Derivaten	-26	0	-10.927	0	-10.953
Overige	150.342	0	0	49.162	199.504
Totaal belegd vermogen	1.471.493	0	47.115	192.276	1.710.884

	2024	2023
[2] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Vordering met betrekking tot pensioenaanspraken		
Stand per 1 januari	259	298
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	-44	-39
Stand per 31 december	215	259
SPOA heeft het overlijdensrisico op basis van een stoploss constructie herverzekerd bij Zwitserleven.		
Het eigen behoud bedraagt op jaarbasis 125% van verwachte schades door overlijden. Aangezien de werkelijke schade het eigen behoud niet overschrijdt, heeft de herverzekerder niet uitgekeerd in 2024. De mutatie heeft betrekking op de verzekerde aanspraken bij Nationale Nederlanden (oude pensioentoezeggingen). De hoogte van deze voorziening neemt jaarlijks af (gesloten onderdeel van de regeling).		
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	2.645	2.403
Vorderingen uit hoofde van effectentransacties	30.149	115.362
Vorderingen uit hoofde van collateral	9.963	15.657
Lopende intrest		
– Vastrentende waarden	11.467	11.160
– Derivaten	0	1.755
– Banken	4.550	96
Subtotaal lopende intrest	16.017	13.011
Terugvorderbare dividendbelasting	1.510	1.121
Omzetbelasting	5	28
Vooruit betaalde kosten volgend boekjaar	13	0
Totaal vorderingen en overlopende activa	60.302	147.582
Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar met uitzondering van collateral.		

[4] Liquide middelen

Banken vermogensbeheerders
 ING Bank N.V.

2024	2023
45.110	34.099
11.162	11.059
56.272	45.158

De liquide middelen (m.u.v. banken vermogensbeheerders) staan ter vrije beschikking van het fonds. Het fonds heeft een kredietfaciliteit ter beschikking van ad € 3,0 miljoen waar momenteel geen gebruik van wordt gemaakt.

[5] Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal

Het stichtingskapitaal bedraagt € 45,38.

0	0
---	---

Algemene reserve

Stand per 1 januari
 Saldobestemming boekjaar

282.379	276.268
66.878	6.111

Stand per 31 december

349.257	282.379
---------	---------

Totaal eigen vermogen

349.257	282.379
---------	---------

Minimaal vereist eigen vermogen / minimaal vereiste dekkingsgraad

70.339	104,2%	66.770	104,2%
--------	--------	--------	--------

Vereist eigen vermogen / vereiste dekkingsgraad (strategisch)

208.117	112,5%	282.042	117,9%
---------	--------	---------	--------

Actuele dekkingsgraad

121,0%	118,0%
--------	--------

Beleidsdekkingsgraad

121,9%	122,5%
--------	--------

De actuele dekkingsgraad is 121,0%. Deze is vastgesteld als het Totaal Vermogen (Reserves plus de totale Voorzieningen) gedeeld door de totale Voorzieningen.

De berekening is als volgt:

$$(349.257 + 1.661.280) / 1.661.280 \times 100\% = 121,0\%.$$

Sinds eind april 2023 is de beleidsdekkingsgraad van SPOA hoger dan de vereiste dekkingsgraad. Derhalve is er in 2024 geen herstelplan ingediend.

	2024	2023
Technische voorzieningen		
[6] Voorziening pensioenverplichtingen		
Stand per 1 januari	1.569.478	1.462.277
Mutatie via staat van baten en lasten	89.190	107.201
Stand per 31 december	1.658.668	1.569.478
Ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen		
Stand per 1 januari	1.569.478	1.462.277
Toevoeging pensioenopbouw	46.509	33.114
Indexering en overige toeslagen	0	22.733
Rentetoevoeging	54.589	47.896
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-50.724	-47.662
Wijziging marktrente	34.377	46.883
Mutatie overdrachten van rechten	-483	-2.331
Wijziging actuariële grondslagen	1.557	2.993
Overige mutaties	3.365	3.575
	1.658.668	1.569.478
[7] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand per 1 januari	259	298
Mutatie	-44	-39
Stand per 31 december	215	259
Totaal voorziening pensioenverplichtingen	1.658.883	1.569.737
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd ¹⁾		
– Actieve en arbeidsongeschikte deelnemers	678.699	633.909
– Gewezen deelnemers met premievrije aanspraken	290.763	273.436
– Pensioengerechtigden	689.421	662.392
	1.658.883	1.569.737

1) Aantallen:

Actieve en arbeidsongeschikte deelnemers - 2024: 2.984; 2023: 2.942

Gewezen deelnemers met premievrije aanspraken - 2024: 1.352; 2023: 1.316

Pensioengerechtigden - 2024: 1.678; 2023: 1.622

	2024	2023
[8] Overige technische voorzieningen		
<i>Voorziening risicodekkingen</i>		
Stand per 1 januari	2.306	2.675
Betaalde premies	1.113	1.018
Wijziging risicopremie	266	0
Wijziging vaststelling voorziening risicodekking	-1.288	-1.387
Stand per 31 december	2.397	2.306
Totaal technische voorzieningen ¹⁾	1.661.280	1.572.043
[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Schulden uit hoofde van derivaten	36.246	45.877
Schulden uit hoofde van intrest en dividend	5.238	9
Schulden uit hoofde van effectentransacties	57.790	44.039
Schulden uit hoofde van ontvangen collateral	1.950	2.801
Belastingen en sociale premies	1.012	976
Schulden inzake kosten van vermogensbeheer	0	401
Schulden inzake pensioenuitvoerings- en administratiekosten	773	1.211
Omzetbelasting	0	24
	103.009	95.338
Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar met uitzondering van collateral.		

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Er zijn drie belangrijke/kritische uitbestedingen:

1. Pensioenuitvoering – AZL. Er is per 1-1-2021 een nieuwe overeenkomst gesloten voor onbepaalde tijd en de opzegtermijn voor SPOA is zes maanden. De overeenkomst is beëindigd per 31-12-2024.
2. Vermogensbeheer – Met ingang van 1-1-2021 is operationeel vermogensbeheer ondergebracht bij AIM (overeenkomst is aangegaan/ondertekend in 2020), voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van drie maanden. Daarnaast lopen er overeenkomsten met de diverse vermogensbeheerders en de custodian.
3. Bestuursondersteuning – Montae & Partners. Overeenkomst voor onbepaalde tijd en de opzegtermijn voor SPOA is één kalendermaand.

De kosten van uitbesteding zijn deels vast en deels variabel op basis van vooraf overeengekomen tarieven. De kosten in 2025 van bovengenoemde uitbestedingen liggen naar verwachting in lijn met de kosten in 2024.

¹⁾ De voorzieningen kennen, gezien hun aard, een langlopend karakter.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden, visitatiecommissie en verantwoordingsorgaan

Gedurende het boekjaar 2024 zijn de volgende vergoedingen betaald.

Betaalde vergoedingen bestuur, visitatiecommissie en VO	2024	2023
Bestuursvergoedingen	468	400
Vergoedingen visitatiecommissie	30	27
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan (ext. adviseur)	50	31
Totaal	548	458

Personeel

Gedurende het boekjaar 2024 had Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers geen personeel in dienst.

Baten en lasten	2024	2023
[10] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Onroerende zaken	0	0
Zakelijke waarden	3.528	3.387
Vastrentende waarden	35.136	28.121
Derivaten	-7.963	-6.365
Overige beleggingen	3.070	3.156
Subtotaal	33.771	28.299
Banken	240	230
Overige	54	29
Totaal directe beleggingsopbrengsten	34.065	28.558
Indirecte beleggingsopbrengsten		
Onroerende zaken	-78	-712
Zakelijke waarden	80.102	62.354
Vastrentende waarden	21.053	36.199
Derivaten	22.138	2.197
Overige beleggingen	10.867	5.074
Valutareresultaten	1.955	-4.834
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	136.037	100.278

	2024	2023
Kosten van vermogensbeheer		
Beheervergoeding vermogensbeheerders	-3.020	-3.793
Bewaarvergoeding custodian	-619	-402
Beleggingsadvies	-533	-430
Beleggingsadministratie	-381	-371
Omzetbelasting	-32	108
Totaal kosten vermogensbeheer ¹⁾	-4.585	-4.888
De directe kosten vermogensbeheer omvatten de zichtbare ('directe') kosten die het fonds op factuurbasis betaalt. De kosten zijn, indien mogelijk, toegerekend aan de verschillende beleggingscategorieën. De transactiekosten zijn gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten en deels verrekend in de aan- en verkoopprijzen.		
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	165.517	123.948
[11] Premiebijdragen van deelnemers		
Bijdragen van apothekers	44.962	42.157
	44.962	42.157
Feitelijke premie	44.962	42.157
Kostendeekkende premie	58.869	42.872
Gedempte kostendeekkende premie	44.145	41.120
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	48.316	34.759
– Opslag in stand houden vereist vermogen	8.649	6.465
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.904	1.648
	58.869	42.872
De gedempte kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	23.980	22.956
– Opslag in stand houden vereist vermogen	4.292	4.270
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.904	1.648
– Voorwaardelijk	13.969	12.246
	44.145	41.120

1) Deze kosten zijn niet direct aan te sluiten met de kosten vermogensbeheer van het bestuursverslag, omdat daar ook kosten zijn opgenomen die zijn verwerkt in het nettorendement.

Over het boekjaar 2024 bedroeg de feitelijk ontvangen premie 44.962. De feitelijk ontvangen premie is derhalve lager dan de zuiver kostendekkende premie, maar hoger dan de gedempte kostendekkende premie.

Overgenomen pensioenen
Overgedragen pensioenen

[13] Pensioenuitkeringen

- Ouderdomspensioen
- Vergoeding OP en NP uitkeringen Nationale-Nederlanden
- Partnerpensioen
- Wezenpensioen
- TWK indexatie

Andere uitkeringen
Afkoopsommen

Totaal pensioenuitkeringen

Voorziening risicodekkingen

[illegible]

	2024	2023
[16] Herverzekering		
Premies herverzekering		
– Overlijdensrisico	-27	-25
– AO-risico	-46	-43
	-73	-68
[17] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-1.195	-961
Communicatie	-196	-196
Accountant		
– Controle van de jaarrekening ¹⁾	-112	-116
– Andere controle opdrachten	0	0
– Fiscale adviesdiensten	-16	-25
– Andere niet-controleren diensten	0	0
Actuaris		
– Controle jaarwerk	-20	-20
– Advies	-271	-269
Bestuurskosten		
– Vergoedingen bestuur	-468	-400
– Bestuursondersteuning	-614	-734
– Overige bestuurskosten	-138	-118
Overige kosten en advies		
– Contributies en bijdragen	-222	-206
– Kosten BPOA	-200	-216
– Kosten project NPS	-1.025	-674
– IORP II	-176	-170
– Advies en aangifte inzake BTW	-9	-23
– Overige kosten	-357	-122
Totaal Pensioenuitvoerings- en administratiekosten ²⁾	-5.019	-4.250

1) De totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening is gebaseerd op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de externe accountant en de accountantsorganisatie reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht. Hiervan heeft 0 (2023: 4) betrekking op voorgaand boekjaar.

2) Zie uitgebreide specificatie in het bestuursverslag.

[18] Overige baten/lasten

Diversen

2024	2023
0	140
0	140
66.878	6.111

Saldo van baten en lasten**Actuariële analyse van het saldo**

Beleggingen / marktrente

Premies

Overlijden

Kosten

Arbeidsongeschiktheid

Herverzekering

Waardeoverdracht

Uitkeringen en diverse bestandsmutaties

Voorwaardelijke toeslagverlening

Wijziging grondslagen en vaststelling risicodekking

2024	2023
76.552	29.169
-5.354	5.600
-606	1.525
-1.685	-1.349
-718	-1.957
0	0
147	-619
401	375
0	-22.733
-1.859	-3.900
66.878	6.111

Resultaatbestemming**Resultaatverdeling**

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2024 als volgt te verdelen:

	2024
Algemene reserve	66.878
	66.878

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op de cijfers ultimo 2024.

Verbonden partijen

BPOA kan als verbonden partij worden geclassificeerd. De kosten in verband met de uitvoering van de door BPOA te verrichten taken worden door SPOA gedragen. Deze transacties zijn onder normale marktvoorwaarden met de verbonden partij aangegaan. De bestuurders, de leden van het verantwoordingsorgaan, de visitatiecommissie, de medewerkers van het bestuursbureau en de bijdragende apothekers worden ook als verbonden partijen aangemerkt.

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar het beloningsbeleid. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders.

Transacties met medewerkers bestuursbureau

De vergoeding is contractueel vastgelegd. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) medewerkers.

Transacties met Visitatiecommissie

De vergoeding is contractueel vastgelegd. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) leden.

Transacties met bijdragende apothekers

Het fonds heeft een uitvoeringsreglement afgesloten met de bijdragende apothekers. De pensioenpremie bedraagt 30,7% van de pensioengrondslag (2023: 30,7%).

Risicoparagraaf

(in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Eind 2016 wordt geen rekening meer gehouden met eventuele additionele risico's. Hieromtrent heeft afstemming plaats gevonden met bestuur, certificerend actuaris en DNB. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2024 van 112,5% en ultimo 2023 van 117,9%.

	2024		2023	
	€	%	€	%
<i>Op basis van feitelijke beleggingsmix</i>				
Renterisico (S1)	5.537	0,3	74.962	4,8
Aandelen- en vastgoedrisico (S2)	152.558	9,2	197.357	12,6
Valutarisico (S3)	41.810	2,5	47.892	3,0
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	76.228	4,6	55.252	3,5
Verzekeringstechnisch risico (S6)	46.899	2,8	43.900	2,8
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Actief beheer (S10)	7.699	0,5	8.408	0,5
Diversificatie- en correlatie-effect	-119.186	-7,2	-148.546	-9,4
Vereist eigen vermogen risico fonds (feitelijk)	211.545	12,7	279.225	17,8
Afname voor toerekening totale TV	0	0,0	0	0,0
Totaal vereist eigen vermogen (feitelijk)	211.545	12,7	279.225	17,8

	2024		2023	
	€	%	€	%
<i>Op basis van strategische beleggingsmix</i>				
Renterisico (S1)	3.022	0,2	82.451	5,2
Aandelen- en vastgoedrisico (S2)	149.370	9,0	195.478	12,4
Valutarisico (S3)	39.838	2,4	42.070	2,7
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	76.083	4,6	56.287	3,6
Verzekeringstechnisch risico (S6)	46.899	2,8	43.900	2,8
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Actief beheer (S10)	7.245	0,4	7.930	0,5
Diversificatie- en correlatie-effect	-114.340	-6,9	-146.074	-9,3
Vereist eigen vermogen risico fonds (strategisch)	208.117	12,5	282.042	17,9
Afname voor toerekening totale TV	0	0,0	0	0,0
Totaal vereist eigen vermogen (strategisch)	208.117	12,5	282.042	17,9
Actuele dekkingsgraad		121,0		118,0
Beleidsdekkingsgraad		121,9		122,5
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,2		104,2
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		112,7		117,8
Strategisch vereiste dekkingsgraad		112,5		117,9

De beleidsdekkingsgraad van het Pensioenfonds is per 31 december 2024 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor er sprake is van een situatie van toereikend vermogen. In boekjaar 2024 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 121,9%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2023 van 122,5%, is de beleidsdekkingsgraad afgenomen met 0,6%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 22,9 jaar (2023: 12,0)

Duratie van de pensioenverplichtingen 18,9 jaar (2023: 18,4)

Het pensioenfonds dekt strategisch 100% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het Pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 100% op basis van de swapcurve is eind 2024 equivalent met een renteafdekking van 100% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 108,55% eind 2024.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk renterisico bedraagt 5.537 (0,3%) en voor het strategisch renterisico 3.022 (0,2%).

Derivaten

Het renterisico is gedeeltelijk afgedekt door middel van renteswaps. De afloopdata variëren van 2024 tot 2072. Door deze swaps wordt de duratie van de portefeuille van vastrentende waarden verhoogd van 12,0 naar 22,9 (2023: van 13,4 naar 12,0).

Onderstaande tabel geeft inzicht in de rentederivatenposities per 31 december:

Type contract	Onder- liggende contract- omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Netto positie (waarde)
Rentederivaten per 31-12-2024	1.179.237	44.980	33.108	11.872
Rentederivaten per 31-12-2023	347.970	32.191	43.773	-11.582

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en hedgefonds in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2024		2023	
	€	%	€	%
Verdeling aandelen en vastgoed per categorie ¹⁾ :				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	384.824	73,1	369.735	74,9
Opkomende markten (Emerging markets)	141.786	26,9	123.662	25,1
	526.610	100,0	493.397	100,0

1) Volgens de definitie van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling).

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 152.558 (9,2%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 149.370 (9,0%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

	2024		2023	
	€	%	€	%
Totaal beleggingen				
<i>Totaal beleggingen naar valuta exclusief derivaten</i>				
Euro	1.330.477	67,5	1.104.100	64,7
Amerikaanse dollar	271.168	13,8	397.806	23,3
Australische dollar	4.207	0,2	792	0,0
Britse pound sterling	106.479	5,4	154.794	9,1
Canadese dollar	1.894	0,1	1.826	0,1
Deense kroon	69.885	3,6	26.045	1,5
Hongaarse forint	0	0,0	1.230	0,1
Hongkongse dollar	35.883	1,8	0	0,0
Indiase roepie	31.398	1,6	0	0,0
Japanse yen	1.060	0,1	0	0,0
Nieuw-Zeelandse dollar	0	0,0	441	0,0
Nieuwe Taiwanese dollar	32.220	1,6	0	0,0
Noorse Kroon	0	0,0	2.129	0,1
Poolse zloty	0	0,0	439	0,0
Zuid-Koreaanse won	14.782	0,8	0	0,0
Zweedse Kroon	0	0,0	3.531	0,2
Zwitserse frank	17.071	0,9	15.058	0,9
Overige valuta	50.429	2,6	0	0,0
	1.966.953	100,0	1.708.191	100,0

	2024		2023	
	€	%	€	%
<i>Totaal beleggingen naar valuta inclusief derivaten</i>				
Euro	1.330.570	67,8	1.104.737	64,7
Amerikaanse dollar	265.529	13,5	400.413	23,4
Australische dollar	4.298	0,2	767	0,0
Britse pound sterling	105.369	5,4	154.674	9,0
Canadese dollar	1.888	0,1	1.757	0,1
Deense kroon	69.899	3,6	26.046	1,5
Hongaarse forint	0	0,0	1.230	0,1
Hongkongse dollar	35.883	1,8	0	0,0
Indiase roepie	31.398	1,6	0	0,0
Japanse yen	1.060	0,1	-1	0,0
Nieuw-Zeelandse dollar	0	0,0	433	0,0
Nieuwe Taiwanese dollar	32.220	1,6	0	0,0
Noorse Kroon	0	0,0	2.129	0,1
Poolse zloty	0	0,0	439	0,0
Zuid-Koreaanse won	14.782	0,8	0	0,0
Zweedse Kroon	0	0,0	3.531	0,2
Zwitserse frank	17.186	0,9	14.729	0,9
Overige valuta	50.429	2,6	0	0,0
	1.960.511	100,0	1.710.884	100,0
Saldo waarde valutaderivaten	-6.442		2.693	

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2024:

	aankoop transacties	verkoop transacties
Euro	0	93
Amerikaanse dollar	-5.639	0
Australische dollar	0	91
Britse pound sterling	-1.110	0
Canadese dollar	-6	0
Deense kroon	0	14
Zwitserse frank	0	115
	-6.755	313

Indien de afrekening van deze transacties op 31 december 2024 zou hebben plaatsgevonden dan zou het af te rekenen bedrag 6.442 hoger uitvallen dan de aankoopwaarde. Dit is het verschil in de waarde van de beleggingen voor, en na afdekking van het valutarisico ad resp. 2.004.710 en 1.998.268 zoals hierboven weergegeven.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de valutaderivatenposities per 31 december:

Type contract	Onder- liggende contract- omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Netto positie (waarde)
Valutaderivaten per 31-12-2024	557.355	405	6.847	-6.442
Valutaderivaten per 31-12-2023	831.165	4.149	1.456	2.693

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten. De buffer voor het feitelijk valutarisico bedraagt 41.810 (2,5%) en voor het strategisch valutarisico 39.838 (2,4%).

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en hoeft daarom geen buffers hiervoor aan te houden.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen.

Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

(Onderstaande weergave is inclusief geldmarktfondsen).

Rating vastrentende waarden:

	2024		2023	
	€	%	€	%
AAA	332.753	31,0	393.295	37,8
AA	116.573	10,9	142.334	13,7
A	163.510	15,3	178.239	17,1
BBB	264.558	24,7	216.360	20,8
Geen rating of lager dan BBB	193.412	18,1	109.868	10,6
	1.070.806	100,0	1.040.096	100,0

Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:

	2024		2023	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 1 jaar	289.832	27,1	287.380	27,6
Resterende looptijd 1 <> 5 jaar	183.672	17,2	209.091	20,1
Resterende looptijd > 5 jaar	597.302	55,7	543.625	52,3
	1.070.806	100,0	1.040.096	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 76.228 (4,6%) en voor het strategisch kredietrisico van 76.083 (4,6%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk en strategisch verzekeringstechnisch risico bedraagt 46.899 (2,8%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook 'grote posten' zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

	2024		2023	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Participaties in indirect vastgoed	3.607	100,0	7.244	100,0
	3.607	100,0	7.244	100,0
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa EU	3.607	100,0	7.244	100,0
	3.607	100,0	7.244	100,0

Er zijn geen grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van de totale beleggingen

	2024		2023	
	€	%	€	%
Aandelen				
<i>Verdeling aandelen per sector:</i>				
Technologie	126.508	24,2	109.960	22,6
Financiële dienstverlening	103.158	19,7	89.361	18,4
Handel	86.900	16,6	89.213	18,4
Industrie	54.945	10,5	53.406	11,0
Gezondheidszorg	45.871	8,8	48.241	9,9
Communicatiediensten	43.100	8,2	34.306	7,1
Energie	20.258	3,9	26.340	5,4
Basismaterialen	19.694	3,8	21.604	4,4
Nutsbedrijven	12.443	2,4	11.593	2,4
Overig	10.126	1,9	2.129	0,4
	523.003	100,0	486.153	100,0
<i>Verdeling aandelen per regio:</i>				
Europa	140.316	26,8	145.974	30,0
Noord-Amerika	205.895	39,4	180.216	37,1
Azië excl. Japan	30.813	5,9	31.826	6,6
Oceanië	4.193	0,8	4.475	0,9
Overig	141.786	27,1	123.662	25,4
	523.003	100,0	486.153	100,0

	2024		2023	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
Europa	709.581	66,3	693.381	66,7
Noord-Amerika	286.317	26,7	275.865	26,5
Azië ex Japan	2.030	0,2	7.485	0,7
Oceanië	8.908	0,8	9.686	0,9
Overige	63.970	6,0	53.679	5,2
	1.070.806	100,0	1.040.096	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van de totale beleggingen

Netherlands Government Bond	122.402	6,2	106.676	6,2
BNP Paribas SA	73.479	3,7	53.300	3,1
French Republic Government	45.532	2,3		
European Union	43.468	2,2		
Federal Republic of Germany			50.875	3,0

	2024		2023	
	€	%	€	%
Overige beleggingen				
<i>Verdeling overige beleggingen per regio:</i>				
Europa EU	366.018	100,0	150.342	47,7
Europa niet-EU	0	0,0	49.162	52,3
	366.018	100,0	199.504	100,0

Grote posten: overige beleggingen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van de totale beleggingen

Blackrock Global Investors	185.019	9,4		
UBS AG Zurich			135.711	7,9

Hoogte buffer

Er wordt geen additionele buffer voor concentratierisico meegenomen.

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds resulteert een buffer voor het feitelijk actief beheer risico van 7.699 (0,5%) en voor het strategisch actief beheer risico van 7.245 (0,4%).

Diversificatie- en correlatie-effect

Bij de becijfering van het totale vereist eigen vermogen dient gebruikt gemaakt te worden van de wortel formule. Hierdoor is het totale vereist eigen vermogen kleiner dan de optelsom van de afzonderlijke buffers. In de wortel formule wordt namelijk verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen voordoen (diversificatie). Wel wordt uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico en het kredietrisico. Per saldo heeft dit een risico-verlagend effect. Bij het pensioenfonds is dit voor de feitelijke beleggingsportefeuille eind 2024 -119.186 en voor de strategische beleggingsportefeuille -114.340.

Effect toerekenen naar totale vereiste dekkingsgraad

Om van de vereiste dekkingsgraad voor risico fonds te geraken tot de vereiste dekkingsgraad dient een aanpassing te worden gemaakt omdat het fonds een herverzekerde technische voorziening heeft. Op basis van zowel de feitelijke verdeling als de strategische verdeling is het effect gering en derhalve niet zichtbaar in de vereiste dekkingsgraad.

Uitbestedingsrisico

Zie voor een nadere beschrijving van dit risico de risicoparagraaf van het bestuursverslag.

Vastgesteld te Den Haag d.d. 19 juni 2025

Het bestuur

Mw. S.B.P. Smit-Bos
Voorzitter

Mw. K. Merkus

Dhr. P.G.J. Dorrestijn

Mw. E.A.A.M. Lie-Kwie ten Berge

Dhr. P.M. Dantuma

Dhr. P.P. Bannink

Mw. L.R. Denée-Haasnoot

Overige gegevens

Statutaire bepaling van resultaatbestemming

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers te Heerlen is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers, zoals vereist conform artikel 143 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het beroepspensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het beroepspensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 18.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 900.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het beroepspensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 142 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het beroepspensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het beroepspensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het beroepspensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen van het beroepspensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van het beroepspensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 19 juni 2025

drs. Jack Tol AAG RBA

verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2024 van Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers per 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2024;
- de staat van baten en lasten over 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers (hierna ook wel het pensioenfonds) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers voert als beroepspensioenfonds de pensioenregeling uit voor openbare apothekers. Vermogensbeheer en pensioenbeheer zijn uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 19 miljoen (2023: 18 miljoen)
Toegepaste benchmark	1% van het pensioenvermogen per 31 december 2024, afgerond naar beneden, zijnde het totaal van de technische voorzieningen, het stichtingskapitaal en de reserves.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op het reserveoverschot per 31 december 2024 hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen. De wijze waarop wij de benchmark hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 950.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een beroepspensioenfonds.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controleaanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de visitatiecommissie het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar hoofdstuk 8 van het jaarverslag, waarin het bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode en klokkenluidersregeling. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle organisaties aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in 'Schattingen en veronderstellingen' in de sectie 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' in de jaarrekening, waaronder de subjectieve elementen in de waardering van de technische voorzieningen. Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt 'Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen'. Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, de compliance officer, medewerkers van het bestuursbureau en de uitvoeringsorganisatie(s)).

Uit onze evaluatie van het risico op mogelijke doorbreking van interne beheersmaatregelen of andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controleaanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen, is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het bestuur, het kennis nemen van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de interne accountant en compliance afdeling en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controleaanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in het onderdeel 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' van de jaarrekening, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de vereisten rondom solvabiliteit en liquiditeit. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in

onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen relevante wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad	
Risico	De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting '[5] Stichtingskapitaal en reserves' van de jaarrekening. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids) dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad	
Onze controleaanpak	Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2024 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuarieel rapport van de certificerend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven. Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden: – Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandtoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betroffen key items de gewijzigde inschatting van de fondsspecifieke ervaringssterfte en de gewijzigde AG prognosetafel 2024. – Daarnaast heeft de certificerend actuaris een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaris. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2024 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

Risico

De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Wet verplichte beroepspensioenregeling te worden gewaardeerd op marktwaarde. De gerealiseerde en ongerealiseerde waardeontwikkeling van beleggingen dienen in de staat van baten en lasten te worden verwerkt als indirecte beleggingsopbrengsten. Voor een groot deel van de beleggingen is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet (beurs)genoteerde fondsen.

De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij netto contante waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreffen dit de posities in derivaten en vastrentende waarden. De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen kennen eveneens inherent relatief veel waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers, eventueel gecorrigeerd voor kasstromen en marktontwikkelingen tot aan balansdatum.

Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in “Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling” en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds'. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2024 € 5 miljoen is belegd in derivaten en € 73 miljoen in vastrentende waarden die gewaardeerd worden op basis van een netto contante waardeberekening. Verder is in de categorie andere geschikte methode € 4 miljoen belegd in niet-(beurs) genoteerde vastgoedbeleggingsfondsen, € 158 miljoen in niet(beurs)genoteerde aandelen beleggingsfondsen, € 4 miljoen in derivaten en € 1 miljoen in overige beleggingen (zijnde hedgefondsen). Deze genoemde waardes betreffen in totaal 12 van de totale beleggingen.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

Onze controleaanpak	Bij de controle van de beleggingen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de accountant van de beleggingsadministrateur. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel, hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de beleggingen, rekening houdend met omvang en risicoprofiel van de beleggingen, en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan. Door deze werkzaamheden, gecombineerd met de hierna beschreven werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen, uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2024. – Voor de posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen hebben wij de waardering gecontroleerd op basis van de gecontroleerde jaarrekeningen van de betreffende fondsen met daarin opgenomen de gecontroleerde waarde per aandeel of participatie per 31 december 2024. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds. Voor zover wij geen zekerheid hebben kunnen verkrijgen uit een jaarrekening per 31 december 2024, omdat deze niet tijdig beschikbaar is of omdat het boekjaar van de betreffende fondsen niet gelijk is aan het boekjaar van het pensioenfonds, hebben wij aanvullende werkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden bestonden uit, indien van toepassing, het onderzoeken van eerdere jaarrekeningen (back-testing) en het vaststellen van de aansluiting met de meeste recente (niet gecontroleerde) rapportages van de fondsmanagers, waar van toepassing gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Als onderdeel van de genoemde werkzaamheden hebben wij de impact van nieuwe informatie tot de datum van onze controleverklaring gemonitord en vastgesteld dat significante ontwikkelingen op adequate wijze zijn verwerkt. – Voor de waardering van de derivaten hebben wij een controle uitgevoerd op het gehanteerde waarderingsmodel en op de gehanteerde input waaronder de uit de markt afgeleide gegevens zoals valuta(termijn)koersen, rentevolatiliteit en rentecurves. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2024, de indirecte beleggingsopbrengsten en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen

Risico

De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Wet verplichte beroepspensioenregeling te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan het subjectieve element ervaringssterfte van de bepaling van de technische voorziening een frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt.

Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in "Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling" en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '[6] Voorziening pensioenverplichtingen'. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door onder andere toepassing van de nieuwe AG Prognosetafel 2024 en de aanpassing van de ervaringssterfte. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 1,6 miljoen hoger uitgekomen.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen

Onze controleaanpak	Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaire van het pensioenfonds. De certificerend actuaire onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaire heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaire onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2024. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels en de effecten van de wijzigingen hierin, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2024: – Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaire. – Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaire gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn. – Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen mede met behulp van data-analyse, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse. Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2024 of de toelichting van de technische voorzieningen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel' hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Maastricht, 19 juni 2025

EY Accountants B.V.
w.g. C.M.B. Leers RA

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverstopping voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming: Pensioenregeling Stichting pensioenfonds Openbare Apotheken Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): NXRRHU10YR80RNU7DO59

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

●● ☐ Ja

- ☐ Dit product heeft de volgende **duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling** gedaan: %
- ☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
- ☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
- ☐ Dit product heeft de volgende **duurzame beleggingen met een sociale doelstelling** gedaan: %

●○ ☒ Nee

- ☒ Dit product **promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken**. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 19,10% duurzame beleggingen
- ☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
- ☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
- ☐ met een sociale doelstelling
- ☐ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar **heeft niet duurzaam belegd**.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze Pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie. Binnen het ESG-raamwerk zijn de factoren Environment, Social en Governance belangrijk. Daarom kijken we naar de overall ESG beoordeling ten opzichte van de benchmark. We hebben als doelstelling om meer dan de benchmark te beleggen in ondernemingen die zich verbeteren op ESG.

CO2 uitstoot. De CO2 uitstoot (intensiteit en emissies) die aan de (deel)portefeuille van de Pensioenregeling kan worden toegerekend wordt beperken tot maximaal 50% ten opzichte van die van de relevante benchmark.

Uitsluitingen. De volgende beleggingen zijn uitgesloten ondernemingen uit die zich schuldig maken aan ernstige en structurele schendingen van de UN Global Compact Principles. De Pensioenregeling belegt voor een groot deel in beleggingsinstellingen. Op dit moment kunnen wij nog niet volledig de uitsluitingen en CO2 uitstoot meten van de ondernemingen in de beleggingsinstellingen en kunnen daarover beperkt rapporteren.

● Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

ESG-profiel. Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op de verschillende aspecten van Ecologisch, Sociaal en Governance. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling Gedurende 2024 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

CO2-voetafdruk. De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2024 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 63,10 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid. Deze indicator wordt uitgedrukt door middel van het percentage uitgesloten ondernemingen van de beleggingsportefeuille gebaseerd op het uitsluitingsbeleid van het Pensioenfonds.

Met het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022, 2023 en 2024 hebben er zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen van Achmea IM en de discretionair beheerde mandaten. Binnen andere beleggingsfondsen kan exposure zijn geweest naar het uitsluitingenbeleid van het pensioenfonds, omdat beleggingsfondsen eigen uitsluitingscriteria toepassen.

Indicator	2024	2023	2022
ESG Profiel Portfolio (*)	7,12	7,04	6,77
ESG Profiel Benchmark	6,84	6,72	6,50
Gefinancierde broeikasgasemissie	63,10	86,96	82,43

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

In de afgelopen jaren zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO₂-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Sinds 2023 worden ook beleggingsfondsen van andere vermogensbeheerders worden meegenomen. De exposures naar de eigen uitsluitingscriteria zijn beperkt.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft de Pensioenregeling geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De Pensioenregeling heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen hebben betrekking op:

Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van de Pensioenregeling aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen van de Pensioenregeling aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De Pensioenregeling bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

● **Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?**

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het Achmea IM beoordelingsraamwerk waaronder het Achmea IM Green Bond raamwerk (hierna: raamwerk) en de EU-criteria voor ecologisch duurzame beleggingen. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, de aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel 'geen ernstige afbreuk doen' vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel 'geen ernstige afbreuk doen' is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

SPOA weegt verschillende ESG-criteria mee bij haar investeringsbeslissingen. Maar we wegen niet specifiek mee wat de ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen zijn op de duurzaamheidsfactoren zoals gedefinieerd in de SFDR. We hebben hiervoor de volgende redenen:

- Allereerst hebben we gekozen voor het hanteren van bepaalde ESG-criteria als maatstaf voor impact op duurzaamheidsfactoren die aansluiten bij de visie van het pensioenfonds en beroepsvereniging en deelnemers. We volgen hierin dus niet exact de door de SFDR gedefinieerde indicatoren.
- Ten tweede zouden er significante aanpassingen gemaakt moeten worden in het MVBbeleid en de uitvoering daarvan wanneer wij verklaren wel rekening te houden met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van Artikel 4 SFDR.
- Daarnaast geldt voor pensioenfonds die ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren meewegen, dat zij ook over een groot aantal indicatoren moeten rapporteren. Het fonds is daarbij afhankelijk van de gegevens over ongunstige effecten die de vermogensbeheerders kunnen aanbieden. Dit leidt tot extra arbeidsintensieve en kostbare rapportages. Dit sluit niet aan bij de doelstelling van het pensioenfonds om de kosten die hierbij horen te willen beheersen.
- SPOA overweegt periodiek of zij gebruik wil blijven maken van de opt-out mogelijkheid ten aanzien van Artikel 4 SFDR.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2024

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Cash bucket EUR	Overig	3,1	Nederland
Netherlands Government Bond 3,75% 15/01/2042	Overheden	1,6	Nederland
Netherlands Government Bond 4% 15/01/2037	Overheden	1,1	Nederland
Netherlands government 3.250% 15/01/2044	Overheden	1,0	Nederland
REPOREV_BNP PARIBAS FR_NRW3.400MAR73_02/04/2024	Overig	0,9	Duitsland
Royal bank of canada FRN 30/01/2025	Door onderpand gedekt	0,9	Canada
CITC_BLKPOA_IM	Overig	0,8	Nederland
TSMC	Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	0,8	Taiwan
Realkredit danmark 1.000% 01/01/2026	Door onderpand gedekt	0,8	Denemarken
REPOREV_BNP PARIBAS FR_AGFRNC1.000JAN28_02/01/2025	Overig	0,8	Frankrijk
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	0,6	Verenigde Staten
European union 3.000% 04/12/2034	Supranationalen	0,6	België
Netherlands Government 2.750% 15/01/2047	Overheden	0,6	Nederland
Microsoft Corp	Software & Diensten	0,6	Verenigde Staten
REPOREV_RBOS FX_EIB2.875OCT31_01/07/2024	Overig	0,6	Verenigd Koninkrijk

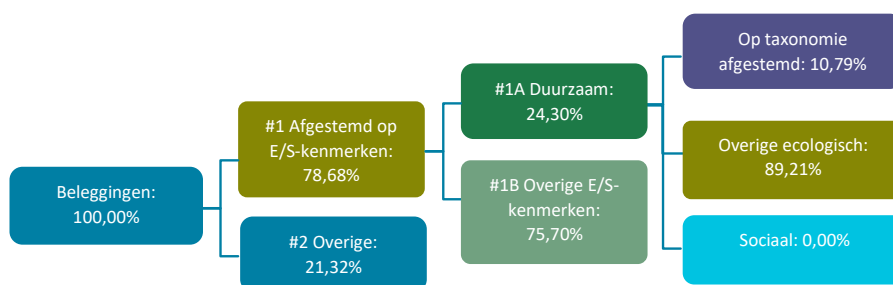
Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 19,10% van de totale beleggingsportefeuille.

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

● In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	12,2
Financiële instellingen	7,0
Door onderpand gedekt	5,6
Supranationalen	3,0
Nutsvoorzieningen	3,0
Banken	2,6
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	2,4
Energie	2,3
Financiële diensten	2,1
Overig	59,9

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling was 10,79% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor de green bonds die beoordeeld zijn door de ESG-dienstverlener is het percentage afgestemd op de EU-taxonomie volledig gebaseerd op de doelstelling klimaatmitigatie

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:

- 1,30% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling duurzaam gebruik en de bescherming van water en mariene hulpbronnen
- 0,01% afgestemd op de doelstelling transitie naar een circulaire economie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling preventie en bestrijding verontreiniging
- 0,00% afgestemd op de doelstelling bescherming en het herstel van biodiversiteit en ecosystemen.

Voor het vaststellen van de afstemming op de EU-taxonomie wordt voor de aandelen en bedrijfsobligaties gekeken naar MSCI-data en voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☒ Ja:

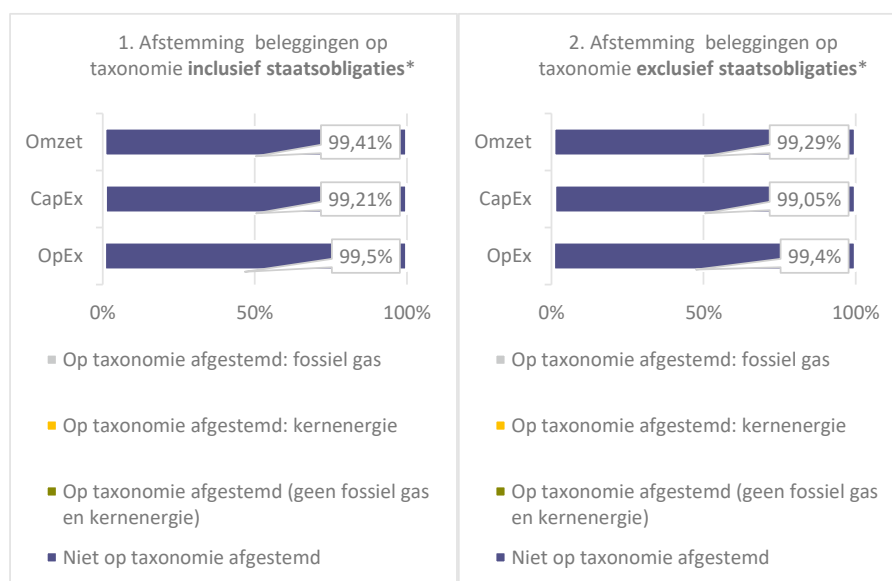
☐ In fossiel gas ☒ In kernenergie

☐ Nee

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

***In deze diagrammen omvat "staatsobligaties" alle blootstellingen aan overheden.**

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Data over Taxonomy alignment wordt voor green bonds die beoordeeld zijn door de ESG diensteverlener gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds van het Achmea IM universum niet gemaakt in:

- Rapportages van de uitgevende organisatie,
- Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)
- Bloomberg

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

Aangezien de ESG-dienstverlener zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

Data over Taxonomy alignment en de uitsplitsing naar Omzet, CapEx of Opex voor overige duurzame beleggingen zijn afkomstig van de onafhankelijke dataprovider.

- **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,36%.

- **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

Ten opzichte van de voorgaande periode is dit percentage gestegen.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 89,21%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een aandeel en een bedrijfsobligatie te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten tot wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk op green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als 'duurzame belegging' conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in 'overige'? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder '#2 overige' zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen

e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Liquiditeiten	78,2
Overig	23,8
Fondsen	1,7
Derivaten	-3,7

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2024 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement: De vermogensbeheerders zijn in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd.

Stemmen: Daarnaast hebben de vermogensbeheerders actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele Pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de Pensioenregeling om te bepalen of de Pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.